

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА А.Д., БЕОГРАД

**Консолидовани финансијски извештаји
31. децембар 2018. године и
Извештај независног ревизора**

САДРЖАЈ

	Страна
Извештај независног ревизора	1 - 2
Консолидовани биланс успеха	3
Консолидовани извештај о осталом резултату	4
Консолидовани биланс стања	5
Консолидовани извештај о променама на капиталу	6 - 7
Консолидовани извештај о токовима готовине	8 - 9
Консолидоване напомене уз финансијске извештаје	10 - 182
Годишњи извештај о пословању Групе	

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

AKCIONARIMA KOMERCIJALNE BANKE A.D. BEOGRAD

Izveštaj o konsolidovanim finansijskim izveštajima

Izvršili smo reviziju konsolidovanih finansijskih izveštaja Komercijalne banke a.d. Beograd i njenih zavisnih pravnih lica (u daljem tekstu: "Grupa"), koji obuhvataju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine, konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i ostalih napomena uz konsolidovane finansijske izveštaje.

Odgovornost rukovodstva Grupe za finansijske izveštaje

Rukovodstvo Grupe je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim da omoguće pripremu konsolidovanih finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o konsolidovanim finansijskim izveštajima, na osnovu revizije koju smo izvršili. Reviziju smo izvršili u skladu sa Standardima revizije primenljivim u Republici Srbiji. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih normi i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da konsolidovani finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija obuhvata sprovođenje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Izbor revizorskih procedura zavisi od procene revizora pri čemu se uzima u obzir i ocena rizika da li konsolidovani finansijski izveštaji sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usled prevare ili greške. Vršeci procenu takvog rizika, revizor razmatra i interne kontrole bitne za pripremu i objektivno prikazivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja, u cilju kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura u skladu sa okolnostima, ali ne i u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Grupe. Revizija takođe uključuje ocenu opravdanosti primene odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.



Building a better
working world

Mišljenje

Po našem mišljenju, konsolidovani finansijski izveštaji prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Grupe na dan 31. decembra 2018. godine i rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.

Izveštaj o drugim pravnim i zakonskim zahtevima

Izvršili smo pregled godišnjeg izveštaja o poslovanju Grupe. Rukovodstvo Grupe je odgovorno za pripremanje godišnjeg izveštaja o poslovanju u skladu sa propisima Republike Srbije. Naša odgovornost je da ocenimo da li je godišnji izveštaj o poslovanju usklađen sa godišnjim konsolidovanim finansijskim izveštajima za istu poslovnu godinu. Naše procedure u vezi godišnjeg izveštaja o poslovanju su bile ograničene na procenjivanje da li su računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izveštaju o poslovanju usklađene sa godišnjim konsolidovanim finansijskim izveštajima i nisu uključivale pregled ostalih informacija uključenih u godišnji izveštaj o poslovanju koje proističu iz nerevidiranih finansijskih ili drugih evidencija. Po našem mišljenju, računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izveštaju o poslovanju su usklađene, po svim materijalno značajnim aspektima, sa konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine.

U Beogradu, 12. marta 2019. godine



Dušan Tomić
Ovlašćeni revizor
Ernst & Young d.o.o. Beograd

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА А.Д., БЕОГРАД
КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС УСПЕХА

 У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2018. године
 (У хиљадама динара)

	Напомена	2018.	2017.
Приходи од камата	8	15,092,523	15,358,399
Расходи од камата	8	(1,145,879)	(1,841,161)
Нето приход по основу камата		13,946,644	13,517,238
Приходи од накнада и провизија	9	7,653,028	7,159,507
Расходи накнада и провизија	9	(2,112,581)	(1,745,906)
Нето приход по основу накнада и провизија		5,540,447	5,413,601
Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената	10	48,572	61,620
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности	11	247,084	102,523
Нето расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне калузуле	12	(1,532)	(77,402)
Нето приход по основу умањења обезвређења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	13	51,681	36,342
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по амортизованој вредности	14	526,547	-
Нето добитак по основу престанка признавања инвестиција у придружена друштва и заједничке подухвате	15	-	306
Остали пословни приходи	16	174,795	201,359
УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД		20,534,238	19,255,587
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	17	(5,043,937)	(5,130,812)
Трошкови амортизације	18	(629,754)	(625,680)
Остали приходи	19	375,392	778,982
Остали расходи	20	(6,854,773)	(6,961,694)
ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА		8,381,166	7,316,383
Порез на добитак	21	(18,376)	(9,381)
Добитак по основу одложених пореза	21	702,775	1,366,704
Губитак по основу одложених пореза	21	(685,231)	(405,710)
ДОБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА		8,380,334	8,267,996
Добитак који припада матичном ентитету		8,380,332	8,267,995
Добитак који припада власницима без права контроле		2	1
ЗАРАДА ПО АКЦИЈИ			
Основна зарада по акцији (у динарима без пара)	37.2	484	482
Умањена (разводњена) зарада по акцији (у динарима без пара)	37.2	484	482

Напомене на наредним странама
 чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

Ови консолидовани финансијски извештаји су одобрени од стране Извршног одбора Комерцијалне банке а.д., Београд на дан 12. марта 2019. године.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д., Београд:

Др Мирослав Перић
 члан Извршног одбора



Др Владимир Медан
 председник Извршног одбора

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА А.Д., БЕОГРАД**КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ОСТАЛОМ РЕЗУЛТАТУ**
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2018. године
(У хиљадама динара)

	<u>Напомена</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
ДОБИТАК ПЕРИОДА		8,380,334	8,267,996
<i>Остали резултат периода</i>			
Компоненте осталог резултата које не могу бити рекласификоване у добитак или губитак:			
Актуарски добици	35; 37	53,844	25,985
Актуарски губици	35; 37	(248)	(286)
Позитивни ефекти промене вредности власничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	37	230,026	190,723
Компоненте осталог резултата које могу бити рекласификоване у добитак или губитак:			
Позитивни ефекти промене вредности дужничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	37	17,976	70,977
Негативни ефекти промене вредности дужничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	37	(218,660)	(448,975)
Нереализовани губици по основу обрачунавања трансакција и салда у страним валутама и превођења резултата и финансијске позиције иностраног пословања	37	(10,582)	(268,955)
Добитак по основу пореза који се односи на остали резултат периода	37	34,091	68,146
Губитак по основу пореза који се односи на остали резултат периода	37	(55,421)	(115,013)
Укупан позитиван / (негативан) остали резултат периода		51,026	(477,398)
УКУПАН ПОЗИТИВАН РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА		8,431,360	7,790,598
Укупан позитиван резултат периода који припада матичном ентитету		8,431,358	7,790,597
Укупан позитиван резултат периода који припада власницима без права контроле		2	1

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

Ови консолидовани финансијски извештаји су одобрени од стране Извршног одбора Комерцијалне банке а.д., Београд на дан 12. марта 2019. године.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д., Београд:



Др Мирослав Перић
члан Извршног одбора





Др Владимир Медан
председник Извршног одбора

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА А.Д., БЕОГРАД

КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС СТАЊА

На дан 31. децембра 2018. године

(У хиљадама динара)

	Напомена	31.12.2018.	31.12.2017.
АКТИВА			
Готовина и средства код централне банке	22	73,992,039	56,076,748
Потраживања по основу деривата	23	4,070	-
Хартије од вредности	24	137,514,720	121,522,580
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	25	21,037,537	30,233,555
Кредити и потраживања од комитената	26	191,448,642	174,242,139
Нематеријална имовина	27	627,468	498,387
Некретнине, постројења и опрема	28	6,047,384	6,017,200
Инвестиционе некретнине	29	2,259,815	2,380,564
Текућа пореска средства	21	1,650	5,622
Одложена пореска средства	21	840,967	863,527
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	30	659,003	787,618
Остала средства	31	7,153,664	7,480,376
УКУПНА АКТИВА		441,586,959	400,108,316
ПАСИВА			
ОБАВЕЗЕ			
Обавезе по основу деривата	32	-	7,845
Депозити и остале финансијске обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	33	8,228,284	6,137,776
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	34	350,668,156	317,577,748
Резервисања	35	1,808,853	1,551,883
Текуће пореске обавезе	21	11,044	1,751
Одложене пореске обавезе	21	14,677	1,647
Остале обавезе	36	9,333,894	7,729,550
УКУПНЕ ОБАВЕЗЕ		370,064,908	333,008,200
КАПИТАЛ			
Акцијски капитал	37	40,034,550	40,034,550
Добитак	37	9,277,755	8,357,092
Губитак	37	1,481,701	1,665,678
Резерве	37	23,691,381	20,374,087
Учешћа без права контроле	37	66	65
УКУПНИ КАПИТАЛ		71,522,051	67,100,116
УКУПНА ПАСИВА		441,586,959	400,108,316

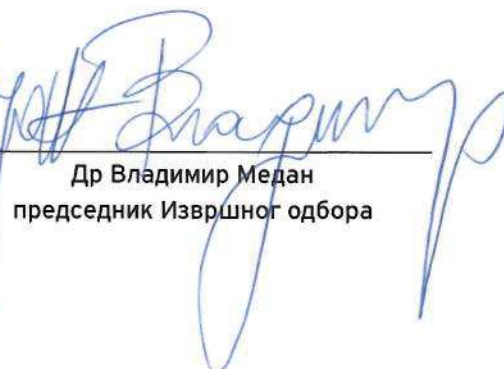
Напомене на наредним странама
чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

Ови консолидовани финансијски извештаји су одобрени од стране Извршног одбора Комерцијалне банке а.д., Београд на дан 12. марта 2019. године.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д., Београд:


Др Мирослав Перић
члан Извршног одбора




Др Владимир Медан
председник Извршног одбора

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2018. године

(У хиљадама динара)

	Акцијски капитал (Напомена 37)	Емисиона премија (Напомена 37)	Резерве из добити и остале резерве (Напомена 37)	Ревалоризационе резерве (Напомена 37)	Акмулирани резултат (Напомена 37)	Укупно већински власници (Напомена 37)	Учешће без права контроле (Напомена 37)	Укупно (Напомена 37)
Стање на дан 1. јануара 2018. године	17,191,466	22,843,084	14,439,523	5,934,564	6,691,414	67,100,051	66	67,100,116
Ефекти прае примене нових МСФИ	-	-	(100,823)	226,149	(1,201,783)	(1,076,457)	-	(1,076,457)
Кориговано почетно стање на дан 1. јануара 2018. године	17,191,466	22,843,084	14,338,700	6,160,713	5,489,631	66,023,594	66	66,023,659
Добитак текуће године	-	-	-	-	8,380,332	8,380,332	2	8,380,334
Остали укупан резултат, после пореза	-	-	-	-	-	-	-	-
Позитивни ефекти промене вредности дужничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат и курсних разлика по основу курсирања инооперација	-	-	-	18,760	-	18,760	-	18,760
Актуарски добити / (губици)	-	-	-	53,596	-	53,596	-	53,596
Порески ефекти осталог укупног резултата	-	-	-	(21,330)	-	(21,330)	-	(21,330)
Остали укупан резултат, после пореза	-	-	-	51,026	-	51,026	-	51,026
Укупан резултат периода	-	-	-	51,026	8,380,332	8,431,358	2	8,431,360
Расдела добити	-	-	3,166,101	-	(3,166,101)	-	-	-
Исплата дивиденди	-	-	-	-	(2,535,916)	(2,535,916)	-	(2,535,916)
Добити од ревалоризационих резерви (ефекат амортизације)	-	-	-	(24,202)	23,509	(693)	-	(693)
Остала повећања / (смањења)	-	-	(957)	-	(395,401)	(396,358)	(1)	(396,359)
Укупне трансакције с власницима	-	-	3,165,144	(24,202)	(6,073,909)	(2,932,967)	(1)	(2,932,968)
Стање на дан 31. децембра 2018. године	17,191,466	22,843,084	17,503,844	6,187,537	7,796,054	71,521,985	66	71,522,051

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА А.Д., БЕОГРАД

**КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ПРОМЕНАМА НА КАПИТАЛУ (наставак)
У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2017. године
(У хиљадама динара)**

	Акцијски капитал (Напомена 37)	Емисиона премија (Напомена 37)	Резерве из добити и остале резерве (Напомена 37)	Ревалоризационе резерве (Напомена 37)	Акумулирани резултат (Напомена 37)	Укупно већински власници (Напомена 37)	Учешће без права контроле (Напомена 37)	Укупно (Напомена 37)
Стање на дан 1. јануара 2017. године	17,191,466	22,843,084	19,320,508	6,439,985	6,502,689	59,292,354	66	59,292,420
Добитак текуће године	-	-	-	-	8,267,995	8,267,995	1	8,267,996
Остали укупан резултат, после пореза	-	-	-	-	-	-	-	-
Негативни ефекти промене вредности дужничких инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат и курсних разлика по основу курсирања инооперација	-	-	-	(456,230)	-	(456,230)	-	(456,230)
Актуарски добити / (губици)	-	-	-	25,699	-	25,699	-	25,699
Порески ефекти осталог укупног резултата	-	-	-	(46,867)	-	(46,867)	-	(46,867)
Остали укупан резултат, после пореза	-	-	-	(477,398)	-	(477,398)	-	(477,398)
Укупан резултат периода	-	-	-	(477,398)	8,267,995	7,790,597	1	7,790,598
Пренос са резерви на резултат и покриће губитка из 2016. године	-	-	(4,859,578)	-	4,859,576	(2)	(2)	(4)
Обаваза по основу дивиденди	-	-	-	-	(16,808)	(16,808)	-	(16,808)
Добити од ревалоризационих резерви (ефекат амортизације)	-	-	-	(28,023)	19,881	(8,142)	-	(8,142)
Остала повећања / (смањења)	-	-	(21,407)	-	63,459	42,052	-	42,052
Укупне трансакције с власницима	-	-	(4,880,985)	(28,023)	4,926,108	17,100	(2)	17,098
Стање на дан 31. децембра 2017. године	17,191,466	22,843,084	14,439,523	5,934,564	6,691,414	67,100,051	65	67,100,116

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

Ови консолидовани финансијски извештаји су одобрени од стране Извршног одбора Комерцијалне банке а.д., Београд на дан 12. марта 2019. године.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д., Београд:



Др Мирослав Перић
члан Извршног одбора




Др Владимир Медан
председник Извршног одбора

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА А.Д., БЕОГРАД

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2018. године

(У хиљадама динара)

	2018.	2017.
А. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ ПОСЛОВНИХ АКТИВНОСТИ		
Приливи готовине из пословних активности	24,165,499	25,477,618
Приливи од камата	15,259,607	16,831,503
Приливи од накнада	7,658,142	7,130,230
Приливи по основу осталих пословних активности	1,239,225	1,506,720
Приливи од дивиденди и учешћа у добитку	8,525	9,165
Одливи готовине из пословних активности	(14,498,061)	(16,078,175)
Одливи по основу камата	(1,149,108)	(2,330,310)
Одливи по основу накнада	(2,082,570)	(1,732,233)
Одливи по основу бруто зарада, накнада зарада и других личних расхода	(4,950,310)	(5,319,334)
Одливи по основу пореза, доприноса и других дажбина на терет расхода	(950,252)	(952,230)
Одливи по основу других трошкова пословања	(5,365,821)	(5,744,068)
Нето прилив готовине из пословних активности пре повећања или смањења финансијских средстава и финансијских обавеза	9,667,438	9,399,443
Смањење финансијских средстава и повећање финансијских обавеза	38,820,086	9,116,184
Смањење потраживања по основу хартија од вредности и осталих финансијских средстава која нису намењена инвестирању	918,426	9,116,184
Повећање депозита и осталих финансијских обавеза према банкама и другим финансијским организацијама, централној банци и комитентима	37,901,660	-
Повећање финансијских средстава и смањење финансијских обавеза	(12,279,151)	(19,762,558)
Повећање кредита и других потраживања од банака и других финансијских организација, централне банке и комитената	(12,279,151)	(9,158,441)
Смањење депозита и осталих финансијских обавеза према банкама и другим финансијским организацијама, централним банкама и комитентима	-	(10,604,117)
Нето прилив / (одлив) готовине из пословних активности пре пореза на добит	36,208,373	(1,246,931)
Плаћени порез на добит	(5,126)	(15,211)
Нето прилив / (одлив) готовине из пословних активности	36,203,247	(1,262,142)

КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЕШТАЈ О ТОКОВИМА ГОТОВИНЕ

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2018. године

(У хиљадама динара)

	2018.	2017.
Б. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ИНВЕСТИРАЊА		
Приливи готовине из активности инвестирања	42,486,574	55,015,287
Приливи од улагања у инвестиционе хартије од вредности	42,419,693	54,892,983
Приливи од продаје нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме	3,447	3,422
Прилив од продаје инвестиционих некретнина	63,434	118,882
Одливи готовине из активности инвестирања	(59,249,571)	(52,116,437)
Одливи по основу улагања у инвестиционе хартије од вредности	(58,607,653)	(51,604,856)
Одливи за куповину нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме	(611,512)	(511,581)
Одливи по основу набавке инвестиционих некретнина	(27,098)	-
Остали одливи из активности инвестирања	(3,308)	-
Нето прилив / (одлив) готовине из активности инвестирања	(16,762,997)	2,898,850
В. ТОКОВИ ГОТОВИНЕ ИЗ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЊА		
Приливи готовине из активности финансирања	87,230,198	88,053,291
Приливи по основу узетих кредита	87,230,198	88,053,291
Одливи готовине из активности финансирања	(91,165,062)	(99,385,677)
Одливи готовине по основу субординираних обавеза	-	(5,923,635)
Одливи готовине по основу узетих кредита	(91,165,062)	(93,462,042)
Нето одлив готовине из активности финансирања	(3,934,864)	(11,332,386)
СВЕГА ПРИЛИВИ ГОТОВИНЕ	192,702,357	177,662,380
СВЕГА ОДЛИВИ ГОТОВИНЕ	(177,196,971)	(187,358,058)
НЕТО ПОВЕЋАЊЕ / (СМАЊЕЊЕ) ГОТОВИНЕ	15,505,386	(9,695,678)
ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА ПОЧЕТКУ ГОДИНЕ	28,957,649	39,661,743
ПОЗИТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	777,270	843,573
НЕГАТИВНЕ КУРСНЕ РАЗЛИКЕ	(710,170)	(1,851,989)
ГОТОВИНА И ГОТОВИНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ НА КРАЈУ ПЕРИОДА	44,530,135	28,957,649

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

Ови консолидовани финансијски извештаји су одобрени од стране Извршног одбора Комерцијалне банке а.д., Београд на дан 12. марта 2019. године.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д., Београд:


Др Мирослав Перић
члан Извршног одбора




Др Владимир Медан
председник Извршног одбора

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

1. ОСНИВАЊЕ И ПОСЛОВАЊЕ БАНКАРСКЕ ГРУПЕ

Комерцијална банка а.д., Београд (у даљем тексту "Матична банка") основана је 1. децембра 1970. године, а трансформисана је у акционарско друштво 6. маја 1992. године. Банка је регистрована код Трговинског суда у Београду 10. јула 1991. године, а законски је пререгистрована у Агенцији за привредне регистре 14. априла 2006. године. Банка је добила дозволу за банкарску делатност од Народне банке Југославије 3. јула 1991. године. Порески идентификациони број Матичне банке је 100001931.

Највеће учешће у управљачким акцијама Матичне банке имају:

Република Србија	41.75%
EBRD, Лондон	24.43%

Матична банка има три зависна правна лица са учешћем у власништву:

- 100% - Комерцијална банка а.д., Подгорица, Црна Гора
- 100% - Друштво за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд, Србија
- 99.998% - Комерцијална банка а.д., Бања Лука, Босна и Херцеговина.

Мањински власник у Комерцијалној банци а.д., Бања Лука са 0.002% је Агенција за осигурање и финансирање извоза Републике Србије.

Консолидовани финансијски извештаји и напомене уз консолидоване финансијске извештаје представљају податке Матичне банке, Комерцијалне банке а.д., Подгорица, Комерцијалне банке а.д., Бања Лука и Друштва за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд (у даљем тексту „Група“).

Комерцијална банка а.д., Подгорица, основана је у новембру 2002. године као афилијација Комерцијалне банке а.д., Београд и уписана у централни регистар Привредног суда у Подгорици 6. марта 2003. године под називом Комерцијална банке а.д., Будва и матичним бројем 02373262. Комерцијална банка а.д., Будва извршила је у јулу 2018. године измену имена и пословног седишта из Комерцијална банка а.д. Будва у Комерцијална банка а.д. Подгорица са седиштем у Подгорици.

Комерцијална банка а.д., Бања Лука је основана у септембру 2006. године и дана 15. септембра 2006. године је уписана у судски регистар Решењем Основног суда у Бања Луци. Матични број Комерцијалне банке а.д., Бања Лука је 11009778.

Друштво за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд основано је у децембру 2007. године и регистровано 5. фебруара 2008. године. Матични број Друштва је 20379758.

Активности Групе укључују кредитне, депозитне и гаранцијске послове и послове платног промета у земљи и иностранству у складу са Законом о банкама, као и послове управљања инвестиционим фондовима. Група је дужна да послује по принципима ликвидности, сигурности и профитабилности.

На дан 31. децембра 2018. године Групу чине: централа и седиште Матичне банке у Београду, у улици Светог Саве бр. 14; седиште Комерцијалне банке а.д., Подгорица у Подгорици Цетињска 11, Пословни центар Capital Plaza; седиште Комерцијалне банке а.д., Бања Лука у Бања Луци – улица Јеврејска бр. 69; седиште Друштва за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд у Београду, у улици Краља Петра бр.19; 6 пословних центара, 19 филијала и 211 експозитура на територији Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине (2017. године: 11 пословних центара, 13 филијала и 220 експозитура).

Група је на дан 31. децембра 2018. године имала 3,076 запослених, а 31. децембра 2017. године 3,106 запослених.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ КОНСОЛИДОВАНИХ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

2.1. Основе за састављање и приказивање консолидованих финансијских извештаја

Консолидовани финансијски извештаји Групе за 2018. годину састављени су у складу са Међународним стандардима финансијског извештавања ("МСФИ").

Приложени финансијски извештаји су приказани у формату прописаном Одлуком о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке ("Службени гласник РС", бр. 101/2017, 38/2018, 103/2018).

Консолидовани финансијски извештаји су састављени у складу са начелом историјског трошка, осим ако је другачије наведено у рачуноводственим политикама које су дате у даљем тексту.

Матична банка је у састављању ових финансијских извештаја примењивала рачуноводствене политике образложене у напмени 3.

Чланице Групе су у току 2018. године водиле пословне књиге и саставиле појединачне финансијске извештаје у складу са локалним законским прописима, осталим прописима који се базирају на Међународним рачуноводственим стандардима (МРС) и Међународним стандардима финансијског извештавања (МСФИ) као и прописима надлежних централних банака и регулаторних тела. Појединачни финансијски извештаји су ревидирани од стране екстерних ревизора, на основу важећих локалних прописа.

У сврху припремања консолидованих финансијских извештаја појединачни финансијски извештаји зависних банака су прилагођени презентацији финансијских извештаја на основу рачуноводствених прописа Републике Србије.

Консолидовани финансијски извештаји Групе су исказани у хиљадама динара. Динар представља званичну извештајну валуту у Републици Србији. Осим ако није другачије назначено, сви износи су наведени у динарима и заокружени у хиљадама.

Функционалне валуте EUR из финансијских извештаја Комерцијалне банке а.д., Подгорица и ВАН из финансијских извештаја Комерцијалне банке а.д., Бања Лука, прерачунате су у извештајну валуту, односно функционалну валуту Матичне банке – динар (РСД) на бази званично објављених курсева у Републици Србији.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА
(наставак)

2.2. Измене и допуне МСФИ чије су ступање на снагу и примена обавезни у текућој години

Усвојене рачуноводствене политике су у складу са онима из претходне финансијске године, изузев следећих измењених МСФИ који су усвојена од стране Банке од 01. јануара 2018. године:

➤ **МСФИ 9 Финансијски инструменти**

Последње издање МСФИ 9 Финансијски инструменти одражава се на све фазе пројекта финансијских инструмената и замењује МРС 39 Финансијски инструменти: Класификацију и мерење, као и сва претходна издања МСФИ 9. Стандард уводи нове услове за класификацију и мерење, умањење вредности и рачуноводство хеџинга. Погледати напомене 4.1 и 4.1.1. за ефекте примене овог стандарда и детаљна обелодањивања.

➤ **МСФИ 15 Приходи из уговора са купцима**

МСФИ 15 успоставља модел од пет корака који ће се примењивати на приходе остварене из уговора са купцима (уз ограничен број изузетака), независно од врсте прихода или индустрије. Захтеви овог стандарда ће се такође примењивати на признавање и мерење добитака и губитака од продаје одређене нефинансијске имовине, која није последица уобичајених активности Друштва (нпр. продаја сталне материјалне или нематеријалне имовине). Стандард захтева детаљна обелодањивања, укључујући разврставање укупних прихода, информације о обавезама чињења из уговора, промене у стању имовине и обавеза по између периода, као и кључне процене. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

➤ **МСФИ 15 Приходи из уговора са купцима (Појашњења)**

Циљ измене овог стандарда је појашњење намере коју је Одбор за међународне рачуноводствене стандарде имао при дефинисању захтева у МСФИ 15 Приходи из уговора са купцима, нарочито у делу који се односи на рачуноводствено обухватање идентификованих обавеза чињења, појашњавајући принцип „посебног идентификовања“, принципал-агент проблем (процена да ли је Друштво принципал или агент), као и примену принципа контроле и принципа лиценцирања, обезбеђујући додатне смернице за рачуноводствени третман интелектуалне својине и ауторских хонорара. Појашњења такође обезбеђују додатне практичне савете за друштва која ће примењивати МСФИ 15 потпуно ретроспективно, или која ће изабрати примену модификованог ретроспективног приступа. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

➤ **МСФИ 2 Класификација и вредновање трансакција плаћања акцијама (Измене)**

Измене овог стандарда се односе на захтеве рачуноводственог приказивања ефеката испуњавања и неиспуњавања услова стицања код вредновања трансакција акцијама измиреним у готовини, код трансакција плаћања акцијама са карактеристикама нето поравнања приликом обрачуна обавезе пореза по одбитку и код измене одредби и услова плаћања акцијама, које мењају класификацију трансакције засноване на готовини до трансакција плаћања акцијама засноване на капиталу. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА
(наставак)

2.2. Измене и допуне МСФИ чије су ступање на снагу и примена обавезни у текућој години
(наставак)

➤ МРС 40 Трансфери на инвестиционе некретнине (Измене)

Измене овог стандарда појашњавају када чланица Групе треба да изврши трансфер имовине, укључујући и имовину у припреми или развоју у, или из инвестиционих некретнина. Измене наводе да промена употребе настаје када имовина испуни, или престане да испуњава дефиницију инвестиционе некретнине а постоје докази промене употребе исте. Пука промена намере руководства у вези са начином коришћења имовине не пружа доказе о промени употребе исте. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

➤ ИФРИЦ тумачење 22: Трансакције у иностраној валути и авансно разматрање

Дата интерпретација тумачи рачуноводство трансакција које обухватају авансни пријем или наплату у иностраној валути. Тумачење обухвата трансакције у иностраној валути у ситуацији када ентитет признаје немонетарна средства или обавезе, настале због авансног пријема или плаћања, а пре него што ентитет призна релевантну имовину, трошак или приход. Интерпретација наводи да датум трансакције, за сврху одређивања одговарајућег девизног курса, је датум иницијалног признавања немонетарног унапред плаћеног средства или обавезе за одложене приходе. Уколико постоји више трансакција авансног пријема или плаћања, у тим ситуацијама ентитет мора да одреди датум трансакције за сваку трансакцију авансног пријема или плаћања. Не очекује се да ће ефекти дате интерпретације имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

Одбор за међународне рачуноводствене стандарде (ИАСБ) је издао **Циклус годишњих побољшања МСФИ 2014 – 2016**, који представља скуп измена и допуна постојећих МСФИ. Не очекује се да ће ефекти ових побољшања имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

- МРС 28 **Инвестиције у придружене ентитете**: Измене појашњавају да примена фер вредновања кроз биланс успеха инвестиције у придружене ентитете или јоинт вентуре (организације заједничког улагања) који је под контролом ентитета који је организација заједничког капитала (вентуре капитал), или другог квалификованог ентитета, је могућа за сваку инвестицију у придружене ентитете или у јоинт вентуре на појединачној основи („инвестиција по инвестиција“) након иницијалног признавања.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

**2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА
(наставак)**

2.3. Стандарди који су издати али још увек нису ступили на снагу и нису раније усвојени

➤ **МСФИ 16 Лизинг**

Стандард је применљив почев од или после 1. јануара 2019. године. МСФИ 16 дефинише принципе за признавање, мерење презентацију и обелодањивање лизинга за обе стране у уговору, односно за купца („зајмопримца“) и за добављача („зајмодавца“). Нови стандард захтева да зајмопримац призна већину зајмова у својим финансијским извештајима. Зајмопримци ће имати један рачуноводствени модел за све врсте лизинга, уз поједине изузетке. Рачуноводство зајмодавца остаје суштински непромењено.

МСФИ 16 је издат у јануару 2016. године и замјењује МРС 17 Лизинг, ИФРИЦ 4 Утврђивање да ли аранжман садржи закуп, СИЦ-15 Оперативни лизинг-Подстицаји и СИЦ-27 Процена суштине трансакција које укључују правни облик закупа. МСФИ 16 поставља принципе за признавање, мерење, презентацију и обелодањивање лизинга и захтева од закупаца да обрачунавају све закупе у оквиру једног билансног модела сличног рачуноводству за финансијски лизинг у складу са МРС 17. Стандард укључује два изузећа од признавања за закупце - закуп „имовине мале вредности“ (нпр. Персонални компјутери) и краткорочни закупци (тј. закупци са роком закупа од 12 месеци или мање). На датум почетка закупа, купац ће признати обавезу за плаћање лизинга (тј. обавезу за лизинг) и средство које представља право да се користи предметно средство током трајања закупа (тј. право на коришћење средства). Од закупаца ће се захтевати да одвојено признају трошак камате на обвезу лизинга и трошак амортизације на право на коришћење средства. Закупци ће такође морати да поново вреднују обавезу за лизинг по настанку одређених догађаја (нпр. промена у трајању лизинга, промена у будућим плаћањима лизинга услед промене индекса или стопе која се користи за одређивање тих плаћања). Купац ће генерално признати износ поновног вредновања обавезе за лизинга као корекција права на коришћење средства.

Рачуноводство даваоца лизинга у складу са МСФИ 16 је у суштини непромењено у односу на рачуноводство према МРС 17. Даваоци лизинга ће наставити да класификују све уговоре о закупу користећи исти принцип класификације као према МРС 17 и разликовати две врсте лизинга: оперативни и финансијски лизинг.

МСФИ 16, који је на снази за годишње периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2019. године, захтева од закупаца и закуподаваца детаљнија обелодањивања него у складу са МРС 17.

Прелазак на МСФИ 16

Група је извршила транзицију на МСФИ 16 у складу са модификованим ретроспективним приступом. Упоредни подаци из претходне године нису кориговани.

Група је изабрала да користи изузећа, која су предложена стандардом, на уговоре о закупу за које се закуп завршава у року од 12 месеци од датума иницијалне примене, као и на уговоре о закупу за које се предметно средство може сматрати средством мале вредности. Банка има уговоре о закупу одређене канцеларијске опреме, машина за штампање и фотокопирање које се сматрају средствима мале вредности.

Следеће категорије лизинга су идентификоване, где као последица промене МСФИ 16 од 1. јануара 2019. године, уговори који су раније били признати као оперативни лизинг, сада се квалификују као закупци дефинисани новим стандардом: некретнине, техничка опрема и возила. Приликом прве примене МСФИ 16, право на коришћење средства лизинга је генерално мерено у износу обавезе по основу лизинга. Матична банка је користила просечну инкременталну стопу задужевања у распону од 0.3324 % до 2.4310% за ЕУР и у распону од 2.8660% до 4.1253% за РСД. Прва примена је у пословним евиденцијама Матичне банке резултирала евидентирањем обавеза по основу лизинга у износу од 1,349,455 хиљада динара и, сходно томе, права на коришћење средства у прелиминарном износу од 1,349,455 хиљада динара у Билансу стања на 1. јануар 2019. године.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА (наставак)

2.3. Стандарди који су издати али још увек нису ступили на снагу и нису раније усвојени (наставак)

- **Измена у МСФИ 10 Консолидовани финансијски извештаји и МРС 28 Инвестиције у придружене ентитете: Продаја активе између инвеститора и зависног друштва**

Измене и допуне указују на познато неслагање захтева у МСФИ 10 и оних у МРС 28, везаних за продају или уношење активе између инвеститора и његових зависних друштава и заједничких улагања. Главна последица измена односи се на то да је укупан губитак или добитак признат када трансакција тангира пословање, без обзира да ли је реч о зависном друштву или не. Делимичан добитак или губитак је признат када трансакција тангира активу која представља бизнис, чак и када је ова актива део зависног друштва. У децембру 2015. године, Одбор за међународне рачуноводствене стандарде одложио је датум примене овог стандарда на неодређено време чекајући исход истраживања везано за метод учешћа. Не очекује се да ће ефекти ових измена имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

- **МСФИ 9: Функција претплате са негативном надокнадом (измена и допуна)**

Измене и допуне стандарда су примењиве за период почев од или после 1. јануара 2019. године, са могућношћу ранијег почетка примене. Измена и допуна омогућава да финансијска имовина са функцијом претплате која дозвољава или захтева од уговорне стране у уговору или да плати или прими разумну компензацију за ранији раскид уговора (тако да из перспективе власника имовине може бити "негативне надокнаде"), да буде вреднована по амортизованом трошку или по фер вредности кроз остали резултат. Не очекује се да ће ефекти ових измена имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

- **МРС 28: Дугорочна улагања у придруженим предузећима и заједничким улагањима (Измене и допуне)**

Измене и допуне стандарда су примењиве за период почев од или после 1. јануара 2019. године, са могућношћу ранијег почетка примене. Измене и допуне се односе на то да ли мерење, особито захтева за умањење (исправку) вредности, дугорочних улагања у придружена друштва и заједничке подухвате који, у суштини, чине део "нето инвестиције" у придруженом друштву или заједничком подухвату, треба да буду регулисани МСФИ 9, МРС 28 или комбинацијом оба. Измене и допуне објашњавају да Друштво треба да примени МСФИ 9 Финансијски инструменти, пре него што примени МРС 28, на дугорочна улагања за које се не примењује метод капитала (equity метод). У примени МСФИ 9, ентитет не узима у обзир било каква прилагођавања књиговодственог износа дугорочних улагања који проистичу из примене МРС 28. Не очекује се да ће ефекти ових измена имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА (наставак)

2.3. Стандарди који су издати али још увек нису ступили на снагу и нису раније усвојени (наставак)

➤ **ИФРИЦ тумачење 23: Неизвесност у погледу третмана пореза на добит**

Тумачење ступа на снагу за период почев од 1. јануара 2019. године или касније, могућношћу ранијег почетка примене. Тумачење се односи на рачуноводствени третман пореза на добит, у околностима када порески третман подразумева неизвесност која утиче на примену МРС 12. Тумачење пружа смернице за разматрање неизвесних пореских третмана (појединачно или у целини), потенцијално испитивање од стране пореских власти, као и прикладне методе за рефлектовање тих неизвесности и рачуноводствено обухватање усед промене околности и чињеница. Не очекује се да ће ефекти ових тумачења имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

➤ **МРС 19: Измене, ограничење или измирења плана примања запослених (Измена)**

Измене стандарда ступају на снагу за период почев од 1. јануара 2019. године или касније са могућношћу ранијег почетка примене. Измене стандарда условљавају ентитете да узимају у обзир ажуриране актуарске претпоставке како би утврдили текуће трошкове и нето камату за преостали период годишњег извештавања након што је на снагу ступила измена, ограничење или измирење плана примања запослених. Измене стандарда такође појашњавају како рачуноводство за измене, ограничење или измирење плана примања запослених утиче на примену захтева за ограничење имовине. Не очекује се да ће ефекти ових измена имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

➤ **Концептуални оквир за финансијско извештавање**

Одбор за међународне рачуноводствене стандарде је издао прерађени Концептуални оквир за финансијско извештавање 29. марта 2018. године. Овај оквир поставља свеобухватан скуп концепта за финансијско извештавање, увођење стандарда, смернице потребне онима који припремају доследне рачуноводствене политике као и помоћ осталима којима је у циљу да разумеју и тумаче стандарде. Одбор је такође издао посебан пратећи документ, Измене и допуне референци у концептуалном оквиру МСФИ стандарда, који представља измене оних стандарда на које је утицано, како би се ажурирале и референце измењеног Концептуалног оквира. Циљ измене референци је да подржи прелаз на нови концептуални оквир за компаније које развијају рачуноводствене политике користећи концептуални оквир у случајевима када у појединим трансакцијама МСФИ нису применљиви. За оне који припремају рачуноводствене политике засноване на Концептуалном оквиру, на снази је за период од или након 1. јануара 2020.

➤ **МСФИ 3: Пословне комбинације (Измена)**

Одбор за међународне рачуноводствене стандарде је издао измене у Дефиницији пословања (Измене у МСФИ 3) са циљем решавања потешкоћа ентитетима током утврђивања тога да ли су стекли бизнис или имовину. Ове измене се односе на пословне комбинације којима је дан стицања у првом годишњем извештајном периоду који почиње на дан, или након 1. јануара 2020. године, као и имовинским стицањима која се десе на или након тог периода, са могућношћу ранијег почетка примене. Не очекује се да ће ефекти ових измена имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРИКАЗИВАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА
(наставак)

2.3. Стандарди који су издати али још увек нису ступили на снагу и нису раније усвојени
(наставак)

- **МРС 1 Презентација финансијских извештаја и МРС 8 Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених проценама и грешке: 'Дефиниција материјалности' (Измене)**

Измене стандарда ступају на снагу за период почев од 1. јануара 2019. године или касније са могућношћу ранијег почетка примене. Измене појашњавају дефиницију материјалности и начин на који се примењује. Нова дефиниција наводи да, 'Информација је материјална ако њено изостављање или погрешно приказивање може да утиче на одлуке које примарни корисници финансијских извештаја опште намјене доносе на основу тих финансијских извештаја, који пружају финансијске информације у вези са конкретним друштвом које извештава. Поред тога, објашњења која прате дефиницију су побољшана. Измене и допуне су такође довеле до тога да дефиниција материјалности буде конзистентна кроз све МСФИ стандарде. Не очекује се да ће ефекти ових измена имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

Одбор за међународне рачуноводствене стандарде је издао **Циклус годишњих побољшања МСФИ 2015 – 2017**, који представља скуп измена и допуна МСФИ. Измене и допуне су применљиве за годишњи период почев од или након 1. јануара 2019. године. Не очекује се да ће ефекти ових побољшања имати значајан утицај на финансијске извештаје Групе.

- **МСФИ 3 Пословне комбинације и МСФИ 11 Заједничка улагања и аранжмани:** Измене и допуне МСФИ 3 разјашњавају да, када ентитет стекне контролу над пословањем које представља заједничко улагање, поново се одмерава интерес који има у том послу. Са друге стране, измене и допуне у оквиру МСФИ 11 објашњавају да, када ентитет стекне заједничку контролу над послом који представља заједничко улагање, не врши се поновно одмеравање целокупног претходно стеченог интереса у аранжману.
- **МРС 12 Порез на добит:** Измене и допуне стандарда, разјашњавају да последице плаћања по основу финансијских инструмената класификованих као капитал, на порез на добит, треба да буду признате узимајући у обзир где су признате прошле трансакције или догађаји који су генерисали расподељиву добит.
- **МРС 23 Трошкови позајмљивања:** Измене и допуне стандарда, разјашњавају 14. пасус стандарда, када је средство спремно за своју намењену употребу или продају, а трошкови позајмљивања, који су директно у вези са средством, остану неплаћени – треба да буду укључени у финансијске обавезе ентитета.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

При састављању и презентовању финансијских извештаја за период јануар –децембар 2018. године имплементацијом МСФИ 9 стандарда измењена је законска регулатива НБС по којој су банке биле у обавези да примене нове обрасце финансијских извештаја са важењем почев од 01.01.2018. године.

Према измењеној регулативи банке су биле у обавези да податке из претколоне године прилагоде новој структури без измене финансијских података.

Приликом састављања финансијских извештаја за 2018. годину Група је применила нове Рачуноводствене политике у делу финансијских инструмената и омогућавања алоцирања кредитних губитака на све обрачунске периоде у којима притичу користи од средстава, што представља претпоставку за утврђивање тачног резултата.

(а) **Консолидација**

Матична банка има контролу над следећим правним лицима, чија је консолидација извршена у овим финансијским извештајима:

Правно лице	Учешће у капиталу
Комерцијална банка а.д., Подгорица, Црна Гора	100%
Комерцијална банка а.д., Бања Лука, Босна и Херцеговина	99.99%
Друштво за управљање инвестиционим фондом КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	100%

Консолидовани Биланс успеха и консолидовани биланс токова готовине су рекласификовани применом просечног курса у Републици Србији за 2018. годину од 118.2752 за један EUR и 60.4731 за један BAM, а остали консолидовани финансијски извештаји (биланс стања, извештај о осталом резултату и извештај о променама на капиталу) применом закључног курса на дан биланса од 118.1946 за један EUR односно 60.4319 за један BAM.

(б) **Прерачунавање девизних износа**

Пословне промене у страном валути су прерачунате у динаре по средњем курсу валуте који је важио на дан пословне промене.

Монетарне позиције активе и пасиве у страном валути, које су исказане по набавној вредности, прерачунате су у динаре према средњем курсу који је важио на дан биланса. Курсне разлике настале као резултат прерачуна девизних позиција исказане су у оквиру биланса успеха. Немонетарне позиције активе које се вреднују по набавној вредности у страном валути прерачунате су у динаре према средњем курсу валуте који је важио на дан пословне промене.

Курсеви најзначајнијих валута који су коришћени приликом прерачуна позиција биланса стања исказаних у страном валути, утврђени од стране Народне банке Србије, били су следећи:

	2018.	У динарима 2017.
USD	103.3893	99.1155
EUR	118.1946	118.4727
CHF	104.9779	101.2847
BAM	60.4319	60.5741

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(в) **Камата**

Приходи и расходи од камата признају се у билансу успеха применом метода ефективне каматне стопе. Ефективна каматна стопа је стопа којом се дисконтују будући новчани токови током очекиваног периода трајања финансијских средстава или обавеза (или, према потреби, током краћег периода) на његову садашњу вредност.

Приликом обрачуна ефективне каматне стопе, Група процењује будуће новчане токове узимајући у обзир све уговорене услове, који се тичу финансијског инструмента, али не и будуће губитке који могу настати.

Обрачун ефективне каматне стопе укључује све плаћене или примљене накнаде и трошкове, који су саставни део ефективне каматне стопе – накнаде за обраду захтева за одобравање кредита као и накнаде за анексирање.

Трансакциони трошкови су трошкови који се могу директно приписати набавци или емитовању финансијског средства или обавезе.

Признавање прихода од камата на обезвређене пласмане врши се по нето принципу, умањењем бруто обрачунате камате за износ исправке вредности, односно за износ који је извесно да се неће наплатити.

Признавање прихода од камата на обезвређене пласмане који припадају нивоу обезвређења 3, по нето принципу, спроводи се применом алтернативног unwinding концепта. Када финансијско средство постане значајно кредитно обезвређено, од момента иницијалног признавања, тада доспева у ниво обезвређења 3, а приходи од камате се рачунају применом алтернативног концепта unwinding – IRC методе умањењем обрачунатих прихода од камате са њима припадајућим расходима од исправки вредности, признатих у текућој години, при чему се потраживања од камата признају по бруто принципу.

Приходи и расходи од камата за сва средства и обавезе којима се тргује сматрају се споредним за послове трговања чланица Групе и приказују се заједно са свим осталим променама у фер вредности средстава и обавеза којима се тргује у оквиру–нето добитка по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности.

(г) **Накнаде и провизије**

Приходи и расходи од накнада и провизија, који су саставни део ефективне каматне стопе финансијског средства или обавезе, укључени су у утврђивање ефективне каматне стопе. Остале накнаде се разграничавају и сразмерни део признаје као приход периода.

Остали приходи од накнада и провизија се евидентирају у тренутку пружања услуга. Приходи од накнада и провизија укључују приходе по основу извршених услуга међународног и домаћег платног промета, издавања и коришћења платних картица, издавања гаранција, акредитива и осталих банкарских услуга.

Остали расходи од накнада и провизија се углавном односе на накнаде по основу извршених трансакција и услуга и евидентирају се у тренутку примања услуге.

(ђ) **Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената**

Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената обухватају добитке умањене за губитке проистекле из промене вредности: деривата, промене вредности финансијских средстава која се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха и добитке умањене за губитке проистекле из промене вредности финансијских обавеза које се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(е) **Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената по фер вредности**

Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената по фер вредности односе се на финансијска средства и обавезе исказане по фер вредности кроз биланс успеха и фер вредност кроз остали резултат.

(ж) **Дивиденде**

Приходи по основу дивиденди се признају у моменту прилива економских користи од дивиденди. Дивиденде су приказане у оквиру позиције остали пословни приходи.

(з) **Оперативни и финансијски лизинг**

Сва плаћања током године по основу оперативног лизинга, евидентирана су као трошак у билансу успеха равномерно праволинијски током периода трајања лизинга. Одобрене стимулације за лизинг се признају у оквиру укупних трошкова лизинга током трајања периода лизинга.

Минималне лизинг рате за финансијски лизинг се расподељују између финансијских трошкова и смањења преосталог износа обавезе за финансијски лизинг. Финансијски трошкови се разграничавају на све периоде током трајања лизинг периода, тако да дају уједначену периодичну каматну стопу за преостали износ лизинг обавезе.

(и) **Порески расходи**

Порески расходи обухватају текуће порезе и одложене порезе. Текући порези и одложени порези се приказују у билансу успеха, осим у мери у којој се односе на ставке које се директно признају у оквиру капитала или у оквиру осталог укупног резултата.

(и) **Текући порез на добит**

Текући порез представља очекивану обавезу или потраживање по основу пореза на добит за обрачунски период, уз коришћење пореских стопа важећих или које ће важити на датум извештавања, са одговарајућим корекцијама пореске обавезе из претходне године.

(ии) **Одложени порези**

Одложени порези се утврђују у односу на привремене разлике настале између књиговодствених вредности имовине и обавеза у финансијским извештајима и вредности имовине и обавеза за пореске сврхе. Приликом одређивања одложених пореза користе се пореске стопе за које се очекује да ће бити у примени у тренутку настанка привремених разлика, а на основу законских прописа који су били у примени на извештајни датум.

Одложена пореска средства и одложене пореске обавезе се нетирају уколико постоји законско право да се нетирају текућа пореска средства и текуће пореске обавезе и одложена пореска средства и одложене пореске обавезе се односе на порез на добитак који је наметнула иста пореска власт истом пореском обвезнику или различитим пореским обвезницима који намеравају да или измире текуће пореске обавезе и средства на нето основи или да истовремено остваре средства и измире обавезе у сваком будућем периоду у ком се очекује измирење или повраћај значајних износа одложених пореских обавеза или средстава.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

ии) Одложени порези (наставак)

Одложена пореска средства се признају за све одбитне привремене разлике и ефекте пореских губитака и пореских кредита, који се могу преносити у наредне фискалне периоде, до степена до којег ће вероватно постојати опорезива добит од које се преноси порески губитак и кредити могу умањити. Одложена пореска средства су предмет анализе на крају сваког извештајног периода и коригују се до износа за који више није вероватно да ће доћи до реализације неопходне опорезиве добити. Одложене пореске обавезе се признају за све опорезиве привремене разлике.

(иии) Остали порези и доприноси

У складу са важећим регулативама у Републици Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини чланице Групе плаћају различите порезе и доприносе, порез на додату вредност, порез на капитални добитак и доприносе на зараде. Ови расходи укључени су у ""Остале расходе"".

(ј) „Финансијски инструменти“ класификација и мерење финансијских средстава и обавеза - МСФИ 9

Финансијски инструменти

Финансијским инструментом се сматра сваки уговор којим настаје финансијско средство или финансијска обавеза, уз истовремено настајање финансијске обавезе, односно финансијског средства трећих лица.

Финансијска средства

Финансијско средство је свако средство које је:

- готовина,
- инструмент капитала другог правног лица,
- уговорно право за примање готовине или неког другог финансијског средства од другог правног лица,
- уговорно право за размену финансијских средстава или финансијских обавеза са другим правним лицем, под условима који су потенцијално повољни,
- уговор који ће бити или може бити измирен инструментима сопственог капитала и који је недериватни, а за који чланица Групе јесте или може бити у обавези да прими променљив број инструмената сопственог капитала,
- уговор који ће бити или може бити измирен инструментима сопственог капитала и који је дериватни, а који ће бити или може бити измирен другачије него разменом фиксног износа готовине или другог финансијског средства за фиксни број инструмената сопственог капитала.

Финансијске обавезе

Финансијска обавеза је свака уговорена обавеза:

- да испоручи готовину или друго финансијско средство другом правном лицу,
- да размени финансијске инструменте са другим правним лицем под условима који су потенцијално неповољни.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(j) „Финансијски инструменти“ класификација и мерење финансијских средстава и обавеза - МСФИ 9 (наставак)

Правила процењивања финансијских инструмената

Са аспекта класификације и мерења, МСФИ 9 уводи нове критеријуме за класификацију финансијских средстава, осим власничких инструмената и деривата, који се заснивају на процени пословног модела управљања конкретним финансијским средствима и уговорним карактеристикама новчаних токова финансијских инструмената.

Финансијска средства

Група врши процену циљева пословних модела за управљање финансијским средствима на портфолио нивоу, будући да оваква процена на најбољи начин осликава начин управљања пословним активностима и начин извештавања руководства.

Класификација финансијских средстава се заснива на примени одговарајућег пословног модела за управљање финансијским средствима и испуњености теста карактеристика уговорених новчаних токова.

Пословни модел одређује да ли новчани токови произлазе из прикупљања уговорених новчаних токова, продаје финансијског средства или оба. Пословни модел за класификацију финансијских средстава се одређује на одговарајућем нивоу агрегирања.

Испуњеност теста карактеристика уговорених новчаних токова подразумева да се новчани токови састоје искључиво од плаћања главнице и камата на преосталу главницу (SPPI критеријум).

Финансијска средства се могу класификовати у следеће категорије:

- финансијска средства вреднована по амортизованом трошку (AC)
- финансијска средства вреднована по фер вредности кроз биланс успеха (FVTPL)
- финансијска средства вреднована по фер вредности кроз остали укупни резултат са признавањем кроз биланс успеха - „recycling“ (FVOCI)
- финансијска средства вреднована по фер вредности кроз остали укупни резултат без признавања кроз биланс успеха (FVOCI)

У складу са класификацијом средстава из претходног става, Група категоризују све пласмане из свог портфолија који се односе на:

- **Кредите** и потраживања као недериватна финансијска средства са фиксним или одредивим отплатама која нису котирана на активном тржишту и које Група не намерава да прода у кратком року,
- **ХОВ које се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха** које представљају инструменте стечене у сврху остваривања добити по основу флукуације цена и марже.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(j) „Финансијски инструменти“ класификација и мерење финансијских средстава и обавеза - МСФИ 9 (наставак)

- Хартије од вредности, које обухватају дужничке харије од вредности и власничке хартије од вредности (инструменте капитала):
 - Дужничке хартије од вредности укључују обвезнице и преносиве секјуритизоване инструменте дуга, државне записе, благајничке записе, комерцијалне записе, сертификате о депозиту, банкарске акцепте, субординиране обвезнице и друге сличне дужничке хартије од вредности којима се тргује на финансијским тржиштима.
 - Власничке хартије од вредности укључују акције које представљају удео у капиталу акционарског друштва и заменљиве обвезнице које имаоцу, под условима утврђеним одлуком о издавању, дају право на замену за обичне акције друштва. Власничке хартије од вредности (инструменти капитала) су сви облици учешћа у капиталу правних лица за које постоји намера држања у неодређеном временском периоду, који могу бити продати због потребе за ликвидношћу или услед промене каматних стопа, девизних курсева или тржишних цена.
 - Инвестиције у зависна правна лица која обезбеђују контролу, односно преко 50% управљачких права и инвестиције у придружена правна лица која обезбеђују од 20% до 50% управљачких права и
- Финансијске деривате који обухватају forward и swap трансакције.

Класификација и мерење

Са аспекта класификације и мерења, нови стандардни захтевали су да се сва финансијска средства, осим власничких инструмената и деривата, процењују на основу пословног модела управљања конкретним финансијским средствима и уговорних карактеристика новчаних токова инструмената.

У складу са МСФИ 9 стандардом финансијска средства се класификују у складу са једним од начина вредновања: по амортизованој вредности, фер вредности кроз Биланс успеха (FVTPL), фер вредности кроз остали резултат (FVOCI). Стандард елимише постојеће категорије по МРС 39 „Признавање и одмеравање“, и то финансијска средства која се држе до доспећа, кредити и потраживања и финансијска средства расположива за продају. Власнички инструменти, у лица која нису зависна, а који се не држе ради трговине могу се класификовати као средства чија се вредност процењује по фер вредности кроз остали резултат, без накнадог рекласификовања добитака и губитака кроз Биланс успеха.

Иницијално, финансијско средство се вреднује по фер вредности, увећаној за трансакционе трошкове, осим у случају финансијских средстава који се вреднују по фер вредности кроз Биланс успеха (FVTPL) код којих се наведени трошкови признају кроз трошак у билансу успеха.

Финансијско средство се вреднује по амортизованој вредности уколико није назначено као FVTPL и испуњава следеће критеријуме:

- циљ пословног модела држања финансијског средства је прикупљање уговорених новчаних токова и
- уговорни услови финансијског средства доводе до новчаних токова који представљају само плаћања главнице и камате.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(j) „Финансијски инструменти“ класификација и мерење финансијских средстава и обавеза - МСФИ 9 (наставак)

Дужнички инструменти се вреднују као FVOCI само уколико су испуњени следећи критеријуми и исти нису назначени као FVTPL:

- циљ пословног модела држања финансијског средства је прикупљања уговорених новчаних токова и продаја, и
- уговорни услови финансијског средства доводе до новчаних токова који представљају само плаћања главнице и камате.

Накнадно, добици или губици по основу финансијских средстава FVOCI ће бити признати преко осталог резултата, осим за приходе или расходе по основу обезвређења финансијских средстава и курсних разлика, до тренутка када престане признавање финансијског средства или када се рекласификује.

Када престане признавање финансијског средства, кумулативни добитак или губитак који је претходно признат у осталом резултату се рекласификује из капитала у биланс успеха. Камата обрачуната применом ефективне каматне стопе се признаје у билансу успеха.

МСФИ захтева да сва финансијска средства, осим деривата и инструмената капитала, буду анализирана кроз комбинацију пословног модела управљања финансијским средством са једне, и карактеристикама уговорених новчаних токова са друге стране.

Група је приступила анализи пословних модела на нивоу портфолиа финансијских средстава. Разматране су постојеће политике и стратегије везане за портфолиа као и примена истих у пракси. Такође, разматране су информације о начину оцене и извештавања о перформансама портфолиа, информације о ризицима које утичу на перформансе портфолиа и како се њима управља. Осим тога, сагледани су учесталост, обим и временски тренутак продаје финансијских средстава у протеклим периодима, разлози за продају као и планови о продаји финансијских средстава у будућем периоду.

Приликом процењивања да ли уговорени новчани токови представљају само плаћање камате и главнице, Група је разматрала уговорене услове финансијских инструмената и да ли исти садрже одредбе које би могле променити време или износ уговорених новчаних токова, а које би резултирале у фер вредновању инструмената. Анализом је закључено да не постоје кредитни производи Банке чији уговорни услови не доводе до новчаних токова који представљају само плаћања главнице и камате на стање главнице на одређене датуме, а који би захтевали вредновање по фер вредности.

Резултати иницијалне процене указали су да:

- Кредити и пласмани дати клијентима и банкама и у складу са МСФИ 9 се процењују и даље као и у складу са МРС 39, по амортизованој вредности;
- Финансијски инструменти којима се тргује и чија се вредност процењује по фер вредности кроз Биланс успеха и даље се процењују на исти начин;
- Дужнички инструменти класификовани као расположиви за продају у складу са МРС 39 се у највећој мери процењују по фер вредности кроз остали резултат.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(j) „Финансијски инструменти“ класификација и мерење финансијских средстава и обавеза - МСФИ 9 (наставак)

Узимајући у обзир природу обавеза Групе, рачуноводство финансијских обавеза је исто као и у складу са захтевима МРС 39. Банка нема финансијске обавезе које се процењују као FVTPL и нема намеру да то учини. Спроведена анализа не указује да постоје материјални ефекти захтева МСФИ 9 у погледу класификације финансијских обавеза.

Обезвређење финансијских средстава

У складу са МСФИ 9, методологија за обезвређење се значајно мења, и замењује се приступ МРС 39 реализованог губитка, са принципом будућег очекиваног губитка (ECL) кроз укључивање утицаја очекиваног кретања макроекономских варијабли на будуће кретање вероватноће губитка на бази статистички доказаних међузависности. Обрачун трошкова обезвређења за очекиване губитке се врши за сва потраживања и друге дужничке инструменте који се не процењују по фер вредности кроз Биланс успеха, укључујући и неопозиве обавезе и издате гаранције. Трошкови обезвређења базирају се на очекиваном кредитном губитку у складу са вероватноћом неизмирења обавеза у наредних 12 месеци, осим у случају када постоји значајно погоршање кредитног ризика у односу на тренутак иницијалног признавања, када се процена кредитних губитака врши на бази вероватноће неизмирења обавеза за период животног века инструмента.

Група је дефинисала критеријуме за сврставање финансијских инструмената у нивое 1, 2 и 3 у зависности од степена повећања кредитног ризика од момента иницијалног признавања. Предмет класификације су финансијски инструменти који се вреднују по амортизованој вредности као и финансијски инструменти који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат.

Сегмент 1

Трошкови обезвређења финансијских инструмената, код којих се не сматра да постоји значајно погоршање кредитног ризика, су обрачунати на основу 12-месечних очекиваних губитака (ECL) у складу са МСФИ 9. У Сегмент 1 укључене су и изложености према Републици Србији, Народној банци Србије и друге изложености са пондером кредитног ризика 0, у складу са Одлуком о адекватности капитала банке, изузев изложености по основу обавезне резерве и сличних изложености.

Сегмент 2

Сви финансијски инструменти код којих је реализовано погоршање кредитног ризика класификовани су у Сегмент 2 и трошкови обезвређења обрачунати на основу очекиваних губитака за цео животно век инструмента.

Група разматра да ли постоји значајан раст кредитног ризика поређењем life time вероватноће неизмирења од иницијалног признавања средства у односу на ризик неизмирења на крају сваког извештајног периода. Према интерној политици Групе, значајним повећањем кредитног ризика сматра се доцња од 31 до 90 дана, реструктурирање клијента, клијенти на watch листи.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(j) „Финансијски инструменти“ класификација и мерење финансијских средстава и обавеза - МСФИ 9 (наставак)

Сегмент 3

Као и у складу са МРС 39, финансијски инструменти су укључени у Сегмент 3, у случају када постоји објективан доказ обезвређења и нема промене обухвата кредита класификованих у наведени сегмент, уз увођење вишеструких сценарија наплате. Обрачун обезвређења на индивидуалној основи ће се наставити по истом принципу.

Група је у процену очекиваних кредитних губитака (ECL) укључила и информације о очекиваним трендовима макроекономских параметара за наредне три године, а за које је утврђена статистички значајна зависност.

Будући да различити нивои обезвређења имају за резултат различите начине обрачуна очекиваних кредитних губитака, Група је развила методологију и обрачунала параметре ризика у складу са захтевима МСФИ 9.

Ефекат прве примене МСФИ 9 Група је 01.01.2018. године евидентирала на терет нераспоређене добити из ранијих година и *на терет регулаторних резерви из добити у складу са законском регулативом једне чланице*. Група није кориговала упоредне податке за претходне године по основу промена које се односе на класификацију и вредновање као и обезвређење. Група је разлику у књиговодственим вредностима финансијских средстава који проистичу из примене МСФИ 9 признала у оквиру капитала на дан 1. јануара 2018. године.

(иии) *Престанак признавања*

Група престаје са признавањем финансијског средства када уговорна права над готовинским токовима везаним за средство истекну, или када Група трансакцијом пренесе сва суштинска права и користи везане за власништво над финансијским средством или ако трансакцијом Група нити пренесе нити задржи сва суштинска права везана за власништво, али не задржава контролу над финансијским средством. Сво власништво над пренесеним финансијским средством које испуњава услове за престанак признавања које је Група створила или задржава признаје се као засебно средство или обавеза у извештају о финансијској позицији. Приликом престанка признавања финансијског средства, разлика између књиговодствене вредности (или књиговодствене вредности дела средства који је пренет) и збира примљене надокнаде (укључујући нова средства која су набављена умањена за нове преузете обавезе), као и збирни добици или губици који су претходно признати у извештају о укупном резултату, признају се у билансу успеха.

Група обавља трансакције по којима врши пренос средстава признатих у свом билансу стања, мада задржава све или суштински све ризике и користи или њихов део од пренесених средстава. Ако се сви или суштински сви ризици и користи задржавају, онда не долази до престанка признавања средства. Пренос средстава са задржавањем свих или суштински свих ризика и користи укључује, на пример, трансакције поновног откупа.

Код трансакција у којима Група, нити задржава, нити преноси суштински све ризике и користи од власништва над финансијским средством и задржава контролу над средством, Група наставља да признаје средство у мери у којој се њена повезаност са средством наставља, а која се одређује на основу њене изложености променама у вредности пренесеног средства. Група врши искњижење обавезе када је обавеза измирена, укинута или када је пренета на другога.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(ј) „Финансијски инструменти“ класификација и мерење финансијских средстава и обавеза - МСФИ 9 (наставак)

(ив) Нетирање

Финансијска средства и обавезе се нетирају, а нето износ се приказује у извештају о финансијској позицији само када Група има законско право да нетира признате износе и када има намеру да измири обавезе на нето основи или да истовремено реализује средство и измири обавезу.

Приходи и расходи се исказују по нето принципу само у случајевима када је то дозвољено према МСФИ или за приходе и расходе који настају по основу групе сличних трансакција, као што су то трансакције које Група има по основу трговања.

(к) Готовина и готовински еквиваленти

Готовина и готовински еквиваленти обухватају готовину у благајни, средства код централних банака којима се може неограничено располагати и високо ликвидну финансијску активу са доспећем краћим од 3 месеца, малим ризиком промене вредности, а која се користе од стране Банке за управљање краткорочном ликвидношћу.

Новчана средства се воде по амортизованој вредности у билансу стања.

(л) Некретнине и опрема

(и) Признавање и вредновање

Почетно мерење некретнине и опреме врши се по набавној вредности или по цени коштања.

Набавна вредност укључује издатке који се директно могу приписати набавци средства. Купљени софтвер који је саставни део неопходан за функционалну употребљивост опреме, капитализује се као део те опреме.

Након почетног признавања, опрема се вреднује по набавној вредности умањеној за укупну акумулирану амортизацију и укупне акумулиране губитке услед смањења вредности.

Након почетног признавања, некретнине се вреднују по ревалоризационом износу, који представља њихову фер вредност на датум ревалоризације умањену за накнадну акумулирану амортизацију и накнадне акумулиране губитке због умањења вредности. Ревалоризација се врши довољно редовно, како би се обезбедило да се књиговодствена вредност битно не разликује од вредности до које би се дошло коришћењем фер вредности на крају извештајног периода.

Када делови некретнине или опреме имају различите корисне векове трајања, они се воде као засебне ставке (главне компоненте) опреме.

Добици или губици настали отуђењем некретнина и опреме утврђују се као разлика између вредности остварене њиховом продајом и њихове књиговодствене вредности и исказују се у оквиру осталих прихода или расхода.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(л) **Некретнине и опрема (наставак)**

(ии) **Накнадни трошкови**

Трошкови замене саставног дела неког основног средства признају се као део књиговодствене вредности тог основног средства уколико је вероватно да ће се будуће економске користи повезане са тим саставним делом прилити у чланицу Групе и ако се цена коштања тог дела може поуздано измерити. Књиговодствена вредност замењеног дела се искњижава. Трошкови редовног сервисирања некретнине и опреме се признају у билансу успеха када настану.

(иии) **Амортизација**

Амортизација се признаје у билансу успеха у једнаким годишњим износима током процењеног века трајања дате ставке непокретности, постројења и опреме, будући да се на тај начин најбоље одражава очекивана потрошња употребне економске вредности садржане у средству. Средства узета на лизинг се амортизују током периода лизинга или корисног века средства, у зависности који је период краћи.

Примењене стопе амортизације у текућем и претходном обрачунском периоду су:

Опис	Процењен користан век (у годинама)	%
Грађевински објекти	40	2.50%
Компјутерска опрема	4	25.00%
Намештај и остала опрема	2 – 15	6.70%-50.00%
Улагања на туђим основним средствима	1 – 23.5	4.25%-86.20%

Метод амортизације, корисни век и резидуална вредност се процењују на крају сваког извештајног периода и када је то потребно врши се њихова корекција.

Трошкови одржавања средстава се признају у билансу успеха за период у коме настану.

(љ) **Нематеријална улагања**

Нематеријална улагања се вреднују по набавној вредности или цени коштања умањеној за амортизацију и губитке услед обезвређења.

Накнадни трошкови по основу улагања у нематеријална улагања се могу капитализовати само у случају када се могу очекивати повећане будуће економске користи од средства на које се они односе. Сви остали трошкови представљају расход периода у којем су настали.

Амортизација се приказује у билансу успеха у једнаким годишњим износима током процењеног века трајања дате ставке нематеријалних улагања, будући да се на тај начин најбоље одражава очекивана потрошња употребне економске вредности садржане у средству. Процењени корисни век нематеријалних улагања износи од 3 до 10 година, односно амортизационе стопе се крећу у распону од 10.00% до 33.34%.

Метод амортизације, корисни век и резидуална вредност се процењују на крају сваког извештајног периода и када је то потребно врши се њихова корекција.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(м) *Инвестиционе некретнине*

Инвестиционе некретнине представљају некретнине које се држе у циљу остваривања прихода од закупнине или пораста вредности капитала или у обе сврхе, а не за продају у редовном току пословања или за коришћење у производњи или набавци добара или услуга или у административне сврхе.

Иницијално вредновање инвестиционих некретнина се врши по набавној вредности, односно цени коштања. Набавна вредност купљене инвестиционе некретнине обухвата њену купопродајну цену и све издатке који се директно могу приписати набавци средства.

За накнадно вредновање инвестиционих некретнина Група користи модел набавне вредности, односно инвестиционе некретнине се вреднују по набавној вредности умањеној за акумулирану амортизацију и губитке услед обезвређења.

Процењени век трајања инвестиционих некретнина је 40 година, а амортизација се обрачунава по стопи од 2.5%. Амортизација се приказује у билансу успеха у једнаким годишњим износима током процењеног века трајања дате ставке непокретности, будући да се на тај начин најбоље одражава очекивана потрошња употребне економске вредности садржане у средству.

(н) *Лизинг*

Чланице Групе су у 2018. години уговоре о закупу некретнина и опреме калсификована прима правилима МСФИ 17, који је био у примени закључно са 31.12.2018. године. Правила класификације уговора према стадарду МСФИ 16 Група ће применити почев од јануара 2019. године. МСФИ 16 дефинише почетно признавање, одмеравање и обелодањивање лизинга за обе стране у уговору, односно за примаоца и даваоца лизинга. Детаљније у намени 2.3. стандарди који су издати али још увек нису ступили на снагу и нису раније усвојени.

По основу уговора о лизингу чланице Групе се појављује као корисници лизинга. Група класификује лизинг као финансијски у случају када је уговором регулисано да се у основи сви ризици и користи по основу власништва над предметом лизинга преносе на корисника лизинга. Сви остали уговори о лизингу се класификују као уговори о оперативном лизингу.

Лизинг уговори који се односе на закуп пословног простора у којима се налазе експозитуре Групе, углавном се односе на оперативни лизинг. Сва плаћања током године по основу оперативног лизинга, евидентирана су као трошак у извештају о укупном резултату равномерно праволинијски током периода трајања лизинга.

Средства које се држе по основу уговора о финансијском лизингу се признају као средства Групе по њиховој фер вредности или ако је та вредност нижа, по садашњој вредности минималних лизинг рата, утврђених на почетку трајања уговора о лизингу. Одговарајућа обавеза према даваоцу лизинга укључена је у оквиру извештаја о финансијској позицији као обавеза по основу финансијског лизинга. Лизинг рате су подељене на део који се односи на финансијски трошак и део који умањује обавезу по основу финансијског лизинга, тако да се постигне константна каматна стопа на преосталом делу обавезе. Финансијски трошак се исказује директно као расход периода.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(њ) Обезвређење нефинансијских средстава

Књиговодствена вредност нефинансијских средстава се анализира на крају сваког извештајног периода, како би се утврдило да ли постоје показатељи који указују да је дошло до њиховог обезвређења. У случају да се утврди да постоје одређени показатељи обезвређења, утврђује се надокнадива вредност средстава. Губитак по основу обезвређења се признаје ако књиговодствена вредност средства превазилази његову процењену надокнадиву вредност.

Надокнадива вредност средства се утврђује као вредност која је већа од употребне вредности средства и његове фер вредности. За потребе утврђивања употребне вредности, процењени будући новчани приливи по основу средства се дисконтују на њихову садашњу вредност, применом дисконтне стопе пре пореза, која одражава тренутну тржишну процену временске вредности новца, као и ризика специфичних за средство.

Губитак по основу обезвређења се признаје у случају када је књиговодствена вредност средства већа од његове надокнадиве вредности. Губитак по основу обезвређења се признаје у оквиру резултата периода.

Губици по основу обезвређења из претходних периода се процењују на крају сваког извештајног периода, како би се утврдило да ли је дошло до смањења губитака или да они више не постоје. Губитак по основу обезвређења се укида у случају да је дошло до промене претпоставки коришћених за утврђивање надокнадиве вредности средства. Губитак по основу обезвређења се укида само до износа до којег књиговодствена вредност средства не прелази књиговодствену вредност која би била утврђена, умањена за амортизацију средства, у случају да није било признавања губитка по основу обезвређења.

(о) Депозити, кредити и субординиране обавезе

Депозити, дужничке хартије од вредности, кредити и субординиране обавезе представљају основни извор финансирања Групе.

Група класификује инструменте финансирања као финансијске обавезе или као капитал у складу са суштином уговорених услова за конкретни инструмент.

Депозити, дужничке хартије од вредности, кредити и субординиране обавезе се иницијално вреднују по фер вредности увећаној за све директне трансакционе трошкове, док се њихово накнадно вредновање врши по амортизованој вредности применом метода ефективне каматне стопе.

(п) Резервисања

Резервисање се признаје у случају када се очекује да ће Група, као резултат прошлих догађаја, имати садашњу законску или изведену обавезу, која се може поуздано утврдити и за чије измирење се очекује да ће доћи до одлива ресурса, који представљају економску корист за Банку. Резервисање се утврђује путем дисконтовања очекиваних будућих новчаних одлива, применом дисконтне стопе пре пореза, која одражава тренутну тржишну процену временске вредности новца и, тамо где је то одговарајуће, ризика специфичних за обавезу.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(р) **Бенефиције запослених**

У складу са прописима, чланице Групе су у обавези да плаћају обавезе државним фондовима којима се обезбеђује социјална сигурност запослених. Ове обавезе укључују доприносе за запослене на терет послодавца у износима обрачунатим по стопама прописаним релевантним законским прописима. Чланице Групе су, такође, обавезне да од бруто зарада запослених обуставе доприносе и да их, у име запослених, уплате тим фондовима. Доприноси на терет послодавца и доприноси на терет запосленог се књиже на терет расхода периода на који се односе.

У складу са Законом о раду, чланице Групе су у обавези да исплате накнаду запосленима приликом одласка у пензију. Дугорочне обавезе по основу резервисања по основу отпремнина за одлазак у пензију након испуњених услова, исказане на дан 31. децембра 2018. године представљају садашњу вредност очекиваних будућих исплата запосленима утврђену актуарским одмеравањем уз коришћење претпоставки обелодањених у напмени 35.

(с) **Финансијске гаранције**

Финансијске гаранције представљају уговоре којима се чланица Групе обавезује да изврши плаћања њиховим корисницима за губитке настале због неиспуњавања обавезе плаћања одређеног дужника по доспећу обавезе, а у складу са условима дужничког инструмента.

Обавезе по финансијским гаранцијама се иницијално признају по фер вредности, а иницијална фер вредност се амортизује током трајања финансијске гаранције. Обавеза по основу гаранције се накнадно одмерава у износу који је већи од амортизоване вредности и садашње вредности очекиваног будућег плаћања (када је плаћање по основу гаранције вероватно). Финансијске гаранције се евидентирају у оквиру ванбилансних ставки.

(т) **Капитал и резерве**

Капитал Групе обухвата оснивачке акције, акције наредних емисија, емисиону премију, резерве, резерве фер вредности, акумулирани резултат и резултат текуће године.

Капитал Групе формиран је из уложених средстава оснивача Матичне банке и мањинског оснивача Комерцијалне банке а.д., Бања Лука у новчаном и неновчаном облику. Оснивач не може повлачити средства уложена у капитал Групе.

(џ) **Зарада по акцији**

Матична банка приказује основну и умањену зараду по акцији за сопствене обичне акције. Основна зарада по акцији се рачуна дељењем добитка или губитка који припада власницима обичних акција Матичне банке пондерисаним просеком броја обичних акција у оптицају током периода.

Умањена зарада по акцији се рачуна дељењем коригованог добитка или губитка који припада власницима обичних акција за ефекте преференцијалних, заменљивих акција, пондерисаним просеком броја обичних акција у оптицају током периода.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

3. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА (наставак)

(ћ) Извештавање по сегментима

Сегмент пословања је део Групе - чланица Групе, која се самостално бави пословним активностима из којих се могу остварити приходи и настати трошкови, укључујући приходе и трошкове који настају из трансакција са другим чланицама Групе, чији пословни резултат редовно контролише менаџмент Матичне банке (као главни оперативни доносилац одлука), како би доносио одлуке о алокацији ресурса по сегментима и оцењивао њихове резултате. За сегменте пословања Групе доступни су засебни ревидирани финансијски извештаји.

У складу са Међународним стандардом финансијског извештавања 8 - Сегменти пословања, Група обелодањује и информације о пословању оперативних сегмената, и на тај начин корисницима информација пружа додатне информације о приходима и расходима који се остварују из кључних пословних активности (напомена 6.2).

Приликом утврђивања оперативних сегмената коришћени су:

- а) различити производи и услуге који сегменти нуде;
- б) одвојено управљање сегментима и
- в) структура интерног извештавања.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА

Банкарска група је препознала процес управљања ризицима као кључни елемент управљања пословањем, с обзиром да изложеност ризицима произлази из свих пословних активности, као неодвојивог дела банкарског пословања, којима се управља кроз идентификовање, мерење, процену, праћење, контролу и ублажавање, односно успостављање ограничења ризика, као и извештавање у складу са стратегијама и политикама.

Група је успоставила свеобухватан и поуздан систем управљања ризицима који обухвата: стратегије, политике и процедуре управљања ризицима, методологије за управљање појединачним ризицима, одговарајућу организациону структуру, ефективан и ефикасан процес управљања свим ризицима којима је Група изложена, или може бити изложена у свом пословању, адекватан систем унутрашњих контрола, одговарајући информациони систем и адекватан процес интерне процене адекватности капитала.

Процес управљања ризицима укључује јасно дефинисање и документовање профила ризичности, као и његово усклађивање са склоношћу Групе ка ризицима и толеранцијом према ризицима, а у складу са усвојеним стратегијама и политикама.

Стратегијом управљања ризицима и Стратегијом управљања капиталом, Група је поставила следеће циљеве у оквиру система управљања ризицима: минимизирање негативних ефеката на финансијски резултат и капитал уз поштовање дефинисаних оквира прихватљивог нивоа ризика, диверсификација ризика којима је Група изложена, одржавање потребног нивоа адекватности капитала, одржавање учешћа NPL у укупним кредитима до прихватљивог нивоа за Групу, одржавање показатеља покрића ликвидном активом изнад нивоа прописаног регулативом и интерним лимитима, развој активности Групе у складу са пословном стратегијом и развојем тржишта у циљу остваривања конкурентских предности. Циљеви управљања ризицима усклађени су са планом пословања Групе.

Уважавајући измене регулативе Народне банке Србије и потребе даљег унапређења управљања ризицима, Група је током 2018. године извршила одговарајуће измене интерних аката којима се уређује управљање ризицима. Изменом Стратегије и Политика управљања појединачним ризицима извршена су усклађивања са изменама домаће и међународне регулативе и унапређено је управљање кредитним ризицима, укључујући проблематична потраживања.

Почетком 2018. године Група је извршила усклађивање интерних аката (методологије и процедуре) у складу са изменама регулативе Народне банке Србије из области рачуноводства и финансијског извештавања, којима се уводи обавеза примене Међународног стандарда финансијског извештавања 9 у банкама (МСФИ 9). Наведеним изменама прописана је обавеза банака да од 01.01.2018. године обрачун обезвређења врше у складу са МСФИ 9 стандардом. У складу са МСФИ 9 стандардом, Група је усвојила нову Методологију за процену обезвређења билансне активе и вероватног губитка по ванбилансним ставкама, која се примењује од 01.01.2018. године.

Систем управљања ризицима

Систем управљања ризицима је дефинисан следећим актима:

- Стратегијом управљања ризицима и Стратегијом и Планом управљања капиталом;
- Политикама управљања ризицима;
- Процедурама управљања ризицима;
- Методологијама за управљање појединачним ризицима;
- Осталим актима.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

Стратегијом управљања ризицима дефинисани су:

- Дугорочни циљеви, утврђени пословном политиком и стратегијом банкарске Групе, као и склоност ка ризицима и толеранција према ризицима одређени у складу са тим циљевима;
- Основна начела преузимања и управљања ризицима;
- Основна начела процеса интерне процене адекватности капитала Групе;
- Преглед и дефиниције свих ризика којима је Група изложена или може да буде изложена.

Такође, стратегијом управљања ризицима дефинисани су критеријуми за утврђивање, као и основна начела управљања лошом активом и највиши прихватљив ниво лоше активе за Групу.

Банкарска Група је утврдила основна начела управљања ризицима како би испунила своје дугорочне циљеве:

- Организовање пословања засебне организационе јединице за управљање ризицима;
- Функционална и организациона одвојеност активности управљања ризицима од редовних пословних активности Групе;
- Свеобухватност управљања ризицима;
- Ефективност управљања ризицима;
- Цикличност управљања ризицима;
- Развој управљања ризицима као стратешко опредељење;
- Управљање ризицима је део пословне културе.

Начела управљања лошом активом односно ризичним пласманима обухватају:

- Активно управљање ризичним пласманима;
- Превентивне мере и активности у циљу минимизирања даљег погоршања квалитета активе;
- Дефинисање стратегија управљања лошом активом - скуп активности и мера у циљу опоравка финансијског стања дужника или покретање одговарајућих поступака принудне наплате;
- Рану идентификацију дужника који се суочавају са финансијским тешкоћама или су у доцњи или статусу неизмирења обавеза (Watch lista);
- Процену финансијског стања дужника;
- Сет индикатора за укључивање дужника у делокруг организационе јединице надлежне за управљање лошом активом;
- Сегментацију лоше активе;
- Начело материјалности при дефинисању могућих мера;
- Већа учесталост праћења вредности средстава обезбеђења и средстава стечених наплатом;
- Организациона одвојеност Сектора за превенцију и управљање ризичним пласманима;
- Транспарентно извештавање.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

Политике управљања појединим врстама ризика ближе дефинишу:

- Начин организовања процеса управљања ризицима банкарске Групе и јасна разграничења одговорности запослених у свим фазама тог процеса, укључујући и процес управљања лошом активом, односно ризичним пласманима;
- Начин процене ризичног профила банкарске Групе и методологије за идентификовање и мерење, односно процену ризика;
- Начине праћења и контроле ризика и успостављање система лимита, односно врсте лимита које банкарска Група користи и њихову структуру;
- Начин одлучивања и поступања у случају прекорачења успостављених лимита, уз дефинисање изузетних околности у којима је могуће одобравање прекорачења у законским оквирима;
- Мере за ублажавање ризика и правила за примену тих мера;
- Начин и методологију за спровођење процеса интерне процене адекватности капитала банкарске Групе;
- Принципе функционисања система унутрашњих контрола;
- Оквир и учесталост стрес тестирања, као и поступање у случајевима неповољних резултата стрес тестова.

Процедурама управљања ризицима Група ближе дефинише процес управљања ризицима и надлежности и одговорности свих организационих делова матичне Банке и чланица банкарске Групе у систему управљања ризицима.

Појединачним методологијама чланице Групе су детаљније прописале методе и приступе који се користе у систему управљања ризицима.

Надлежности

Управни одбор је надлежан и одговоран за усвајање стратегије и политика управљања ризицима и стратегије управљања капиталом, успостављање система унутрашњих контрола у Банци и врши надзор над његовом ефикасношћу, надзор над радом Извршног одбора, усвајање тромесечних извештаја о управљању ризицима, усвајање Плана опоравка, као и спровођење процеса интерне процене адекватности капитала и друго.

Извршни одбор је надлежан и одговоран за спровођење стратегије и политика управљања ризицима и стратегију управљања капиталом усвајањем процедура за управљање ризицима, односно идентификовање, мерење и процену ризика, и обезбеђивањем њихове примене и извештавањем Управног одбора у вези с тим активностима. Такође, Извршни одбор анализира систем управљања ризицима и најмање тромесечно извештава Управни одбор о нивоу изложености ризицима и управљању ризицима и одлучује, уз претходну сагласност Управног одбора, о сваком повећању изложености Групе према лицу повезаном са Групом и о томе обавештава Управни одбор.

Одбор за ревизију (Одбор за праћење пословања) је надлежан и одговоран за анализу и надзор примене и адекватног спровођења усвојених стратегија и политика за управљање ризицима и система унутрашњих контрола матичне Банке и Групе. Најмање једном месечно извештава Управни одбор о својим активностима и утврђеним неправилностима и предлаже начин на који ће се оне отклонити, предлаже унапређење политика и процедура управљања ризицима и спровођења система унутрашњих контрола.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

Надлежности (наставак)

Одбор за управљање активом и пасивом је надлежан и одговоран за праћење изложености ризицима који произлазе из структуре билансних потраживања, обавеза и ванбилансних ставки, као и предлагање мера за управљање каматним ризиком и ризиком ликвидности. Свака чланица Групе има Одбор за управљање активом и пасивом.

Кредитни одбор одлучује о кредитним захтевима, као и поступањима са проблематичним потраживањима у оквирима утврђеним актима матичне Банке, анализира изложеност матичне Банке кредитном, каматном и валутном ризику, анализира кредитни портфолио, а такође предлаже мере Извршном одбору матичне Банке. Свака чланица Групе има кредитни одбор који одлучује у оквиру својих надлежности и лимита.

Функција управљања ризицима матичне Банке дефинише и предлаже за усвајање стратегију, политике, процедуре и методологије управљања ризицима, идентификује, мери, ублажава, прати и контролише и извештава о ризицима којима је матична Банка и Група изложена у свом пословању. Такође, надлежна је за развијање модела и методологија за идентификовање, мерење, ублажавање, праћење и контролу ризика, као и за извештавање надлежних органа банкарске Групе.

Сектор управљања средствима и билансом банке матичне Банке је одговоран за управљање средствима и ликвидношћу, као и управљање активом и пасивом на нивоу Групе. Такође, учествује и у управљању ризиком ликвидности, каматним ризиком и девизним ризиком.

Функција унутрашње ревизије је одговорна за континуираноспровођење независног вредновања система управљања ризицима на нивоу Групе, као и за редовну процену адекватности, поузданости и ефикасности система унутрашњих контрола. Унутрашња ревизија о својим налазима и препорукама извештава Одбор за ревизију и Управни одбор.

Функција контроле усклађености пословања дужна је да најмање једном годишње идентификује и процењује ризике усклађености пословања матичне Банке, као и чланица Групе, и предлаже планове управљања ризицима, о чему саставља извештај који доставља Извршном одбору и Одбору за праћење пословања матичне Банке.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

Процес управљања ризицима

На нивоу банкарске Групе редовно се мере, односно процењује ризике које је идентификовала у свом пословању. Мерење подразумева примену квалитативних и квантитативних метода и модела мерења који омогућују уочавање промена у профилу ризика и процену нових ризика.

За све идентификоване ризике Група одређује њихову значајност која је заснована на свеобухватној процени ризика који су својствени појединим пословима, производима, активностима и процесима Групе.

Ублажавање ризика подразумева диверсификацију, пренос, смањење и/или избегавање ризика, а Група га спроводи у складу са ризичним профилем, склоношћу ка ризицима и толеранцијом према ризицима.

Праћење и контрола ризика се спровode кроз континуирано праћење изложености по различитим критеријумима, као и кроз праћење и контролу лимита које је Група успоставила, који зависе од пословне стратегије и тржишног окружења, као и од нивоа ризика који је Група спремна да прихвати.

Група је успоставила систем редовног извештавања о изложености ризицима и ризичном профилу, који омогућује релевантним запосленима на свим нивоима организационе структуре у Групи правовремене, тачне и довољно детаљне информације које су потребне за доношење пословних одлука и ефикасно управљање ризицима, односно сигурно и стабилно пословање.

Врсте ризика

Банкарска Група је у пословању посебно изложена следећим врстама ризика: кредитном и са њим повезаним ризицима, ризику ликвидности, тржишном ризику, оперативном ризику, ризику улагања, ризику концентрације, изложености и ризику земље, као и свим осталим ризицима који се могу појавити при редовном пословању чланица Групе.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик могућности настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе услед неизвршења обавеза дужника према чланицама Групе.

Чланице Групе имају дефинисане критеријуме одобравања кредита, измене услова, продужења рока и реструктурирања потраживања, који су прописани процедурама и методологијама одобравања пласмана и управљања ризицима.

Пре одобрења пласмана чланице Групе процењују кредитну способност дужника као примарни извор отплате пласмана на основу интерно дефинисаних критеријума и понуђени колатерал као секундарни извор наплате. На основу идентификованог и измереног нивоа кредитног ризика (процене финансијског стања и кредитне способности дужника, као и вредности и правне сигурности кредитне заштите и других релевантних фактора) и независног мишљења о ризику, надлежн лица, одбори и органи чланица Групе, сагласно дефинисаном систему одлучивања доносе одлуку о одобрењу/изменама пласмана.

Доношење одлука о излагању кредитном ризику, Група је дефинисала кроз систем одлучивања у зависности од врсте клијената и нивоа изложености. Доносиоци кредитних одлука су: лица са посебним овлашћењима из Функције управљања ризицима, Кредитни одбор, Извршни одбор и Управни одбор.

Приликом доношења одлука, поштује се принцип двоструке контроле тзв. „принцип четворо очију“, којим се обезбеђује да увек постоји страна која предлаже и страна која одобрава одређени пласман.

Организациони модел система управљања кредитним ризиком Групе обезбеђује адекватну комуникацију, размену информација и сарадњу на свим организационим нивоима, а такође обезбеђује јасну, оперативну и организациону раздвојеност функције за независно управљање ризицима и активности подршке с једне стране, од активности преузимања ризика, са друге стране, односно поделу дужности, надлежности и одговорности. Група је успоставила и адекватан информациони систем који подразумева потпуну информисаност лица укључених у систем управљања кредитним ризиком и одговарајуће извештавање руководства Групе.

У складу са обимом, врстом и сложеностју послова које обавља, Група је организовала процес управљања кредитном ризиком и јасно разграничила одговорности запослених у свим фазама тог процеса.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Прихватљив ниво изложености кредитном ризику Групе у складу је са дефинисаном Стратегијом управљања ризицима и зависи од структуре портфолија Групе, на основу које се врши лимитирање могућих утицаја негативних ефеката на финансијски резултат и адекватност капитала.

Основна начела управљања кредитним ризиком су:

- Управљање кредитним ризиком на нивоу појединачних пласмана и на нивоу целокупног портфолија Групе;
- Одржавање нивоа кредитног ризика који минимизира негативан утицај на финансијски резултат и капитал;
- Рангирање пласмана у складу са њиховом ризичношћу;
- Пословање у складу са добрим праксама за одобравање пласмана;
- Обезбеђење адекватних контрола за управљање кредитним ризиком.

У циљу управљања кредитним ризиком, чланице Групе настоје да послују са клијентима добре кредитне способности и прибављају одговарајуће инструменте обезбеђења плаћања. Чланице Групе оцењују кредитну способност сваког клијента у моменту подношења захтева и врше мониторинг дужника, пласмана и колатерала, како би биле у могућности да предузму одговарајуће активности у циљу наплате потраживања.

Све чланице Групе врше квантитативно и/или квалитативно мерење, односно процену идентификованог кредитног ризика. Процес мерења кредитног ризика је заснован на мерењу нивоа ризичности појединачног пласмана на основу интерног система рејтинга.

Рејтинг систем је инструмент за доношење појединачних одлука и процењивање нивоа ризика појединачног пласмана. Поред наведеног, рејтинг систем служи за процењивање нивоа ризика укупног портфолија, а користи се и у поступку обезвређења пласмана у циљу рангирања нивоа ризичности и исказивања реалне вредности потраживања. Интерни систем рејтинга подлеже редовној ревизији и унапређењу.

Ради адекватног и ефикасног управљања ризицима којима су изложене у свом пословању, матична Банка и чланице групе поштују и начела прописана регулативом својих Централних банака, која захтевају класификацију сваког пласмана на основу прописаног оквира и обрачун резерве за процењене губитке.

Ублажавање кредитног ризика подразумева одржавање ризика на прихватљивом нивоу за ризични профил Групе, односно одржавање прихватљивог нивоа квалитета кредитног портфолија Групе.

Основне технике ублажавања кредитног ризика су:

- Лимити изложености – ризик концентрације;
- Диверсификовање улагања;
- Средства обезбеђења.

Лимити изложености по основу појединачног дужника заснивају се на процени кредитне способности дужника, а лимити изложености на нивоу портфолија усмерени су на ограничење концентрације изложености у портфолију. Групе континуирано контролише кретање кредитног ризика у оквиру дефинисаног ризичног профила.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Ризик концентрације обухвата: велику изложеност (изложеност према једном лицу или групи повезаних лица и лицима повезаним са Групом), групе изложености са истим или сличним факторима ризика као што су привредни сектори, врсте производа, географска подручја и слично, и инструменте кредитне заштите.

Група прати изложеност према дефинисаним лимитима са истим или сличним факторима ризика, и у зависности од општих економских кретања, кретања у појединим делатностима и географским подручјима, вредности предвиђеним Бизнис планом Групе, редовно врши преиспитивање дефинисаних лимита и предлаже редефинисање истих у случају промене фактора ризика.

Одлуком о управљању ризиком концентрације по основу изложености банке одређеним врстама производа, Народна банка Србије је од 01.01.2019. године, прописала банкама да прате и ризик концентрације, односно изложености банке према групама производа, првенствено изложености по основу готовинских, потрошачких и осталих кредита одобрених становништву уговорене рочности преко 8 година у 2019., преко 7 година у 2020. и од 2021. преко 6 година.

Праћење квалитета пласмана на нивоу појединачног дужника заснива се пре свега на обезбеђивању ажурних података о финансијском стању и кредитној способности дужника и тржишној вредности средстава обезбеђења, док се праћење кредитног ризика на нивоу портфолија врши идентификовањем промена на нивоу група клијената одређеног нивоа ризика, пласмана, колатерала, потребних резерви за очекиване и неочекиване губитке, у циљу утврђивања и управљања стањем и квалитетом активе.

Контрола кредитног ризика подразумева процес континуираног праћења пословања са дефинисаним системом лимита, нарочито када изложеност кредитном ризику тежи горњој граници дефинисаног ризичног профила, а посебно приликом увођења нових пословних производа и активности.

У циљу заштите од ризика неизвршења обавеза у пословању са клијентима, чланице Групе предузимају следеће мере за регулисање потраживања: продужење рока, реструктурирање, поравнање, преузимање средстава обезбеђења у циљу наплате потраживања, закључење уговора са заинтересованим трећим лицем, покретање судског спора и остале мере.

Уколико предузете мере регулисања пласмана, односно принудне наплате и судског поступка нису дале очекиване резултате, односно када не постоји могућност наплате потраживања у целости, иницира се предлог за трајан отпис преосталог потраживања или пренос из билансне у ванбилансну евиденцију.

Група осим кредитне изложености има и ванбилансну изложеност (плативе и чинидбене гаранције, авали, акредитиви) по основу које има потенцијалну обавезу да изврши плаћање за рачун трећих лица. За ванбилансну изложеност чланице Групе користе исте контролне процесе и процедуре који се користе за кредитни ризик, који настаје по основу билансних изложености.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Извештавање о кредитном ризику обухвата систем интерног и екстерног извештавања, које се спроводи по утврђеној динамици у складу са дефинисаним системом извештавања:

- чланице Групе извештавају матичну Банку, на месечном нивоу;
- матична Банка извештава на консолидованој основи, полугодишње и годишње.

МСФИ 9 финансијски инструменти

Почев од 01.01.2018. године Група примењује МСФИ 9 стандард који је заменио МРС 39 стандард. У складу са МСФИ 9 стандардом финансијска актива може се класификовати и вредновати као:

- Финансијски инструменти по амортизованом трошку (АС), пословни модел прикупљања новчаних токова главнице и камате и испуњен SPPI критеријум;
- Финансијски инструменти по фер вредности кроз остали резултат (FVOCI), испуњен SPPI, али је пословни модел прикупљање новчаних токова и продаја;
- Финансијски инструмент по фер вредности кроз биланс успеха (FVTPL).

Пословни модел Групе опредељен је као држање ради прикупљања новчаних средстава по основу главнице и камата, што је поткрепљено спроведеном анализом која указује да не постоје чињенице да се Група определила за другачији пословни модел. Са аспекта класификације и мерења, МСФИ 9 стандард захтева да се сва финансијска средства, осим власничких инструмената и деривата, процењују на основу пословног модела управљања конкретним финансијским средствима али и уговорних карактеристика новчаних токова самих инструмената (на бази тестирања SPPI критеријума). Новчани токови финансијских инструмената који се вреднују по амортизованом трошку састоје се од плаћања главнице и камате чије су компоненте накнада за временску вредност новца, трошка кредитног ризика, административни трошкова и профитна маржа.

Власнички инструменти, у лица која нису зависна, а који се не држе ради трговине се класификују као средства чија се вредност процењује по фер вредности кроз остали резултат, са накнадом рекласификацијом добитка и губитка кроз биланс успеха.

Такође, применом МСФИ 9 стандарда, Група обрачунава обезвређење и за кредитне пласмане дате државама и Централним банкама чланица Групе (за средства која нису одмах расположива) које се евидентира на терет биланса успеха, као и обезвређење по основу хартија од вредности које евидентира кроз остали укупни резултат.

Идентификовање проблематичних и реструктуританих потраживања

Чланице Групе прате квалитет портфолија на основу идентификовања и анализе раних сигнала упозорења код клијената. Сигнали упозорења се континуирано прате и на основу анализе истих, клијенти се сврставају у категорију Стандардни, Потенцијално ризични (Watch list) и NPL клијенти (клијенти са проблематичним потраживањима).

У складу са применом МСФИ 9 стандарда, почев од 01.01.2018. године, Група је увела и нивое обезвређења (ниво 1, ниво 2 и ниво 3) који прате статус клијента. Стандардни клијенти се сврставају у ниво 1, клијенти код којих је идентификовано повећање кредитног ризика (Watch list клијенти, дани кашњења од 31 дан до 90 дана) сврставају се у ниво 2, а NPL клијенти се сврставају у ниво 3. Клијенти који се налазе у нивоима 1 и 2 се обезвређују на групној основи, док клијенти из нивоа 3, уз испуњење критеријума материјалне значајности, се обезвређују појединачно. NPL клијенти који се налазе у нивоу 3, а имају мање материјално значајну изложеност, обезвређују се на групној основи уважавајући захтеве МСФИ 9 стандарда у делу најмање 2 сценарија наплате.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Реструктурирани непроблематични клијенти се сврставају у категорију потенцијално ризичних клијената, односно у ниво 2 обезвређења, док се реструктурирани проблематични сврставају у категорију клијената са проблематичним потраживањима, односно категоризују се у ниво 3 обезвређења.

Сврха праћења квалитета портфолија је спречавање директног трансфера Стандардних клијената у категорију клијената са проблематичним потраживањима без претходног идентификовања клијената као потенцијално ризичних и без спровођења радњи превенције настанка ризичних пласмана, односно ублажавања и смањивања кредитног ризика путем спровођења адекватне стратегије и акционих планова. Потенцијално ризични клијенти се прате чешће у односу на Стандардне клијенте и уколико се утврди даље повећање кредитног ризика, клијенти се сврставају у категорију клијената са проблематичним потраживањима.

Под проблематичним потраживањима подразумевају се сва потраживања која касне у измиривању обавеза преко 90 дана, по било којој материјално значајној обавези према Банци, њеном матичном или подређеним друштвима, потраживања код којих је на основу финансијског стања процењено да дужник неће моћи да измири своје обавезе у целости не узимајући у обзир могућност реализације инструмената кредитне заштите (без обзира да ли касни у измиривању обавеза), потраживања за која је утврђен износ обезвређења на појединачној основи. Проблематичним се сматрају и потраживања по основу: престанка евидентирања прихода од камата, провизија и накнада у билансу успеха, специфичних прилагођавања за кредитни ризик која су обрачуната због значајног погоршања кредитног квалитета које је уследило након настанка изложености, значајног губитка који се остварује уступањем потраживања, реструктурирања потраживања извршеног услед финансијских тешкоћа дужника, као и подношења предлога за покретање стечајног поступка над дужником. Проблематичним потраживањима сматрају се сва потраживања од дужника, уколико је једно потраживање класификовано у групу проблематичних потраживања.

Реструктурирање потраживања је одобравање, због финансијских потешкоћа дужника, уступака у вези са отплатом појединачног потраживања који не би били одобрени да дужник није у тим потешкоћама, без обзира да ли има доспелих обавеза, да ли је то потраживање обезвређено и да ли је за њега наступио статус неизмирења обавеза. Реструктурирање се врши на један од следећих начина: променом услова под којима је потраживање настало, нарочито ако су накнадно уговорени услови отплате повољнији у односу на првобитно уговорене (смањење каматне стопе, отпис дела главнице и/или камате, промена датума доспећа и др), као и рефинасирањем потраживања. Овакве околности се често у пракси називају „forbearance“. Поред наведеног, у категорију реструктурираних потраживања сврставају се и потраживања код којих је:

- извршена промена уговорених услова отплате проблематичних потраживања или која би, у одсуству наведених измена, била сврстана у категорију проблематичних, потраживања,
- извршена промена уговорених услова отплате потраживања која доводи до потпуног или делимичног отписа у материјално значајном износу,
- чланице Групе активирале уговорене клаузуле о реструктурирању на основу којих се услови отплате мењају услед наступања одређених догађаја (уграђене клаузуле) према дужнику од кога је потраживање већ класификовано у групу проблематичних потраживања или би било тако класификовано да нису активирани те клаузуле,
- уколико је дужник истовремено када је одобрено ново потраживање (или у кратком периоду пре или после тог одобравања) извршио плаћање по основу другог потраживања Групе (или другог правног лица према коме је уступљено потраживање према том дужнику), а које је било класификовано или је испуњавало услове да буде класификовано у групу проблематичних или би, у одсуству новог потраживања, било класификовано у наведеној групи, односно испуњавало те услове.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

У складу са применом МСФИ 9 стандарда, свако реструктурирање потраживања услед финансисјких потешкоћа сматра се модификованим или промењеним финансијским средством. Модификације које проузрокују престанак признавања старог финансијског средства и иницијално признавање новог, а које су биле мотивисане падом у кредитној способности и отплатном капацитету, воде иницијалном признавању финансијских средстава које стандард дефинише као „РОС1”, тј. средства која су обезвређена у моменту иницијалног признавања и иницијално се вреднују по фер вредности. Они у моменту иницијалног признавања немају обезвређење, али је потребно укључити очекиване кредитне губитке током века трајања средства у обрачун ефективне каматне стопе.

Самим тим, Група укључује иницијалне очекиване кредитне губитке у процену новчаних токова, приликом обрачуна кредитно-прилагођене ефективне каматне стопе финансијског средства за које се сматра да су обезвређена у моменту иницијалног признавања. Такође, за потребе обрачуна обезвређења, ова средства ће за цео период трајања остати у нивоу 3.

МСФИ 9 у случају значајне модификације финансијског инструмента указује на потребу за престанком признавања старог финансијског средства и признавањем новог по фер вредности на дан признавања.

Престанак признавања доводи до трајног добитка или губитка, који се признаје у оквиру биланса успеха, а једнаког разлици између амортизоване вредности старог финансијског средства и фер вредности новог финансијског средства умањеног за износ очекиваних кредитних губитака признатих као обезвређење на новом финансијском средству.

Чланице Групе редовно прате предузете мере за реструктурирање ризичних пласмана и контролишу правовременост предузимања ових мера. Праћење предузетих мера, односно реализација истих, као што је нпр. измирење доспелих обавеза, врши се на дневном нивоу. Мониторинг пословања реструктурираних клијената обавља се редовно на сваких 6 месеци или чешће у случају потребе. Анализа финансијских извештаја, анализа задужености, провера адекватности обезбеђења мониторинг свеукупног пословања стратегија према дужницима представљају кључне тачке поменутог мониторинга.

Реструктурирано потраживање које је класификовано у групу проблематичних потраживања чланице Групе након истека годину дана од дана његовог реструктурирања, класификују у групу потраживања која се не сматрају проблематичним ако су испуњени следећи услови:

- није утврђен износ обезвређења за реструктурирано потраживање и није наступио статус неизмирења обавеза;
- у последњих 12 месеци извршене су уплате благовремено или са доцњом не дужом од 30 дана, у складу са измењеним условима отплате;
- на основу анализе финансијског стања, односно кредитне способности дужника, оцењено је да ће дужник моћи да измири обавезе у целости у складу са измењеним условима отплате.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Ризик промене квалитета активе – умањење имовине

Квалитет активе Групе се мери степеном изложености појединим категоријама ризика према критеријумима дефинисаним интерним системом рејтинга. Интерни систем рејтинга се заснива на квантитативним и квалитативним параметрима за одређивање рејтинга дужника. Рејтинг скала садржи пет категорија ризика, које су подељене на 17 подкатегорија. Различите изложености према истом дужнику опредељују исту категорију рејтинга, без обзира на специфичности различитих врста кредита.

Група користи различите рејтинг моделе за кредитни ризик у зависности од врсте клијената. Израчунавање рејтинга врши се на месечном нивоу на основу квалитативних и квантитативних параметара и благовремености у измиривању обавеза.

Низак ниво ризика подразумева пословање са клијентима добре кредитне способности и прихватљив је за Групу (категорије рејтинга 1 и 2), повишен ниво ризика представља пословање са клијентима који имају одређене проблеме у пословању, а могу негативно да утичу на измирење обавеза и чије пословање се интензивно прати (категорија рејтинга 3 и 4) и висок ниво ризика означава клијенте са негативним резултатима пословања и лошом кредитном историјом (категорије ризика 4д, 4дд и 5). Категорија ризика 4, подељена на три подкатегорије и то: 4 – неризични клијенти (РЕ), 4Д ризични клијенти (NPE) са доцњом до 90 дана и 4ДД ризични клијенти (NPE) са доцњом од 91 до 180 дана.

Група се штити од ризика промене квалитета активе кроз континуирано праћење пословања клијената, идентификовање промена које могу настати погоршањем стања дужника, кашњењем у отплати или променама у окружењу, као и прибављањем одговарајућих средстава обезбеђења.
Ризик промене вредности активе–умањење имовине.

Обезвређење пласмана има за циљ обезбеђење разумног, опрезног и правовременог утврђивања губитака, како би се заштитио капитал Групе у периоду када губитак буде и дефинитивно потврђен (реализован) због немогућности наплате уговорених износа или одливом средстава за измирење потенцијалних обавеза.

Обезвређење пласмана и резервисања врше се само онда када постоји оправдан основ, односно када постоји објективан доказ о обезвређењу као последица догађаја који су настали након почетног признавања кредита, а који неповољно утичу на будуће новчане токове од кредита.

Главни елементи у процени обезвређења пласмана су следећи: прекорачење рока плаћања главнице или камате, тешкоће у новчаним токовима корисника кредита (финансијске тешкоће), опадање кредитног рејтинга или промене првобитних услова из уговора и друго.

Обезвређење пласмана се врши на основу процене очекиваних будућих новчаних токова из пословања клијената или реализацијом средстава обезбеђења, уколико се процени да ће реално кредит бити намирен из тих средстава.

Чланице Групе врше процену обезвређења потраживања на групној и појединачној основи.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Појединачно и групно процењивање у нивоу 3

Чланице Групе процењују исправку вредности за сваки појединачно значајан пласман са статусом неизмиривања обавеза – defaulta (ризичан пласман, подкатегорија ризика 4Д, 4ДД и категорија 5, према интерном систему рејтинга), односно пласмани који су класификовани у ниво 3 у складу са МСФИ 9 стандардом. Том приликом се узимају у обзир финансијска позиција корисника кредита, одрживост бизнис плана, његова способност да побољша своје перформансе у случају финансијских тешкоћа, пројектовани приходи, расположивост других врста финансијске подршке и вредност колатерала која се може реализовати, као и очекивани новчани токови. Уколико дође до нових информација које према процени битно мењају кредитну способност клијента, вредност колатерала и извесност испуњења обавеза клијента према чланицама Групе, врши се нова процена обезвређења пласмана.

Праг материјалне значајности чланице Групе одређују на основу анализе вредносне структуре портфолиа по врстама клијената и производа.

Исправка вредности на појединачној основи се обрачунава уколико постоје објективни докази обезвређења који су резултат једног или више догађаја насталих након иницијалног признавања финансијског средства и уколико постоји мерљиво смањење будућих токова готовине.

Појединачно процењивање

Објективним доказима који указују на потребу обезвређења пласмана, сматра се:

- када финансијско стање дужника указује на знатне проблеме у његовом пословању;
- када постоје подаци о неизмирењу обавеза, учесталом кашњењу у отплати или неиспуњавању других уговорних одредаба;
- када чланице Групе, услед финансијских потешкоћа дужника, битно промени услове отплате потраживања у односу на оне који су првобитно уговорени;
- дужник не може да измири своје обавезе у целости без реализације средства обезбеђења
- непрекидна блокада рачуна преко 60 дана;
- када постоје извесне значајне финансијске потешкоће у пословању клијента (банкротство, ликвидација, стечај или нека друга врста финансијске реорганизације дужника) и слично.

Докази се могу документовати и анализом у Watch процесу, информацијом о повећаном степену ризика дужника.

Поред тога, документацију потребну као доказ за обезвређење пласмана, представљају и докази за процену очекиваних прилива по пласману, који се пре свега односе на документацију о планираним будућим новчаним токовима дужника.

Када постоје објективни докази, износ обезвређења се обрачунава као разлика између бруто књиговодствене вредности средстава и садашње вредности процењених будућих токова готовине при чему Група уважава постојање више сценарија наплате приликом процене очекиваних будућих токова готовине у складу са МСФИ 9 стандардом, који се примењује од 01.01.2018. године. Том приликом, сценарија која се могу узети у обзир су сценарија из пословања (реструктурирање/споразуми и слично), сценарија из реализација колатерала (вансудски/судски/стечај и остало) и продаја потраживања. Вероватноће одређеног сценарија Група процењује на основу историјске реализације и наплате проблематичних случајева, специфичностима појединачног клијента као и предвиђањем будућих могућих исхода, при чему је збир свих сценарија 100%.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

За групу мање материјалних потраживања која се налазе и нивоу 3, приликом обрачуна обезвређења користе се такође више сценарија наплате, која се примењују са одређеним вероватноћама, где су те вероватноће израчунате на основу статистичких модела користећи историјске податке о наплати.

Групно процењивање

Обезвређење се процењује групно по свим пласманима код којих није идентификован објективни доказ обезвређења и налазе се у нивоу 1 – стандард клијенти и у нивоу 2 – клијенти са идентификованим повећањем кредитног ризика, као и потраживања по основу провизија и других потраживања која немају елементе за свођење на садашњу вредност.

Групна процена се врши по групама према сличним карактеристикама у погледу кредитног ризика које се формирају на основу интерно прописане методологије (по врстама клијената у сектору привреде и по бонитетним групама по врстама пласмана у сектору становништва), базиране на систему интерног рејтинга и то на месечном нивоу. Методологија за обезвређење је значајно промењена и уместо приступа реализованог губитка у складу са МРС 39, примењује се принцип будућег очекиваног губитка, у складу са МСФИ 9, кроз укључивање утицаја очекиваног кретања макроекономских варијабли на будуће кретање вероватноће губитка на бази статистички доказаних међузависности.

У складу са МСФИ 9, обезвређење се одмерава на следећи начин:

- Ниво 1 - Кредити код којих није идентификовано погоршање кредитног ризика у односу на тренутак првобитног признавања. Група обрачунава трошак обезвређења базиран на 12-месечним очекиваним кредитним губицима;
- Ниво 2 - Кредити код којих је идентификовано значајно погоршање кредитног ризика у односу на тренутак првобитног признавања. Група обрачунава трошак обезвређења базиран на очекиваним кредитним губицима за цео животно век инструмента.

Трошкови обезвређења финансијских инструмената, код којих се не сматра да постоји значајно погоршање кредитног ризика, обрачунати су на основу 12-месечних очекиваних губитака (ECL). У Ниво 1 укључене су и изложености према државама и Централним банкама чланица Групе и друге изложености са пондером кредитног ризика 0, у складу са Одлуком о адекватности капитала банке, изузев изложености по основу обавезне резерве и сличаних изложености по основу којих очекивани кредитни губици теже 0.

Сви финансијски инструменти код којих је реализовано погоршање кредитног ризика класификовани су у ниво 2 и трошкови обезвређења обрачунати су на основу очекиваних губитака за цео животно век инструмента.

Група разматра да ли постоји значајан раст кредитног ризика од иницијалног признавања средства у односу на ризик неизмирења на крају сваког извештајног периода. Идентификовање значајног погоршања кредитног ризика базира се на дефинисаним квантитативним и квалитативним критеријумима (као што су сигнали раног упозорења, доцњи преко 30 дана и слично).

Група обрачунава трошкове обезвређења дужничких хартија од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали резултат (FVOCI), као акумулирани износ обезвређења који такође утиче и на Биланс успеха. Међутим, очекивани кредитни губици не умањују износ бруто финансијске активе у билансу стања.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

За сектор привреде и становништва, Група обрачунава очекиване кредитне губитке (обезвређење) на следећи начин:

$$ECL = \sum_{t=1}^T (EAD_t * MPD_t * LGD_t * DF_t)$$

ECL	Expected credit loss (очекивани кредитни губитак)
EAD	Exposure at default (изложеност у тренутку default-a)
MPD	Marginal Probability of default (маргинална вероватноћа default-a)
LGD	Loss given default (губитак у случају default-a клијента)
DF	EIR based discount factor (дисконтни фактор заснован на ЕКС)

Наведена формула користи се за израчунавање очекиваних кредитних губитака (обезвређења) у нивоу 1 и 2, уз респектовање временског хоризонта.

EAD, односно изложеност у тренутку наступања статуса default-a представља процену књиговодствене вредности у складу са МСФИ 9 у моменту default-a, узимајући у обзир профил уговорених новчаних токова као и могућа коришћења средстава из одобрених линија пре момента default-a.

Изложеност услед неиспуњења обавеза (ЕАД) представља бруто књиговодствену вредност финансијских инструмената који подлежу обрачуна умањења вредности, узимајући у обзир и могућност клијента да повећа своју изложеност неиспуњењу обавеза.

За израчунавање EAD за ниво 1, Група процењује могућност неизмирења обавеза у оквиру 12 месеци за обрачун дванаестомесечног очекиваног кредитног губитка (ECL), односно, израчунава се обезвређење за кредит који се налази у нивоу 1, за који се очекује да ће резултирати немогућношћу исплате обавеза у периоду од 12 месеци од датума биланса стања. За ниво 2, изложеност по неиспуњењу обавеза се разматра за све догађаје у току животног века инструмената.

PD представља процену вероватноће неиспуњења обавеза у датом временском периоду. Неиспуњење обавеза се може десити само у одређено време током процењеног периода, уколико се није претходно престало са признавањем инструмента, а Група је још увек изложена. Група на основу историјских података израчунава PD параметар посебно у сектору привреде и сектору становништва. У сектору привреде, PD се обрачунава по врстама лица (велика предузећа, средња предузећа, мала предузећа...), а у сектору становништва по врстама производа (стамбени кредити, готовински кредити, пољопривредни кредити...). Након обрачуна историјских PD-јева, Група укључује и forward looking компоненту кроз Бета фактор који представља утицај кретања макроекономских варијабли (кретање друштвеног производа, незапослености, стопе инфлације, индустријске производње...) на будући PD. Бета фактор се израчунава помоћу статистичких и економетријских модела.

За обрачун обезвређења за ниво 1, Група користи једногодишње PD-јеве за првих 12 месеци, који представљају производ историјског PD и Бета фактора израчунатог за прву годину.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Код обрачуна обезвређења за ниво 2, где се обезвређење обрачунава за сваку годину трајања финансијског средства, Група користи маргинални PD који представља разлику два кумулативна PD, између $t+1$ и t , где t представља временски период од једне године. Кумулативни PD се односи на вероватноћу default-а која ће се десити закључно са периодом t . Вероватноћа да ће се реализовати default пре или закључно са роком доспећа T одговара lifetime PD-ју, односно вероватноћи default-а за цео период живота финансијског инструмента.

Вредности параметра PD ажурирају се на полугодишњем нивоу (за датуме 30.06. и 31.12.) и примењују у наредној половини године, осим за 31.12. када се примењује PD параметар за 31.12. LGD Губитак у случају неизмирења обавеза је процена губитака који се јавља у случају неизмирења обавеза у одређено време. Заснива се на разлици између уговорених новчаних токова и новчаних токова које би кредитор очекивао да прими, укључујући и реализацију било којег колатерала. То је обично изражено као проценат EAD-а. Група у својој процени кредитних губитака одмерених у складу са Методологијом процене обезвређења и МСФИ 9 стандардом, жели да одрази могућност наплате новчаних токова како из редовних новчаних токова, али и из реализације колатерала и других средстава обезбеђења, који су директно повезани са финансијским инструментом. У том смислу, Група примењује генерално концепт одвојеног LGD secured и LGD unsecured параметра у зависности од степена обезбеђености појединачног пласмана. За потребе обрачуна LGD secured-а, односно очекиване стопе губитка након реализације колатерала, Група узима у обзир све интерно расположиве колатерале где постоји процена о могућој наплативости.

Последњи корак у обрачуну обезвређења је дисконтни фактор - DF у циљу свођења на садашњу вредност. За дисконтовање се користи иницијална ефективна каматна стопа у чији обрачун улазе само оне камате и накнаде које се могу идентификовати као директан приход Групе. У нивоу 2, период на који се врши дисконтовање, зависи од рока трајања финансијског средства, док је у нивоу 1, временски фактор увек једнак једној години (12 месеци).

За обрачун обезвређења за изложености према државама, финансијским институцијама и обезвређење хартија од вредности, Група користи другачији начин обрачуна обезвређења. Група не поседује адекватну историју у погледу миграција и default-а изложености према државама и финансијским институцијама. Приликом процене обезвређења и ризика default-а изложености по основу финансијских инструмената држава, њених органа, централних банака као и финансијских институција, ослања се на истраживања и податке екстерне рејтинг агенције Moody's. Том приликом користи све расположиве изворе до којих може доћи без употребе прекомерног трошка или труда, како би адекватно утврдила вероватноћу default-а а за потребе обрачуна обезвређења. Вероватноћа default-а за период од годину дана је утврђена као вероватноћа миграције из утврђеног екстерног рејтинга уговорне стране (или рејтинга сродне уговорне стране уколико не постоји доступан екстерни рејтинг), у статус default-а. Кумулативни PD се одређује једноставно експоненцијалним дизањем на степен једногодишњих стопа default-а, на следећи начин:

$$CPD_t = 1 - e^{-(\text{default rate} * t)}$$

Вредности годишње стопе PD које се користе у обрачуну обезвређења ХОВ и финансијских институција своде се на месечне.

За LGD unsecured параметар користи вредност прописану за изложености према државама и финансијским организацијама, у складу са базелским стандардима. LGD secured (ако постоји средство обезбеђења) користи се на исти начин као код привреде и становништва.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Обезвређење пласмана привреди, становништву, државама и финансијским институцијама умањује вредност пласмана и признаје се као расход у оквиру биланса успеха, а обезвређење хартија од вредности се евидентира кроз остали резултат.

Утврђивање вероватног губитка по ванбилансним ставкама

Утврђивање појединачног вероватног губитка по ванбилансним ставкама (потенцијалним обавезама – плативих и чинидбених гаранција, акредитива, авала и других ванбилансних ставки) врши се када се процени да постоји довољно извесно очекивање да ће доћи до одлива средстава за измирење потенцијалне обавезе и дужник се налази у нивоу 3. Такође, за ниво 1 и 2, Група утврђује процену вероватног губитка по ванбилансним ставкама за све ванбилансне ставке, укључујући и неискоришћене преузете обавезе. Начин обезвређења ванбилансних ставки за ниво 1 и ниво 2 је исти као обезвређење билансних потраживања осим у делу признавања EAD-а. Код процене вероватног губитка по ванбилансним ставкама, Група умањује изложеност за фактор конверзије (CCF). У складу са МСФИ 9 стандардом, Група је на основу искуства обрачунала факторе кредитне конверзије (CCF), који представљају вероватноћу конверзије ванбилансних изложености у билансне и закључила да не располаже довољним бројем историјских података за дефинисање CCF. Због тога, Група користи најбољу апроксимацију CCF, а то су фактори конверзије дефинисани регулативом Централних банака чланица Групе. За неискоришћене преузете обавезе, за које је Група уговорила безусловну отказивост уговора или могућност отказа уговорене обавезе ако клијент прекрши уговорене ковенанте, Група не обрачунава резервисања по основу неискоришћених преузетих обавеза.

Вероватни губитак по ванбилансним ставкама признаје се као расход у оквиру биланса успеха.
Средства заштите од кредитног ризика (колатерал)

У циљу заштите од изложености кредитном ризику, најчешћа пракса коју чланице Групе користе, поред редовног праћења пословања клијената, је и прибављање инструмената обезбеђења (колатерала), којима се обезбеђује наплата потраживања и минимизира кредитни ризик. Износ и врста потребног колатерала зависи од процене кредитног ризика друге уговорне стране.

Као стандардне инструменте обезбеђења чланице Групе од клијената прибављају уговорно овлашћење и менице, док се као додатни инструменти, у зависности од процене кредитног ризика, и врсте пласмана уговарају:

- За комерцијалне кредите или корпорацијске кредите и кредите за мале бизнисе – залог на покретним и непокретним стварима (хипотеке), депозити, банкарске, корпоративне и гаранције државе, јемства, залог на хартијама од вредности, уделима и потраживањима;
- За кредите становништву – хипотеке на непокретносима, депозити, јемства солидарног дужника, осигурање Националне корпорације за осигуравање стамбених кредита код матичне Банке и друго;
- За позајмљене вредносне папире и уговоре о реоткупу – новац или вредносни папире.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

Приликом процене непокретности или залоге на покретној имовини, чланице Групе обезбеђују стручну и независну процену вредности непокретности од стране овлашћених проценитеља, како би потенцијални ризик од нереалне процене свела на најмање могућу меру. Непокретност, роба, опрема и остале покретне ствари које су предмет залоге морају бити и осигуране од стране осигуравајућег друштва прихватљивог за Групу, а полисе винкулиране у корист Групе.

У циљу заштите од промене тржишних вредности колатерала (хипотека, залога, хартија од вредности и сл.), процењена вредност колатерала се коригује за дефинисани проценат (haircut) у зависности од врсте колатерала и локације, који се редовно преиспитују и ревидирају. На овај начин Група са штити од потенцијалних губитака по основу немогућности наплате потраживања из средстава обезбеђења.

Корективни фактор (haircut) представља разлику између процењене вредности колатерала и новчаног прилива који је могуће остварити продајом колатерала у поступку наплате. Haircut процењену тржишну вредност сваког инструмента обезбеђења своди на очекивану вредност која ће бити наплаћена његовом реализацијом у будућности, и то уважавајући волатилност тржишне вредности, могућност реализације и готовинске одливе по основу трошкова активирања и продаје (судски трошкови, трошкови пореза који падају на терет продавца, трошкови консултаната и оглашавања и остали трошкови), очекивани пад тржишне вредности од тренутка процене до тренутка планиране реализације, као и својствену неизвесност у утврђивању вредности.

Чланице Групе обрађају пажњу на редовну процену/вредновање колатерала. За неризичне пласмане (стандард клијенте) који се налазе у нивоу 1 и клијенте који се налазе на Watch листи – ниво 2 хипотеке на стамбеним и пословним непокретностима процењују се најмање једном у три године, од стране овлашћеног процењивача. За ризичне пласмане (NPE) који се налазе у нивоу 3, хипотеке на стамбеним објектима се процењују најмање једном у три године, хипотеке на пословним објектима (пословни простори, локали, складишта, грађевинско земљиште са и без грађевинске дозволе, пољопривредно земљиште, остало) најмање једном у 18 месеци, а хипотеке на индустријским објектима процењују се минимум једном годишње (12 месеци), од стране овлашћеног процењивача. Хартије од вредности се процењују на месечној основи за све пласмане.

Редовно праћење вредности непокретности подразумева проверу вредности непокретности на основу расположивих података и информација, поређење вредности непокретности из порфолиа са кретањима вредности на тржишту земаља чланица Групе (реализована продаја, понуда и тражња) по регионима прописаним у каталогу колатерала, коришћење статистичког модела итд. За све пословне непокретности, Група спроводи проверу вредности најмање једном годишње, а за стамбене и остале непокретности најмање једном у три године.

Вредност колатерала и тенденције кретања, чланице Групе прате и ажурирају како би се потенцијални ризик од нереалне процене свео на најмању могућу меру, а у случају потребе може захтевати и додатни колатерал у складу са закљученим уговором. Колатерали представљају секундарни извор наплате потраживања.

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику

Укупна изложеност кредитном ризику на дан 31. децембра 2018. и 2017. године, приказана је у следећем прегледу, без узимања у обзир било каквог колатерала или неке друге кредитне заштите. Наведене вредности исказане су у бруто и нето књиговодственом износу (после ефеката ублажавања по основу обезвређења).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Укупна изложеност кредитном ризику пре колатерала и других побољшања

Укупна изложеност кредитном ризику

	31.12.2018.		У хиљадама динара 31.12.2017.	
	Бруто	Нето	Бруто	Нето
I. Преглед активе	468,202,521	441,586,959	430,849,698	400,108,315
Готовина и средства код централне банке	73,992,038	73,992,039	56,076,748	56,076,748
Кредити и потраживања од банака и других финансијских институција	21,265,408	21,037,537	30,436,134	30,233,555
Кредити и потраживања од комитената	206,358,685	191,448,642	193,015,753	174,242,139
Финансијска средства (хартије од вредности и деривати)	137,520,384	137,518,790	121,522,584	121,522,580
Остала средства	9,892,999	7,153,663	10,722,146	7,480,376
Имовина	19,173,007	10,436,287	19,076,333	10,552,917
II. Ванбилансне ставке	45,669,661	45,360,450	37,158,398	36,986,816
Плативе гаранције	3,899,996	3,807,747	4,017,215	3,965,934
Чинидбене гаранције	3,628,533	3,580,265	4,807,375	4,765,328
Преузете неопозиве обавезе	37,774,785	37,632,128	28,036,262	27,981,989
Остало	366,347	340,310	297,546	273,565
Укупно (I+II)	513,872,182	486,947,408	468,008,096	437,095,131

Почев од 01.01.2018. године, Група примењује МСФИ 9 стандард који је заменио МРС 39 стандард. Подаци за 2017. годину су приказани у складу са тада важећим стандардом МРС 39, и нису упоредиви са информацијама објављеним за 2018. годину. Разлике које произлазе из примене МСФИ 9 директно су признате на терет нераспоређене добити 01.01.2018. године. У складу са наведеним, ефекти прве примене МСФИ 9 стандарда су детаљно приказани под датумом 01.01.2018. године.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Укупна изложеност кредитном ризику – прелазак на МСФИ 9 стандард

	MPC 39 31.12.2017.			МСФИ 9 01.01.2018.				
	Категорија	Бруто	Нето	Ре- класификовано	Исправка вредности	Бруто	Нето	Категорија
I. Преглед активе		309,327,114	278,585,735		(957,556)	309,327,115	277,628,179	
Готовина и средства код централне банке	L&R ¹	56,076,748	56,076,748		-	56,076,748	56,076,748	AC ²
Кредити и потраживања од банака и других финансијских институција	L&R	30,436,134	30,233,555		(18,976)	30,436,134	30,214,579	AC
Кредити и потраживања од комитената	L&R	193,015,753	174,242,139		(863,391)	193,015,753	173,378,748	AC
Остала средства	L&R	10,722,146	7,480,376		(75,190)	10,722,146	7,405,186	AC
Имовина	-	19,076,333	10,552,917		-	19,076,333	10,552,917	-
II. Ванбилансне ставке		37,158,398	36,986,816		(85,281)	37,158,398	36,901,535	
Плативе гаранције	L&R	4,017,215	3,965,934		(58,749)	4,017,215	3,907,185	AC
Чинидбене гаранције	L&R	4,807,375	4,765,328		9,414	4,807,375	4,774,742	AC
Преузете непопозиве обавезе	L&R	28,036,262	27,981,989		(39,501)	28,036,262	27,942,488	AC
Остало	L&R	297,546	273,565		3,555	297,546	277,120	AC
III Финансијска средства расположива за продају	AFS ³	116,252,874	116,252,871	(116,252,871)	(259,769)			-
Рекласификовано у: финансијска средства по фер вредности кроз остали резултат ⁶	-	-	-	116,252,871	(259,769)	116,252,874	115,993,101	FVOCI ⁴
IV Финансијска средства по фер вредности кроз биланс намењена трговању	FVPL ⁵	5,269,709	5,269,709	(5,269,709)	-			-
Рекласификовано у: финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха	-	-	-	5,269,709	-	5,269,709	5,269,709	FVPL
Укупно (I+II+III+IV)		468,008,095	437,095,131	121,522,580	(1,302,606)	468,008,095	435,792,524	

L&R¹– кредити и пласмани у складу са MPC 39 класификацијом

AC²– амортизовани трошак у складу са МСФИ 9 класификацијом

AFS³– ставке расположиве за продају у складу са MPC 39 класификацијом

FVOCI⁴– ставке које се вреднују по фер вредности кроз остали резултат у складу са МСФИ 9 класификацијом

FVPL⁵– ставке које се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха и намењене су трговању у складу са MPC 39 класификацијом, односно по фер вредности кроз биланс успеха у складу са МСФИ 9 класификацијом

⁶Напомена: приказане нето вредности финансијских средстава који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат су умањене за износ обезвређења за кредитни ризик, иако иста нису одбитна ставка од бруто износа активе

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Прва примена МСФИ 9 стандарда – утицај на исправке вредности

	Исправка вредности		
	31.12.2017.	МСФИ	01.01.2018.
I. Преглед активе	30,741,383	1,217,326	31,958,709
Готовина и средства код централне банке	-	-	-
Кредити и потраживања од банака и других финансијских институција	202,579	18,975	221,554
Кредити и потраживања од комитената	18,773,614	863,392	19,637,006
Финансијска средства	4	259,769	259,773
Остала средства	3,241,770	75,190	3,316,960
Имовина	8,523,416	-	8,523,416
II. Ванбилансне ставке	171,582	85,280	256,863
Плативе гаранције	51,281	58,749	110,030
Чинидбене гаранције	42,047	(9,414)	32,633
Преузете неопозиве обавезе	54,273	39,501	93,774
Остало	23,981	(3,555)	20,426
Укупно (I+II)	30,912,965	1,302,606	32,215,572

¹Напомена: приказане нето вредности финансијских средстава који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат су умањене за износ обезвређења за кредитни ризик, иако иста нису одбитна ставка од бруто износа активе

Сва финансијска средства се налазе у нивоу 1 и односе се највећим делом на Хартије од вредности издате од стране Републике Србије, као и на валутне своп трансакције.

Промена кредита и потраживања од комитената по нивоима ризика током 2018. године

	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
01.01.2018.	159,531,739	6,424,780	27,059,234	193,015,753
Нова потраживања	37,258,159	413,743	17,053	37,688,954
Смањење/Отплата				
потраживања	(16,354,377)	(2,263,349)	(6,255,588)	(24,873,314)
Прелазак у ниво 1	-	(1,490,757)	(210,040)	(1,700,797)
Прелазак у ниво 2	(2,645,448)	-	(59,968)	(2,705,416)
Прелазак у ниво 3	(1,314,711)	(285,587)	-	(1,600,298)
Прелазак из других				
нивоа	1,700,797	2,705,416	1,600,298	6,006,511
Друге промене	2,759,759	(510,157)	(1,722,310)	527,292
31.12.2018.	180,935,918	4,994,088	20,428,679	206,358,685

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Промена исправки вредности кредита и потраживања од комитената по нивоима ризика током 2018. године

	<u>Ниво 1</u>	<u>Ниво 2</u>	<u>Ниво 3</u>	<u>Укупно</u>
01.01.2018.	1,454,694	177,363	18,004,948	19,637,006
Нова потраживања	393,272	11,862	11,970	417,104
Смањење/Отплата потраживања	(392,675)	(37,198)	(4,829,250)	(5,259,123)
Прелазак у ниво 1	-	(30,954)	(110,391)	(141,345)
Прелазак у ниво 2	(33,174)	-	(30,649)	(63,823)
Прелазак у ниво 3	(27,284)	(18,223)	-	(45,507)
Прелазак из других нивоа	141,345	63,823	45,507	250,675
Друге промене	(291,080)	138,750	267,387	115,057
31.12.2018.	1,245,099	305,423	13,359,522	14,910,044

Током 2018. године транзиције изложености по нивоима су последице редовних пословних промена:

- транзиција у ниво 1 из нивоа 2 и 3, је последица побољшања параметара пословања према финансијским извештајима за 2017, односно услед измирења доспелих обавеза делимично или у целости (смањење доцње);
- транзиција у ниво 2 из нивоа 1, поседица је повећања кредитног ризика код одређеног броја клијената;
- транзиција у ниво 3 из нивоа 1 и 2, је последица је повећања кредитног ризика (блокада рачуна дужа од 60 дана, и повећање доцње преко 90 дана у највећем делу). Током године, потраживања из нивоа 1 су се налазила у нивоу 2 пре него што су прешла у ниво 3. Смањење потраживања у нивоу 3 последица је регулисања ризичних потраживања (наплатом из колатерала и редовног пословања клијената).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Кредити и потраживања од комитената, банака и других финансијских организација по нивоима ризика

31.12.2018.	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно	Исправка вредности Ниво 1	Исправка вредности Ниво 2	Исправка вредности Ниво 3	Исправка вредности	Нето
Стамбени	41,169,671	1,128,707	1,649,460	43,947,838	37,690	21,066	766,147	824,902	43,122,935
Готовински	32,134,316	403,332	282,914	32,820,561	123,542	17,172	192,578	333,293	32,487,269
Пољопривреда	8,403,020	102,421	265,238	8,770,680	61,768	4,247	140,095	206,111	8,564,569
Остало	5,467,471	128,473	195,775	5,791,720	36,706	2,655	175,980	215,341	5,576,379
Микро бизнис	10,966,226	410,455	945,043	12,321,724	155,377	9,868	451,632	616,877	11,704,847
Укупно становништво	98,140,704	2,173,388	3,338,430	103,652,523	415,084	55,008	1,726,433	2,196,524	101,455,999
Велика предузећа	36,875,197	2,076,200	11,595,741	50,547,139	331,352	237,377	7,901,653	8,470,382	42,076,757
Средња предузећа	10,275,020	323,692	1,990,077	12,588,790	128,244	5,554	1,322,112	1,455,910	11,132,879
Мала предузећа	5,530,375	288,722	1,595,043	7,414,139	66,100	2,614	864,980	933,694	6,480,445
Држава	14,973,115	132,086	503,850	15,609,052	109,603	4,870	139,219	253,692	15,355,359
Остало	15,141,506	-	1,405,537	16,547,043	194,716	-	1,405,126	1,599,842	14,947,202
Привредни клијенти	82,795,214	2,820,700	17,090,248	102,706,163	830,015	250,415	11,633,089	12,713,520	89,992,643
Укупно	180,935,918	4,994,088	20,428,679	206,358,685	1,245,099	305,423	13,359,522	14,910,044	191,448,642
Потраживања од банака	21,054,117	-	211,292	21,265,409	16,579	-	211,292	227,871	21,037,538

Напомена: Према интерној сегментацији сектор становништва обухвата физичка лица, пољопривреднике и микро бизнис (предузетнике и микро клијенте).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Кредити и потраживања од комитената, банака и других финансијских организација по нивоима ризика

01.01.2018.	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно	Исправка вредности Ниво 1	Исправка вредности Ниво 2	Исправка вредности Ниво 3	Исправка вредности	Нето
Стамбени	38,103,826	1,251,707	1,735,814	41,091,347	38,147	29,954	888,853	956,955	40,134,392
Готовински	25,878,192	338,620	350,588	26,567,400	110,124	20,621	275,801	406,546	26,160,854
Пољопривреда	7,112,350	116,032	206,502	7,434,885	65,474	7,634	108,925	182,033	7,252,852
Остало	5,720,091	60,290	395,984	6,176,365	34,778	2,970	383,652	421,401	5,754,964
Микро бизнис	9,176,000	230,132	1,105,531	10,511,663	135,253	8,468	453,778	597,499	9,914,164
Укупно становништво	85,990,459	1,996,781	3,794,419	91,781,660	383,776	69,648	2,111,009	2,564,434	89,217,226
Велика предузећа	35,902,260	2,593,317	16,958,551	55,454,128	654,859	88,670	12,015,848	12,759,377	42,694,751
Средња предузећа	11,059,466	996,948	2,090,406	14,146,820	118,659	7,785	1,342,478	1,468,923	12,677,897
Мала предузећа	5,397,370	475,859	1,781,079	7,654,308	59,675	6,389	926,483	992,546	6,661,762
Држава	10,499,848	361,875	997,190	11,858,914	90,131	4,871	170,041	265,043	11,593,871
Остало	10,682,335	-	1,437,589	12,119,925	147,594	-	1,439,090	1,586,684	10,533,241
Привредни клијенти	73,541,280	4,427,999	23,264,815	101,234,094	1,070,918	107,714	15,893,939	17,072,572	84,161,522
Укупно	159,531,739	6,424,780	27,059,234	193,015,753	1,454,694	177,363	18,004,948	19,637,006	173,378,748
Потраживања од банака	30,233,576	-	202,558	30,436,134	18,996	-	202,558	221,554	30,214,580

Напомена: Према интерној сегментацији сектор становништва обухвата физичка лица, пољопривреднике и микро бизнис (предузетнике и микро клијенте).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Кредити и потраживања од комитената, банака и других финансијских организација

31.12.2017.	Непроблематична потраживања	Проблематична потраживања	Укупно	У хиљадама динара			
				Исправка вредности непроблематичних потраживања	Исправка вредности проблематичних потраживања	Укупна исправка вредности	Нето
Стамбени	39,355,533	1,735,814	41,091,347	96,490	594,165	690,629	40,400,692
Готовински	26,216,812	350,588	26,567,400	216,115	262,960	479,075	26,088,326
Пољопривреда	7,228,382	206,502	7,434,885	62,967	100,167	163,133	7,271,751
Остало	5,780,381	395,984	6,176,365	81,840	376,724	458,564	5,717,801
Микро бизнис	9,406,132	1,105,531	10,511,663	134,612	476,179	610,790	9,900,872
Укупно становништво	87,987,240	3,794,419	91,781,660	592,023	1,810,194	2,402,217	89,379,443
Велика предузећа	38,495,577	16,958,551	55,454,128	333,797	11,881,648	12,215,445	43,238,683
Средња предузећа	12,056,414	2,090,406	14,146,820	82,748	1,389,311	1,472,059	12,674,761
Мала предузећа	5,873,229	1,781,079	7,654,308	79,221	910,951	990,172	6,664,136
Држава	10,861,724	997,190	11,858,914	89,843	166,416	256,259	11,602,655
Остало	10,682,335	1,437,589	12,119,925	308	1,437,155	1,437,463	10,682,462
Привредни клијенти	77,969,279	23,264,815	101,234,094	585,916	15,785,481	16,371,397	84,862,696
Укупно	165,956,519	27,059,234	193,015,753	1,177,939	17,595,675	18,773,614	174,242,139
Потраживања од банака	30,233,576	202,558	30,436,134	21	202,558	202,579	30,233,555

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Промене исправки вредности потраживања у Билансу стања

	<u>31.12.2017.</u>	<u>01.01.2018.</u>	<u>Повећање исправки вредности</u>	<u>Укидање исправки вредности</u>	<u>Друге промене</u>	<u>31.12.2018.</u>
Укупно становништво	2,401,401	163,033	1,701,713	(1,635,822)	(433,800)	2,196,524
Привредни клијенти	<u>16,372,213</u>	<u>700,359</u>	<u>3,858,506</u>	<u>(3,695,578)</u>	<u>(4,521,981)</u>	<u>12,713,520</u>
Укупно	<u>18,773,614</u>	<u>863,392</u>	<u>5,560,219</u>	<u>(5,331,400)</u>	<u>(4,955,780)</u>	<u>14.910.044</u>
Потраживања од банака	<u>202,579</u>	<u>18,975</u>	<u>67,961</u>	<u>(76,584)</u>	<u>14,940</u>	<u>227,871</u>

*Друге промене се односе на извршен пренос у целости обезвређених потраживања из билансне у ванбилансну евиденцију, курсне разлике и остале промене.

НАПОМЕНЕ УЗ ПОЈЕДИНАЧНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Проблематични кредити и потраживања – ниво 3

Проблематични кредити и потраживања су они кредити и потраживања за које је Група утврдила да постоје објективни докази који указују на обезвређење и за које не очекује наплату доспеле главнице и камате у складу са уговором о кредиту (обезвређена потраживања). Процена обезвређења код проблематичних потраживања се врши за сваки појединачно значајан пласман са статусом неизмиривања обавеза – defaulta, ниво кредитног ризика 3 (подкатегија ризика 4Д и 4ДД према интерном систему рејтинга и категорија ризика 5), уколико постоје објективни докази обезвређења који су резултат једног или више догађаја насталих након иницијалног признавања финансијског средства и уколико постоји мерљиво смањење будућих токова готовине. Такође, у проблематичне кредите спадају и мање материјално значајни кредити који се налазе у нивоу 3, а њихово обезвређење се ради на групној основи у складу са захтевима МСФИ 9 стандарда,

Непроблематични кредити и потраживања – ниво 1 и ниво 2

За непроблематична потраживања – ниво 1 и ниво 2 (категије рејтинга 1, 2, 3 и подкатегија 4), обезвређење се процењује групно (необезвређена потраживања). Групна процена се врши по групама према сличним карактеристикама у погледу кредитног ризика које се формирају на основу интерно прописане методологије (бонитетне групе по врстама клијената и пласмана), базиране на систему интерног рејтинга и то на месечном нивоу.

Процена обезвређења на групној основи заснива се на вероватноћи настанка статуса неизмиривања обавеза дужника (PD) обрачунате на бази миграција у статус неизмиривања обавеза (defaulta), по врстама клијената или производима. Ценећи специфичности у пословању са клијентима, посебно се утврђују миграције за правна лица, становништво по врстама производа, банке и предузетнике.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Необезвређена потраживања по данима доцње - Непроблематична потраживања, ниво 1 и 2

У хиљадама динара

31.12.2018.	Ниво 1						Ниво 2					
	Није у доцњи	Доцња до 30 дана	Од 31-60 дана	Од 61-90 дана	Преко 90 дана	Укупно	Није у доцњи	Доцња до 30 дана	Од 31-60 дана	Од 61-90 дана	Преко 90 дана	Укупно
Стамбени	40,790,027	379,643	-	-	-	41,169,671	786,365	94,658	134,976	112,708	-	1,128,707
Готовински	29,749,339	2,384,977	-	-	-	32,134,316	97,540	83,776	170,356	51,659	-	403,332
Пољопривреда	8,249,595	153,425	-	-	-	8,403,020	33,764	4,604	47,628	16,426	-	102,421
Остало	5,123,965	343,506	-	-	-	5,467,471	69,361	18,165	28,755	12,193	-	128,473
Микро бизнис	9,865,744	1,100,482	-	-	-	10,966,226	235,535	101,374	61,516	12,030	-	410,455
Укупно становништво	93,778,670	4,362,034	-	-	-	98,140,704	1,222,564	302,577	443,230	205,017	-	2,173,388
Велика предузећа	36,462,226	412,971	-	-	-	36,875,197	1,558,103	196,700	321,397	-	-	2,076,200
Средња предузећа	9,951,646	323,374	-	-	-	10,275,020	187,209	93,527	42,955	-	-	323,692
Мала предузећа	5,342,188	188,187	-	-	-	5,530,375	227,567	61,146	9	-	-	288,722
Држава	14,964,539	8,576	-	-	-	14,973,115	100,167	31,754	165	-	-	132,086
Остало	15,061,289	80,217	-	-	-	15,141,506	-	-	-	-	-	-
Привредни клијенти	81,781,889	1,013,325	-	-	-	82,795,214	2,073,046	383,128	364,527	-	-	2,820,700
Укупно	175,560,559	5,375,359	-	-	-	180,935,918	3,295,610	685,705	807,756	205,017	-	4,994,088
од чега: реструктурирана	1,142,686	214,745	-	-	-	1,357,431	632,639	34,643	17,921	19,881	-	705,085
Потраживања од банака	21,054,117	-	-	-	-	21,054,117	-	-	-	-	-	-

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Необезвређена потраживања по данима доцње

31.12.2017.						У хиљадама динара	
	Није у доцњи	Доцња до 30 дана	Од 31-60 дана	Од 61-90 дана	Преко 90 дана	Укупно	
Стамбени	38,420,681	559,412	153,873	221,566	-	39,355,533	
Готовински	24,291,275	1,702,682	166,024	56,831	-	26,216,812	
Пољопривреда	6,953,492	182,300	71,846	20,745	-	7,228,382	
Остало	5,410,478	312,882	45,446	11,575	-	5,780,381	
Микро бизнис	8,080,813	1,226,765	77,073	21,481	-	9,406,132	
Укупно становништво	83,156,739	3,984,040	514,263	332,198	-	87,987,240	
Велика предузећа	38,038,591	148,686	308,300	-	-	38,495,577	
Средња предузећа	11,005,501	946,232	94,118	10,563	-	12,056,414	
Мала предузећа	5,473,967	310,776	56,863	31,623	-	5,873,229	
Држава	10,743,288	118,436	-	-	-	10,861,724	
Остало	10,548,614	133,614	107	-	-	10,682,335	
Привредни клијенти	75,809,960	1,657,745	459,388	42,186	-	77,969,279	
Укупно	158,966,699	5,641,785	973,651	374,384	-	165,956,519	
од чега: реструктурирана	2,062,044	410,268	178,344	4,755	-	2,655,411	
Потраживања од банака	26,210,359	4,023,218	-	-	-	30,233,576	

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Обезвређена потраживања по данима доцње - Проблематична потраживања, ниво 3

У хиљадама динара

31.12.2018.	Ниво 3					Укупно
	Није у доцњи	Доцња до 30 дана	Од 31-60 дана	Од 61-90 дана	Преко 90 дана	
Стамбени	316,657	69,763	48,503	60,150	1,154,388	1,649,460
Готовински	63,363	29,025	15,718	32,189	142,618	282,914
Пољопривреда	18,824	6,326	3,129	824	236,136	265,238
Остало	12,458	2,193	843	1,487	178,794	195,775
Микро бизнис	97,967	33,701	5,536	27,535	780,304	945,043
Укупно становништво	509,268	141,008	73,729	122,185	2,492,241	3,338,430
Велика предузећа	1,850,211	7,008	258,670	372,861	9,106,992	11,595,741
Средња предузећа	74,482	-	-	-	1,915,595	1,990,077
Мала предузећа	39,097	326,954	13,413	-	1,215,579	1,595,043
Држава	324,552	8,458	-	-	170,839	503,850
Остало	1,404,715	-	-	-	822	1,405,537
Привредни клијенти	3,693,058	342,420	272,083	372,861	12,409,827	17,090,248
Укупно	4,202,326	483,428	345,812	495,046	14,902,068	20,428,679
од чега: реструктурирана	2,148,552	26,553	40,609	26,846	11,387,669	13,630,228
Потраживања од банака	211,292	-	-	-	-	211,292

Потраживања са доцњом испод 90 дана која се налазе у нивоу 3 односе се на клијенте који имају финансијске тешкоће и Банка је проценила да постоји ризик од неизмирења обавеза до краја отплате кредита, с обзиром да се приликом сагледавања истих користи сет различитих критеријума.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.1. Укупна изложеност кредитном ризику (наставак)

Обезвређена потраживања по данима доцње

31.12.2017.	<i>У хиљадама динара</i>					
	Није у доцњи	Доцња до 30 дана	Од 31-60 дана	Од 61-90 дана	Преко 90 дана	Укупно
Стамбени	213,931	65,588	18,498	48,523	1,389,275	1,735,814
Готовински	53,274	19,848	10,750	18,205	248,512	350,588
Пољопривреда	20,079	5,777	9,331	8,440	162,875	206,502
Остало	14,691	2,471	832	219	377,771	395,984
Микро бизнис	70,524	15,459	14,779	56,066	948,704	1,105,531
Укупно становништво	372,497	109,143	54,190	131,452	3,127,137	3,794,419
Велика предузећа	2,262,581	-	-	-	14,695,970	16,958,551
Средња предузећа	93,394	22,138	-	58,566	1,916,308	2,090,406
Мала предузећа	88,111	373,012	36,677	2,860	1,280,419	1,781,079
Држава	741,052	23,022	-	-	233,116	997,190
Остало	1,436,767	-	-	-	822	1,437,589
Привредни клијенти	4,621,904	418,172	36,677	61,426	18,126,636	23,264,815
Укупно	4,994,401	527,315	90,867	192,878	21,253,773	27,059,234
од чега: реструктурирана	2,562,976	78,371	54,310	99,769	16,484,893	19,280,319
Потраживања од банака	202,558	-	-	-	-	202,558

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.2. Проблематична потраживања

Учешће проблематичних потраживања, ниво 3 у укупним кредитима

31.12.2018.	Бруто изложеност	Исправке вредности бруто изложености	Ниво 3	Ниво 3 реструктурирана потраживања	Исправке вредности Ниво 3	У хиљадама динара	
						Учешће Ниво 3 у укупним (%)	Износ средстава обезбеђења Ниво 3
Укупно становништво	103,652,523	2,196,524	3,338,430	994,393	1,726,433	3,22%	3,021,353
Стамбени	43,947,838	824,902	1,649,460	484,505	766,147	3,75%	1,634,862
Готовински	32,820,561	333,293	282,914	41,846	192,578	0,86%	146,273
Пољопривреда	8,770,680	206,111	265,238	16,409	140,095	3,02%	239,149
Остало	5,791,720	215,341	195,775	4,320	175,980	3,38%	10,936
Микро бизнис	12,321,724	616,877	945,043	447,313	451,632	7,67%	990,134
Привредни клијенти	102,706,163	12,713,520	17,090,248	12,635,835	11,633,089	16,64%	15,423,523
Пољопривреда	5,504,088	115,265	222,617	13,411	85,212	4,04%	222,785
Прерађивачка индустрија	15,786,292	2,449,957	4,180,027	3,830,527	2,333,590	26,48%	4,186,056
Електрична енергија	1,064,602	3,105	27,298	-	19	2,56%	27,298
Грађевинарство	9,037,935	1,336,673	1,738,493	978,193	1,119,397	19,24%	1,738,866
Трговина на велико и мало	26,627,325	1,086,664	2,151,168	1,849,888	786,641	8,08%	2,163,875
Услугне делатности	9,673,368	1,296,356	1,494,901	1,477,865	1,187,702	15,45%	1,494,901
Активности у вези са некретнинама	4,770,586	729,500	1,323,324	983,040	704,066	27,74%	1,323,799
Остало	30,241,966	5,695,999	5,952,421	3,502,911	5,416,462	19,68%	4,265,943
Укупно	206,358,685	14,910,044	20,428,679	13,630,228	13,359,522	9,90%	18,444,876
Потраживања од банака	21,265,409	227,871	211,292	-	211,292	0,99%	-

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.2. Проблематична потраживања

Учешће проблематичних потраживања, ниво 3 у укупним кредитима

01.01.2018.	Бруто изложеност	Исправке вредности бруто изложености	Ниво 3	Ниво 3 реструктурирана потраживања	Исправке вредности Ниво 3	Учешће Ниво 3 у укупним (%)	Износ средстава обезбеђења Ниво 3
Укупно становништво	91,781,660	2,564,434	3,794,419	969,008	2,111,009	4,13%	3,397,441
Стамбени	41,091,347	956,955	1,735,814	485,860	888,853	4,22%	1,740,307
Готовински	26,567,400	406,546	350,588	38,522	275,801	1,32%	254,354
Пољопривреда	7,434,885	182,033	206,502	19,626	108,925	2,78%	199,458
Остало	6,176,365	421,401	395,984	-	383,652	6,41%	22,181
Микро бизнис	10,511,663	597,499	1,105,531	424,999	453,778	10,52%	1,181,140
Привредни клијенти	101,234,094	17,072,572	23,264,815	18,267,962	15,893,939	22,98%	21,511,472
Пољопривреда	6,221,355	142,952	253,050	28,243	106,767	4,07%	252,908
Прерађивачка индустрија	23,673,580	5,943,798	9,161,404	8,191,755	5,772,695	38,70%	6,607,183
Електрична енергија	1,135,657	4,039	67,005	-	174	5,90%	67,005
Грађевинарство	6,474,022	1,100,973	1,083,592	959,452	1,013,704	16,74%	1,297,761
Трговина на велико и мало	24,616,833	2,197,571	3,959,953	3,102,644	1,859,944	16,09%	4,048,004
Услужне делатности	14,773,783	1,511,831	1,438,756	1,411,506	1,155,730	9,74%	1,465,235
Активности у вези са некретнинама	1,582,823	681,398	1,345,149	960,907	679,338	84,98%	1,370,156
Остало	22,756,041	5,490,010	5,955,907	3,613,454	5,305,587	26,17%	6,403,219
Укупно	193,015,753	19,637,006	27,059,234	19,236,969	18,004,948	14,02%	24,908,913
Потраживања од банака	30,436,134	221,554	202,558	-	202,558	0,67%	-

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.2. Проблематична потраживања (наставак)

Учешће проблематичних потраживања, ниво 3 у укупним кредитима

31.12.2017.	Бруто изложеност	Исправке вредности бруто изложености	Проблематична потраживања	Проблематична реструктурирана потраживања	Исправке вредности проблематичних потраживања	У хиљадама динара	
						Учешће проблематичних у укупним (%)	Износ средстава обезбеђења за проблематична потраживања
Укупно становништво	91,781,660	2,402,217	3,794,419	1,011,772	1,810,194	4,13%	3,372,392
Стамбени	41,091,347	690,655	1,735,814	485,979	594,165	4,22%	1,740,307
Готовински	26,567,400	479,074	350,588	45,244	262,960	1,32%	242,993
Пољопривреда	7,434,885	163,133	206,502	19,626	100,167	2,78%	196,094
Остало	6,176,365	458,564	395,984	-	376,724	6,41%	11,857
Микро бизнис	10,511,663	610,790	1,105,531	460,924	476,179	10,52%	1,181,140
Привредни клијенти	101,234,094	16,371,397	23,264,815	18,268,546	15,785,481	22,98%	21,511,491
Пољопривреда	6,221,355	161,647	253,050	28,243	113,994	4,07%	252,908
Прерађивачка индустрија	23,673,580	5,963,135	9,161,447	8,191,755	5,735,338	38,70%	6,607,183
Електрична енергија	1,135,657	28,197	67,005	-	174	5,90%	67,005
Грађевинарство	6,474,022	1,016,800	1,083,331	959,938	1,007,179	16,73%	1,297,761
Трговина на велико и мало	24,616,833	2,014,256	3,960,147	3,102,743	1,887,183	16,09%	4,048,023
Услугне делатности	14,773,783	1,222,929	1,438,775	1,411,506	1,089,580	9,74%	1,465,235
Активности у вези са некретнинама	1,582,823	693,244	1,345,149	960,907	691,123	84,98%	1,370,156
Остало	22,756,041	5,271,189	5,955,911	3,613,454	5,260,909	26,17%	6,403,219
Укупно	193,015,753	18,773,614	27,059,234	19,280,319	17,595,675	14,02%	24,883,882
Потраживања од банака	30,436,134	202,579	202,558	-	202,558	0,67%	407,543

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.2. Проблематична потраживања (наставак)

Промене проблематичних потраживања

У хиљадама динара

	31.12.2017.	Нова проблематична потраживања - Ниво 3	Смањење проблематичних потраживања - Ниво 3	Утицај курса	Друге промене	31.12.2018.	Нето вредност на крају године
Стамбени	1,744,523	249,026	(277,341)	20,210	(86,957)	1,649,460	883,314
Готовински	347,970	176,190	(217,706)	(52)	(23,490)	282,914	90,335
Пољопривреда	206,500	135,833	(60,430)	(369)	(16,296)	265,238	125,143
Остало	420,532	97,047	(320,234)	(10)	(1,560)	195,775	19,795
Микро бизнис	1,071,727	137,681	(225,571)	(1,466)	(37,327)	945,043	493,411
Укупно становништво	3,791,253	795,776	(1,101,282)	18,314	(165,631)	3,338,430	1,611,998
Велика предузећа	16,958,508	637,060	(5,297,666)	(29,428)	(672,732)	11,595,741	3,694,089
Средња предузећа	2,090,247	30,154	(76,529)	(4,362)	(49,433)	1,990,077	667,965
Мала предузећа	1,779,793	20,894	(96,302)	(2,445)	(106,898)	1,595,043	730,063
Држава	997,190	-	(1,055)	(1,913)	(490,372)	503,850	364,631
Остало	1,437,561	-	-	(2,701)	(29,322)	1,405,537	412
Привредни клијенти	23,263,299	688,108	(5,471,552)	(40,849)	(1,348,758)	17,090,248	5,457,159
Укупно	27,054,552	1,483,885	(6,572,834)	(22,535)	(1,514,388)	20,428,679	7,069,157
Потраживања од банака	202,558	-	-	-	8,734	211,292	-

Смањење проблематичних потраживања највише се односи на уступање потраживања уз накнаду, трајни отпис и пренос 100% обезвређених потраживања у ванбилансну евиденцију код матичне Банке

Друге промене се односе на делимично повећање/смањење износа потраживања у оквиру једне партије током године, а највише се односи на делимичну наплату код матичне Банке.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.3. Непроблематична потраживања (ниво 1 и ниво 2)

У хиљадама динара

	31.12.2018.				31.12.2017.			
	Низак (ИР 1,2)	Повишен (ИР 3, 4)	Укупно	Вредност средстава обезбеђења	Низак (ИР 1,2)	Повишен (ИР 3, 4)	Укупно	Вредност средстава обезбеђења
Стамбени	42.123.365	175.013	42.298.378	42.030.683	39.084.856	270.676	39.355.533	39.001.059
Готовински	32.204.582	333.066	32.537.648	7.006.684	26.144.252	72.560	26.216.812	11.970.041
Пољопривреда	8.475.549	29.893	8.505.441	6.667.316	7.200.380	28.002	7.228.382	6.065.831
Остало	5.557.274	38.671	5.595.945	280.321	5.756.521	23.860	5.780.381	156.647
Микро бизнис	10.798.757	577.924	11.376.681	11.081.615	8.799.696	606.436	9.406.132	9.523.078
Укупно становништво	99.159.526	1.154.567	100.314.093	67.066.619	86.985.706	1.001.535	87.987.240	66.716.656
Велика предузећа	33.479.142	5.472.256	38.951.398	33.648.145	37.281.395	1.214.182	38.495.577	36.547.962
Средња предузећа	10.491.602	107.110	10.598.712	9.402.845	11.844.621	211.792	12.056.414	11.429.111
Мала предузећа	5.744.738	74.359	5.819.096	5.300.314	5.663.004	210.225	5.873.229	5.812.991
Држава	12.910.092	2.195.210	15.105.302	10.906.404	9.042.905	1.818.819	10.861.724	6.158.448
Остало	14.001.791	1.139.615	15.141.406	9.354.027	5.580.295	5.102.041	10.682.335	4.513.126
Привредни клијенти	76.627.365	8.988.550	85.615.914	68.611.735	69.412.221	8.557.058	77.969.279	64.461.639
Укупно	175.786.891	10.143.116	185.930.007	135.678.355	156.397.927	9.558.593	165.956.519	131.178.295
Потраживања од банака	21.054.117	-	21.054.117	14.262	30.233.464	112	30.233.576	-

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.4. Реструктурирана потраживања

31.12.2018.	Бруто изложеност	Исправке вредности бруто изложености	Реструктурирана потраживања	Исправке вредности реструктурираних потраживања	Реструктурирана потраживања - Ниво 2	Исправке вредности реструктурираних потраживања - Ниво 2	Реструктурирана потраживања - Ниво 3	Исправке вредности реструктурираних потраживања - Ниво 3	У хиљадама динара	
									Учешће реструктурираних у укупним (%)	Вредност средстава обезбеђења реструктурираних потраживања
Укупно становништво	103,652,523	2,196,524	2,062,902	410,451	287,479	10,716	994,393	390,900	1,99%	1,820,561
Стамбени	43,947,838	824,902	1,028,436	206,236	244,146	7,577	484,505	198,529	2,34%	1,028,238
Готовински	32,820,561	333,293	437,955	24,854	18,782	731	41,846	20,354	1,33%	202,531
Пољопривреда	8,770,680	206,111	17,857	5,531	1,448	-	16,409	5,531	0,20%	17,630
Остало	5,791,720	215,341	4,748	304	429	19	4,320	285	0,08%	4,034
Микро бизнис	12,321,724	616,877	573,906	173,525	22,675	2,390	447,313	166,200	4,66%	568,129
Привредни клијенти	102,706,163	12,713,520	13,629,841	8,986,728	417,606	50,089	12,635,835	8,929,910	13,27%	13,602,036
Пољопривреда	5,504,088	115,265	80,289	-	-	-	13,411	-	1,46%	80,289
Прерађивачка										
индустрија	15,786,292	2,449,957	3,830,527	2,311,289	-	-	3,830,527	2,311,289	24,26%	3,824,668
Електрична енергија	1,064,602	3,105	-	-	-	-	-	-	0,00%	-
Грађевинарство	9,037,935	1,336,673	978,193	931,745	-	-	978,193	931,745	10,82%	978,193
Трговина на велико и мало	26,627,325	1,086,664	2,254,045	670,629	104,299	15,253	1,849,888	648,648	8,47%	2,232,099
Услугне делатности	9,673,368	1,296,356	1,780,738	1,222,452	302,874	34,836	1,477,865	1,187,615	18,41%	1,780,738
Активности у вези са некретнинама	4,770,586	729,500	993,473	683,104	10,433	-	983,040	683,104	20,82%	993,473
Остало	30,241,966	5,695,999	3,712,575	3,167,509	-	-	3,502,911	3,167,509	12,28%	3,712,575
Укупно	206,358,685	14,910,044	15,692,744	9,397,178	705,085	60,806	13,630,228	9,320,810	7,60%	15,422,597
Потраживања од банака	21,265,409	227,871	-	-	-	-	-	-	0,00%	-

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.4. Реструктурирана потраживања (наставак)

31.12.2017.	У хиљадама динара						
	Бруто изложеност	Исправке вредности бруто изложености	Реструктурирана потраживања	Реструктурирана проблематична потраживања	Исправке вредности реструктурираних потраживања	Учешће у укупним (%)	Вредност средстава обезбеђења реструктурираних потраживања
Укупно становништво	91,781,660	2,402,217	1,839,065	1,011,772	377,743	2,00%	1,569,799
Стамбени	41,091,347	690,655	985,645	485,979	186,128	2,40%	983,744
Готовински	26,567,400	479,074	256,425	45,244	24,538	0,97%	55,818
Пољопривреда	7,434,885	163,133	19,711	19,626	5,399	0,27%	18,746
Остало	6,176,365	458,564	5,815	-	11	0,09%	6,793
Микро бизнис	10,511,663	610,790	571,469	460,924	161,666	5,44%	504,697
Привредни клијенти	101,234,094	16,371,397	20,096,664	18,268,546	12,935,446	19,85%	19,483,092
Пољопривреда	6,221,355	161,647	149,589	28,243	16,594	2,40%	149,589
Прерађивачка индустрија	23,673,580	5,963,135	8,970,181	8,191,755	5,660,335	37,89%	8,591,732
Електрична енергија	1,135,657	28,197	-	-	-	0,00%	-
Грађевинарство	6,474,022	1,016,800	988,884	959,938	911,027	15,27%	980,283
Трговина на велико и мало	24,616,833	2,014,256	3,396,861	3,102,743	1,319,589	13,80%	3,170,340
Услугне делатности	14,773,783	1,222,929	1,734,740	1,411,506	1,107,568	11,74%	1,734,740
Активности у вези са некретнинама	1,582,823	693,244	960,907	960,907	673,604	60,71%	960,907
Остало	22,756,041	5,271,189	3,895,502	3,613,454	3,246,730	17,12%	3,895,502
Укупно	193,015,753	18,773,614	21,935,730	19,280,319	13,313,189	11,36%	21,052,891
Потраживања од банака	30,436,134	202,579	-	-	-	0,00%	-

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.4. Реструктурирана потраживања (наставак)

Промене реструктурираних потраживања
У хиљадама динара

	31.12.2017.	Нова реструктурирана потраживања	Смањење реструктурираних потраживања	Утицај курса	Друге промене	31.12.2018.	Нето вредност на крају године
Стамбени	982,456	87,289	(17,214)	13,472	(37,567)	1,028,436	822,200
Готовински	255,665	210,035	(24,935)	(34)	(2,777)	437,955	413,100
Пољопривреда	19,711	1,448	(716)	(45)	(2,542)	17,857	12,326
Остало	4,932	286	(184)	-	(286)	4,748	4,444
Микро бизнис	570,853	45,122	(34,774)	(860)	(6,435)	573,906	400,382
Укупно становништво	1,833,619	344,181	(77,823)	12,533	(49,607)	2,062,902	1,652,452
Велика предузећа	17,514,538	-	(5,479,533)	(28,635)	(675,267)	11,331,103	3,563,244
Средња предузећа	1,344,790	106,007	(179,906)	(2,891)	(10,716)	1,257,285	512,858
Мала предузећа	950,937	51,043	(136,417)	(1,132)	(32,643)	831,789	357,347
Држава	1,055	-	(1,055)	(2)	2	-	-
Остало	281,899	-	(72,234)	-	-	209,664	209,664
Привредни клијенти	20,093,220	157,051	(5,869,145)	(32,661)	(718,623)	13,629,841	4,643,113
Укупно	21,926,838	501,231	(5,946,967)	(20,128)	(768,230)	15,692,743	6,295,565
Потраживања од банака	-	-	-	-	-	-	-

Смањење реструктурираних потраживања највише се односи на уступање потраживања уз накнади, трајни отпис и пренос 100% обезвређених потраживања у ванбилансну евиденцију код матичне Банке. Друге промене се односе на делимично повећање/смањење износа реструктурираних потраживања у оквиру једне партије током године, а највише се односи на делимичну наплату код матичне Банке.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.4. Реструктурирана потраживања (наставак)

Мере које Група спроводи приликом реструктурирања потраживања

Чланице Групе спровode различите мере реструктурирања у зависности од потреба клијената, поштујући интерес Групе уз сагледавање комплетне пословне, финансијске и колатералне позиције клијената.

Мере које чланице Групе најчешће спровode приликом реструктурирања пласмана су:

- продужење рока доспећа које је углавном пропраћено и кориговањем каматне стопе која се усклађује са финансијским положајем клијената,
- увођење грасе периода или мораторијума на измирење обавеза у одређеном року,
- капитализација доцње, уколико постоје доспеле о року неизмирене обавезе, исте се приликом спровођења реструктурирања враћају у недоспеле обавезе односно формира се ново почетно стање потраживања,
- рефинансирање потраживања - у оправданим случајевима могуће је вршити рефинасирање потраживања од осталих поверилаца у циљу побољшања позиције Групе (колатералне или финансијске одобрењем повољнијих услова отплате),
- делимични отпис - у протеклом периоду чланице Групе нису спроводиле делимичне отписе приликом реструктурирања.
- конвертовање дуга у капитал - такође није вршено у протеклом периоду.

Наведене мере се могу реализовати појединачно или спровођењем више мера у зависности од сваког појединачног поступка реструктурирања.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.5. Ризик концентрације

Група управља ризиком концентрације преко успостављеног система лимита који обухвата лимите изложености са истим или сличним факторима ризика (према секторима / делатностима, географским подручјима, појединачним дужницима или групама повезаних лица, инструментима кредитне заштите...). Успостављање одговарајућих лимита изложености је основ за контролу ризика концентрације у циљу диверсификације кредитног портфолија.

Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација по гранској и географској концентрацији изложености

У хиљадама динара

31.12.2018.	Ниво 1 и 2					Ниво 3				
	Србија	Црна Гора	БиХ	ЕУ	Остало	Србија	Црна Гора	БиХ	ЕУ	Остало
Укупно становништво	90.888.589	5.253.961	4.171.542	-	-	2.848.318	282.282	207.831	-	-
Стамбени	38.051.990	2.397.779	1.848.609	-	-	1.521.937	105.355	22.168	-	-
Готовински	30.328.202	1.342.620	866.826	-	-	226.782	39.524	16.607	-	-
Пољопривреда	8.449.046	5.661	50.734	-	-	263.341	252	1.645	-	-
Остало	5.249.338	28.314	318.293	-	-	179.373	2.761	13.642	-	-
Микро бизнис	8.810.013	1.479.588	1.087.081	-	-	656.884	134.391	153.768	-	-
Привредни клијенти	59.521.054	7.052.300	19.042.560	-	-	16.648.632	245.749	195.867	-	-
Пољопривреда	5.146.080	111.151	24.241	-	-	222.617	-	-	-	-
Прерађивачка индустрија	10.444.552	43.008	1.118.705	-	-	4.160.130	12.108	7.789	-	-
Електрична енергија	72.008	0	965.296	-	-	27.298	-	-	-	-
Грађевинарство	6.188.277	202.276	908.889	-	-	1.592.833	145.661	-	-	-
Трговина на велико и мало	21.801.978	1.484.572	1.189.607	-	-	1.875.109	87.981	188.078	-	-
Услугне делатности	5.785.984	1.092.256	1.300.226	-	-	1.494.901	-	-	-	-
Активности у вези са некретнинама	3.376.422	69.562	1.279	-	-	1.323.324	-	-	-	-
Остало	6.705.753	4.049.474	13.534.318	-	-	5.952.421	-	-	-	-
Укупно	150.409.643	12.306.261	23.214.103	-	-	19.496.950	528.032	403.697	-	-
Потраживања од банака	6.475.642	3.792	912.089	11.075.238	2.587.355	-	-	-	-	211.292

У зависности од општих економских кретања и кретања у појединим индустријским секторима, чланице Групе врше диверсификацију улагања у индустријске секторе који су резистентни на утицај негативних економских кретања.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.5. Ризик концентрације (наставак)

31.12.2017.	Непроблематична потраживања					Проблематична потраживања				
	Србија	Црна Гора	БиХ	ЕУ	Остало	Србија	Црна Гора	БиХ	ЕУ	Остало
Укупно становништво	80,443,626	4,025,430	3,518,184	-	-	3,122,801	343,401	328,217	-	-
Стамбени	35,946,088	1,816,173	1,593,272	-	-	1,532,194	167,780	35,840	-	-
Готовински	24,286,208	1,222,315	708,289	-	-	302,978	38,768	8,841	-	-
Пољопривреда	7,153,549	6,728	68,106	-	-	205,882	64	556	-	-
Остало	5,353,083	54,526	372,772	-	-	383,880	3,615	8,489	-	-
Микро бизнис	7,704,698	925,689	775,745	-	-	697,866	133,174	274,491	-	-
Привредни клијенти	58,769,024	7,041,714	12,158,541	-	-	22,791,567	242,462	230,786	-	-
Пољопривреда	5,813,795	121,360	33,150	-	-	253,050	-	-	-	-
Прерађивачка индустрија	13,235,355	105,722	1,171,056	-	-	9,145,453	15,994	-	-	-
Електрична енергија	82,030	3	986,619	-	-	67,005	-	-	-	-
Грађевинарство	4,747,909	210,783	431,998	-	-	934,013	149,319	-	-	-
Трговина на велико и мало	18,359,633	1,044,963	1,252,091	-	-	3,652,235	77,126	230,786	-	-
Услугне делатности	11,743,285	881,824	709,899	-	-	1,438,755	19	-	-	-
Активности у вези са некретнинама	167,366	54,032	16,276	-	-	1,345,149	-	-	-	-
Остало	4,619,651	4,623,026	7,557,453	-	-	5,955,907	4	-	-	-
Укупно	139,212,649	11,067,144	15,676,726	-	-	25,914,368	585,863	559,003	-	-
Потраживања од банака	7,883,218	4,122	604,369	5,234,504	16,507,363	-	-	-	-	202,558

У хиљадама динара

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.6. Финансијска средства

	31.12.2018.		У хиљадама динара 31.12.2017.	
	Бруто	Нето	Бруто	Нето
	Финансијска средства:	-	-	-
- по фер вредности кроз биланс успеха	4,956,659	4,956,659	-	-
- по фер вредности кроз остали укупни резултат	132,563,725	132,562,131	-	-
- по амортизованој вредности	-	-	-	-
- по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	-	-	5,424,642	5,424,642
- расположива за продају	-	-	116,097,941	116,097,938
- која се држе до доспећа	-	-	-	-
Укупно	137,520,384	137,518,790	121,522,583	121,522,580

Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха односе се на инвестиционе јединице Комбанк новчаног фонда, које се вреднују методологијом усклађивања са тржиштем (mark to market), као и хартије од вредности Републике Србије које се процењују по методологији интерно развијених модела (mark to model), као и Swap трансакције и обвезнице Републике Србије које се воде по фер вредности кроз остали резултат, односно на основу тржишних цена за хартије од вредности којима се тргује на берзи (mark to market)

Финансијска средства по фер вредности кроз остали резултат су пласмани за које постоји намера држања у неодређеном временском периоду и који могу бити продати због потребе за ликвидношћу или услед промене каматних стопа, девизних курсева или тржишних цена. Састоје се, највећим делом, од трезорских записа и обвезница емитованих од стране Републике Србије, Републике Српске, Републике Црне Горе, јединица локалне самоуправе и обвезница других банака. Хартије од вредности по фер вредности кроз остали резултат иницијално се процењују по набавној вредности, а на месечном нивоу се обрачунава њихова фер вредност и то на основу тржишних цена за хартије од вредности којима се тргује на берзи (mark to market), као и применом интерно развијених модела за вредновање (mark to model) у случају када за одређени финансијски инструмент нису доступни независни извори тржишних информација односно када се доступне цене не мењају редовно нити су забележени значајнији обими трговања, а базира се на року до доспећа хартије од вредности и нивоа безризичних каматних стопа.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.7. Средства заштите од кредитног ризика (коллатерал)

У следећим прегледима вредност коллатерала је приказана према фер вредности коллатерала, тако да је вредност коллатерала приказана само до износа бруто пласмана (у случају када вредност коллатерала прекорачује износ кредита). Када је вредност коллатерала нижа од вредности бруто пласмана исказује се вредност коллатерала.

Вредност коллатерала и гаранција примљених у циљу ублажавања изложености кредитном ризику који произилази из пласмана клијентима, приказан је у следећем прегледу:

Кредити и потраживања од комитената покривена коллатералима

У хиљадама динара

31.12.2018.	Ниво 1					Ниво 2				
	Некретнине	Депозити	Гаранције	Остали коллатерали	Укупно	Некретнине	Депозити	Гаранције	Остали коллатерали	Укупно
Стамбени	37,805,655	29,309	-	3,064,373	40,899,337	1,099,674	13,157	-	18,516	1,131,346
Готовински	594,117	570,097	-	5,650,432	6,814,647	66,690	15,445	-	109,902	192,038
Пољопривреда	3,140,795	127,429	21,059	3,285,027	6,574,310	59,772	27	3,363	29,844	93,006
Остало	123,135	4,576	-	92,355	220,066	59,388	647	-	220	60,255
Микро бизнис	2,861,209	674,733	81,707	7,049,261	10,666,910	200,345	76,362	3,022	134,976	414,705
Укупно становништво	44,524,911	1,406,144	102,767	19,141,448	65,175,270	1,485,870	105,637	6,384	293,459	1,891,349
Велика предузећа	21,629,141	393,087	101,803	9,477,508	31,601,539	554,800	-	-	1,491,806	2,046,606
Средња предузећа	3,323,924	280,297	-	5,474,932	9,079,153	180,036	-	21,718	121,939	323,692
Мала предузећа	2,028,365	210,265	21,377	2,732,970	4,992,976	200,390	54,796	-	52,151	307,338
Држава	614,943	1,182	2,426,895	7,731,818	10,774,837	-	-	-	131,567	131,567
Остало	84,330	-	129,717	9,139,981	9,354,027	-	-	-	-	-
Привредни клијенти	27,680,702	884,832	2,679,792	34,557,208	65,802,533	935,226	54,796	21,718	1,797,463	2,809,202
Укупно	72,205,613	2,290,976	2,782,559	53,698,656	130,977,803	2,421,095	160,433	28,102	2,090,922	4,700,552
од чега: реструктурирана	647,930	-	129,717	360,058	1,137,705	329,321	-	-	347,427	676,747
Потраживања од банака	-	14,262	-	-	14,262	-	-	-	-	-

*Остали коллатерали се односе на залоге на роби, залоге на потраживањима, залога на опреми, јемства.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.7. Средства заштите од кредитног ризика (колатерал) (наставак)

Кредити и потраживања од комитената покривена колатералима

У хиљадама динара

31.12.2018.	Ниво 3				Укупно
	Некретнине	Депозити	Гаранције	Остали колатерали	
Стамбени	1.559.454	-	-	75.408	1.634.862
Готовински	22.856	1.887	-	121.530	146.273
Пољопривреда	173.236	-	192	65.721	239.149
Остало	8.119	-	-	2.817	10.936
Микро бизнис	795.477	5.157	2.855	186.645	990.134
Укупно становништво	2.559.141	7.044	3.047	452.121	3.021.353
Велика предузећа	9.904.778	-	-	1.686.932	11.591.710
Средња предузећа	1.572.673	-	4.100	321.250	1.898.022
Мала предузећа	1.485.758	-	-	116.175	1.601.933
Држава	7.306	-	297.254	27.298	331.859
Остало	-	-	-	-	-
Привредни клијенти	12.970.515	-	301.354	2.151.655	15.423.523
Укупно	15.529.656	7.044	304.401	2.603.776	18.444.876
од чега: реструктурирана	12.026.732	-	-	1.581.413	13.608.145
Потраживања од банака	-	-	-	-	-

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.7. Средства заштите од кредитног ризика (коллатерал) (наставак)

Кредити и потраживања од комитената покривена коллатералима

У хиљадама динара

31.12.2017.	Непроблематична потраживања					Проблематична потраживања				
	Некретнине	Депозити	Гаранције	Остали* коллатерали	Укупно	Некретнине	Депозити	Гаранције	Остали* коллатерали	Укупно
Стамбени	37,584,525	26,826	-	1,389,709	39,001,059	1,638,134	3,069	-	99,104	1,740,307
Готовински	459,863	458,565	-	11,051,613	11,970,041	19,763	7,157	-	216,073	242,993
Пољопривреда	3,060,954	29,580	31,127	2,944,170	6,065,831	145,561	-	12	50,521	196,094
Остало	32,706	6,202	-	117,740	156,647	8,968	4	-	2,884	11,857
Микро бизнис	2,124,368	556,769	-	6,841,941	9,523,078	690,071	9,368	-	481,701	1,181,140
Укупно становништво	43,262,416	1,077,941	31,127	22,345,172	66,716,656	2,502,498	19,599	12	850,283	3,372,392
Велика предузећа	16,904,885	321,177	6,161,689	13,160,211	36,547,962	14,634,237	-	-	2,301,515	16,935,752
Средња предузећа	5,117,639	450,957	-	5,860,515	11,429,111	1,808,248	-	-	235,632	2,043,880
Мала предузећа	1,919,093	346,296	9,538	3,538,064	5,812,991	1,608,457	14	-	172,103	1,780,574
Држава	397,383	2,261	709,940	5,048,865	6,158,448	9,160	0	669,596	72,511	751,267
Остало	139,047	-	148,486	4,225,593	4,513,126	-	18	-	-	18
Привредни клијенти	24,478,048	1,120,690	7,029,652	31,833,248	64,461,639	18,060,101	32	669,596	2,781,761	21,511,491
Укупно	67,740,464	2,198,631	7,060,779	54,178,421	131,178,295	20,562,599	19,631	669,608	3,632,044	24,883,882
од чега: реструктурирана	1,212,404	24,096	207,719	569,879	2,014,098	17,009,448	-	-	2,029,345	19,038,793
Потраживања од банака	-	114,998	-	305,960	420,958	-	-	-	-	-

* Остали коллатерали се односе на золеге на роби, золеге на потраживањима, залога на опреми, јемства.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.1. Кредитни ризик (наставак)

4.1.7. Средства заштите од кредитног ризика (колатерал) (наставак)

Однос висине кредита и процењене вредности некретнине која се држи као колатерал прати се према распону Loan To Value Ratio – LTV рацио.

Преглед кредита покривени непокретностима према распону LTV рација

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Мање од 50%	29,756,845	28,945,003
50% - 70%	19,940,392	16,739,193
71% - 100%	26,117,784	22,114,046
101% - 150%	9,039,303	9,278,934
Већи од 150%	10,445,887	17,866,577
Укупна изложеност	95,300,211	94,943,753
Просечни ЛТВ	68,61%	67,89%

4.1.8. Материјалне вредности стечене наплатом потраживања

Средства обезбеђења преузета од стране чланица Групе у процесу наплате пласмана, приказана су у наредном прегледу:

	У хиљадама динара				
	Стамбени објекти	Пословни објекти	Опрема	Земљишт а и шуме	Укупно
31.12.2017.	577,171	2,462,522	112,900	260,281	3,412,873
Стицање	-	88,993	4,702	-	93,695
Продаја	-	(88,993)	(4,702)	-	(93,695)
Пренос на инвестиционе некретнине	-	-	-	-	-
Пренос на стална средства намењена продаји	-	-	-	-	-
Пренос на основна средства	-	(30,480)	-	-	(30,480)
Остало	(1,179)	(1,204)	(65)	(229)	(2,676)
31.12.2018.	575,992	2,430,838	112,835	260,052	3,379,717
Исправке вредности	224,631	1,147,791	89,295	136,819	1,598,537
Нето	351,361	1,283,047	23,540	123,233	1,781,180

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.2. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности представља могућност настанка негативних утицаја на финансијски резултат и капитал Групе, услед немогућности Групе да измирује своје обавезе, а у случају недовољних резерви ликвидности и немогућности покрића неочекиваних одлива и осталих обавеза.

Група у свом пословању поштује основне принципе ликвидности, остварујући довољан ниво средстава за покриће обавеза насталих у кратком року, односно поштује принцип солвентности формирањем оптималне структуре сопствених и позајмљених извора средстава и формирањем довољног нивоа резерви ликвидности које не угрожавају остваривање планираног приноса на капитал.

Ризик ликвидности, испољава се у разлици између прилива средстава са једне стране и доспећа обавеза са друге стране, укључујући и могућност кашњења планираних прилива, као и неочекиване одливе. Ризик ликвидности може се јавити у виду ризика извора средстава и тржишног ризика ликвидности. Проблем ликвидности са аспекта извора средстава односи се на структуру пасиве и обавеза и изражава се кроз потенцијално значајно учешће нестабилних извора, краткорочних извора или њихове концентрације. Са друге стране ризик ликвидности испољава се кроз дефицит резерви и отежаног или немогућег прибављања ликвидних средстава по прихватљивим тржишним ценама.

Група је успоставила одговарајућу организациону структуру, којом се врши јасно разграничавање процеса преузимања ризика ликвидности од процеса његовог управљања. Примарну улогу у процесу управљања ризиком ликвидности врши Одбор за управљање активом и пасивом матичне Банке у оквиру својих надлежности, као и остали надлежни одбори чланица Групе, чије одлуке могу утицати на изложеност Групе овом ризику.

У циљу минимизирања ризика ликвидности, Група:

- врши диверсификацију извора средстава, по валутама и рочности;
- формира и одржава довољан ниво резерви ликвидности;
- управља новчаним средствима;
- прати будуће новчане токове и ликвидност на дневном нивоу;
- лимитира основне изворе кредитног ризика који имају најзначајнији утицај на ризик ликвидности;
- дефинише и периодично тестира Планове за управљање ликвидношћу у кризним ситуацијама.

Процес управљања ризиком ликвидности спроводи се кроз идентификацију, мерење, ублажавање, праћење, контролу и извештавање о ризику ликвидности.

Идентификација ризика ликвидности подразумева свеобухватно и благовремено идентификовање узрока који доводе до настанка ризика ликвидности и подразумева утврђивање текуће изложености ризику ликвидности, као и изложености ризику ликвидности по основу нових пословних производа и активности.

Мерење, односно процена ризика ликвидности представља квантитативну и/или квалитативну процену идентификованог ризика ликвидности, коришћењем следећих метода:

- GAP анализа;
- рацио анализа;
- stress test.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.2. Ризик ликвидности (наставак)

Ублажавање подразумева одржавање ризика ликвидности на прихватљивом нивоу за ризични профил Групе, кроз дефинисање система лимита који обухвата регулаторне и интерне лимите, као и благовремено предузимање мера за умањење ризика и пословање у оквиру поменутих лимита.

Контрола и праћење ризика ликвидности обухвата процес праћења усклађености са интерно утврђеним лимитима, као и мониторинг дефинисаних мера за умањење изложености ризику ликвидности Групе која подразумева контролу на свим нивоима управљања ризиком ликвидности као и независан систем контроле који спроводе организациони делови надлежни за интерну ревизију и контролу усклађености пословања.

Извештавање о ризику ликвидности обухвата систем интерног и екстерног извештавања, спроводи се на дневном нивоу и по утврђеној динамици, а у складу са дефинисаним системом.

Група усклађује своје пословање са лимитима за показатељ ликвидности, и то: 0.8 обрачунат за један радни дан; затим минимум 0.9 не дуже од три узастопна радна дана, односно минимум 1 као просек свих радних дана у месецу, као и са лимитима за ужи показатељ ликвидности, и то: 0.5 обрачунат за један радни дан; затим минимум 0.6 не дуже од три узастопна радна дана, односно минимум 0.7 као просек свих радних дана у месецу. Током 2018. године Група је је одржавала показатељ покрића ликвидном активом збирно у свим валутама, на нивоу који није нижи од прописаног регулаторног лимита 100%.

Усклађеност са екстерно дефинисаним лимитима ликвидности:

	Показатељ ликвидности		Ужи показатељ ликвидности		Показатељ покрића ликвидном активом	
	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.
На дан	3.86	4.13	3.56	3.92	414%	415%
Просек за период	4.05	4.71	3.82	4.38	401%	-
Максималан за период	4.23	5.29	4.07	4.83	414%	-
Минималан за период	3.86	4.13	3.56	3.92	387%	-

Током 2018. године показатељ ликвидности, ужи показатељ ликвидности и показатељ покрића ликвидном активом су се кретали изнад дефинисаних лимита.

Група дефинише интерне лимите, на основу интерног извештаја о GAP-у ликвидности.

Усклађеност са интерно дефинисаним лимитима ликвидности последњег дана:

	Лимити	2018.	2017.
GAP до 1 месеца / Укупна актива	Max (10%)	1.99%	1.43%
Кумулативни GAP до 3 месеца / Укупна актива	Max (20%)	1.81%	4.66%

Поред тога Група лимитира и усклађује пословање са лимитима структуре пасиве и лимитима дефинисаним са аспекта рочности по значајнијим валутама.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.2. Ризик ликвидности (наставак)

Рочна структура монетарне активе и монетарне пасиве на дан 31. децембар 2018. године

	У хиљадама динара					
	До 1 месеца	Од 1 - 3 месеца	Од 3 - 12 месеци	Од 1 - 5 година	Преко 5 година	Укупно
Готовина и средства код централне банке	73,992,039	-	-	-	-	73,992,039
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	17,381,560	2,290,401	240,630	1,124,946	-	21,037,537
Кредити и потраживања од комитената	9,542,916	9,388,245	42,203,745	81,450,663	48,863,073	191,448,642
Финансијска средства (ХоВ)	11,210,413	10,552,128	17,775,934	90,150,487	7,829,828	137,518,790
Остала средства	1,877,006	563,471	1,399,901	-	-	3,840,378
Укупно	114,003,934	22,794,245	61,620,210	172,726,096	56,692,901	427,837,386
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским институцијама и централној банци	3,386,160	1,846,942	491,821	2,503,361	-	8,228,284
Депозити и остале обавезе према депонентима	252,122,048	12,808,624	54,048,285	29,181,484	2,507,715	350,668,156
Остале обавезе	2,414,912	175,398	6,173,267	19,445	-	8,783,022
Укупно	257,923,120	14,830,964	60,713,373	31,704,290	2,507,715	367,679,462
Нето рочна неусклађеност На дан 31. децембар 2018. године	(143,919,186)	7,963,281	906,837	141,021,806	54,185,186	60,157,924

Рочна структура монетарне активе и монетарне пасиве на дан 31. децембар 2017. године

	У хиљадама динара					
	До 1 месеца	Од 1 - 3 месеца	Од 3 - 12 месеци	Од 1 - 5 година	Преко 5 година	Укупно
Готовина и средства код централне банке	56,076,748	-	-	-	-	56,076,748
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	25,200,198	3,844,150	136,513	1,052,694	-	30,233,555
Кредити и потраживања од комитената	10,870,090	9,074,983	36,092,091	74,507,110	43,697,865	174,242,139
Финансијска средства (ХоВ)	4,818,794	14,000,125	19,972,101	82,037,900	693,660	121,522,580
Остала средства	2,064,500	1,370,393	146,640	215,961	493,178	4,290,672
Укупно	99,030,330	28,289,651	56,347,345	157,813,665	44,884,703	386,365,694
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским институцијама и централној банци	2,648,799	1,113,674	915,645	1,459,658	-	6,137,776
Депозити и остале обавезе према депонентима	222,453,947	13,741,808	52,687,717	26,464,168	2,230,108	317,577,748
Остале обавезе	5,248,237	91,973	1,636,303	38,286	-	7,014,799
Укупно	230,350,983	14,947,455	55,239,665	27,962,112	2,230,108	330,730,323
Нето рочна неусклађеност На дан 31. децембар 2017. године	(131.320.653)	13.342.196	1.107.680	129.851.553	42.654.595	55.635.371

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.2. Ризик ликвидности (наставак)

Извештај о рочној структури монетарне активе и пасиве садржи монетарне билансне позиције распоређене према преосталом року доспећа, односно коришћена је конзервативна претпоставка да ће сви трансакциони и депозити по виђењу бити повучени у року до једног месеца.

Група прикупља депозите правних лица и становништва, који обично имају краће рокове доспећа и могу бити повучени на захтев. Краткорочна природа ових депозита повећава ризик ликвидности Групе и захтева активно управљање овим ризиком, као и константно праћење тржишних трендова.

Група краткорочно управља ризиком ликвидности праћењем и контролисањем позиција у свим значајнијим валутама, како би се на време сагледале потребе за додатним изворима финансирања у случају доспећа одговарајућих позиција, односно дугорочно планира структуру својих извора и пласмана како би обезбедила довољно стабилних извора и довољно резерви ликвидности. Руководство верује да одговарајућа диверсификација портфолија депозита по броју и врсти депонената, као и претходно искуство пружају добар предуслов за постојање стабилне и дугорочне депозитне базе, односно по том основу се не очекују значајнији одливи средстава. Група редовно тестира План управљања ликвидношћу у кризним ситуацијама и проверава период преживљавања и солвентност, доступност извора за покриће обавезе које би евентуално настале, односно оцењује подршку у претпостављеним условима кризе.

Недисконттовани токови готовине монетарне активе и монетарне пасиве на дан 31. децембар 2018. године

	У хиљадама динара					Укупно
	До 1 месеца	Од 1 - 3 месеца	Од 3 - 12 месеци	Од 1 - 5 година	Преко 5 година	
Готовина и средства код централне банке	73,992,038					73,992,038
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	17,388,011	2,302,500	254,799	1,137,335		21,082,645
Кредити и потраживања од комитената	10,362,533	10,890,948	48,069,453	98,486,884	63,385,690	231,195,508
Финансијска средства (ХоВ)	11,210,413	10,564,322	17,804,171	90,307,063	7,829,828	137,715,797
Остала средства	1,877,009	563,471	1,399,900	-	-	3,840,380
Укупно	114,830,004	24,321,241	67,528,323	189,931,282	71,215,518	467,826,368
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским институцијама и централној банци	3,396,667	1,870,016	523,577	2,552,011	-	8,342,271
Депозити и остале обавезе према депонентима	252,316,922	12,885,014	54,556,906	30,491,471	2,969,792	353,220,105
Остале обавезе	2,447,731	175,398	6,173,268	19,445	-	8,815,842
Укупно	258,161,320	14,930,428	61,253,751	33,062,927	2,969,792	370,378,218
Нето рочна неусклађеност На дан 31. децембар 2018. године	(143,331,316)	9,390,813	6,274,572	156,868,355	68,245,726	97,448,150

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2018. године
4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)**4.2. Ризик ликвидности (наставак)**

Недисконтовани токови готовине монетарне активе и монетарне пасиве на дан 31. децембар 2017. године

	До 1 месеца	Од 1 - 3 месеца	Од 3 - 12 месеци	Од 1 - 5 година	У хиљадама динара	
					Преко 5 година	Укупно
Готовина и средства код централне банке	56,076,748	-	-	-	-	56,076,748
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	25,209,287	3,847,610	151,359	1,058,968	-	30,267,224
Кредити и потраживања од комитената	11,635,049	10,508,677	41,814,152	90,500,227	57,585,533	212,043,638
Финансијска средства (ХоВ)	4,680,261	14,026,774	20,038,891	82,519,852	718,340	121,984,118
Остала средства	<u>2,533,852</u>	<u>1,370,393</u>	<u>146,639</u>	<u>215,960</u>	<u>493,178</u>	<u>4,760,022</u>
Укупно	<u>100,135,197</u>	<u>29,753,454</u>	<u>62,151,041</u>	<u>174,295,007</u>	<u>58,797,051</u>	<u>425,131,750</u>
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским институцијама и централној банци	2,652,413	1,143,859	959,611	1,557,409	-	6,313,292
Депозити и остале обавезе према депонентима	222,550,508	13,880,143	53,290,370	27,404,904	2,662,841	319,788,766
Остале обавезе	<u>5,274,736</u>	<u>91,973</u>	<u>1,636,303</u>	<u>38,286</u>	<u>-</u>	<u>7,041,298</u>
Укупно	<u>230,477,657</u>	<u>15,115,975</u>	<u>55,886,284</u>	<u>29,000,599</u>	<u>2,662,841</u>	<u>333,143,356</u>
Нето рочна неусклађеност						
На дан 31. децембар 2017. године	<u>(130,342,460)</u>	<u>14,637,479</u>	<u>6,264,757</u>	<u>145,294,408</u>	<u>56,134,210</u>	<u>91,988,394</u>

Недисконтовани новчани токови који проистичу из позиција монетарне активе и пасиве обухватају будуће новчане токове по основу билансних позиција и будућих камата. У случају трансакционих и депозита по виђењу који су у складу са конзервативним приступом распоређени на рочност до једног месеца недисконтовани новчани токови обухватају само токове по основу главнице дуга.

Тржишни ризици

Тржишни ризик представља могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе услед промена тржишних варијабли и обухвата каматни ризик у банкарској књизи, девизни ризик за све пословне активности које обавља и ценовни ризик позиција књиге трговања.

Група је изложена ценовном ризику, девизном ризику, ризику друге уговорне стране и ризику измирења испоруке по основу ставки, које се налазе у књизи трговања. Књига трговања садржи билансне и ванбилансне позиције средстава и обавеза по основу финансијских инструмената које се држе са намером трговања или ради заштите позиција у другим финансијским инструментима који се воде у књизи трговања.

Група је успоставила одговарајућу организациону структуру, којом се врши јасно разграничавање процеса преузимања тржишних ризика од процеса његовог управљања. Примарну улогу у процесу управљања тржишним ризиком врши Одбор за управљање активом и пасивом, као и други надлежни одбори матичне Банке, као и надлежни одбори чланица Групе чије одлуке могу утицати на изложеност Групе овом ризику.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.3. Каматни ризик

Каматни ризик представља ризик од настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе по основу позиција из банкарске књиге услед неповољних промена каматних стопа. Изложеност овој врсти ризика зависи од односа каматно осетљиве активе и каматно осетљиве пасиве.

Група управља следећим видовима каматног ризика:

- ризик временске неусклађености доспећа и поновног одређивања цена (repricing risk);
- ризик криве приноса (yield curve risk) – коме је изложена услед промене облика криве приноса;
- базни ризик (basis risk) – коме је изложена због различитих референтних каматних стопа код каматно осетљивих позиција са сличним карактеристикама што се тиче доспећа или поновног одређивања цена;
- ризик опција (optionality risk) – коме је изложена због уговорених опција – кредита с могућношћу превремене отплате, депозита с могућношћу превременог повлачења и друго .

Основни циљ управљања каматним ризиком је одржавање прихватљивог нивоа изложености каматном ризику са аспекта утицаја на финансијски резултат, вођењем адекватне политике рочне усклађености периода поновног формирања каматне стопе, усклађивања одговарајућих извора са пласманима према врсти каматне стопе и рочности, као и пројекцијом кретања криве приноса на иностраном и домаћем тржишту. Превасходно, Група управља маргином интерног приноса кроз цену кредита и депозита, фокусирајући се на каматну маржу.

Група посебно сагледава утицај промене каматних стопа и структуре каматносноне активе и пасиве са аспекта рочности, поновног формирања каматних стопа и валутне структуре и управља њиховим утицајем на економску вредност капитала.

Процес управљања каматним ризиком спроводи се кроз идентификацију, мерење, ублажавање, праћење, контролу и извештавање о каматном ризику.

Идентификација каматног ризика подразумева свеобухватно и благовремено идентификовање узрока који доводе до настанка ризика и подразумева утврђивање текуће изложености као и изложености каматном ризику по основу нових пословних производа и активности.

Мерење, односно процена каматног ризика представља квантитативну процену идентификованог каматног ризика коришћењем следећих метода:

- GAP анализа;
- Рацио анализа;
- Дурација;
- Економска вредност капитала;
- Stress test.

Ублажавање каматног ризика подразумева одржавање ризика на прихватљивом нивоу за ризични профил Групе и подразумева процес дефинисања система лимити изложености Групе, као и дефинисање и спровођење мера за ублажавање каматног ризика.

Контрола и праћење каматног ризика обухвата процес праћења усклађености са успостављеним системом лимита, као и мониторинг дефинисаних мера за умањење изложености каматном ризику Групе. Контрола каматног ризика подразумева контролу на свим нивоима управљања као и независан систем контроле који спроводе организациони делови надлежни за интерну ревизију и праћење усклађености пословања.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.3. Каматни ризик (наставак)

Извештавање о каматном ризику подразумева јасно детерминисан систем интерног извештавања надлежних одбора и органа чланица Групе о управљању каматним ризиком.

Интерни лимити детерминишу се на основу интерног извештаја о каматом GAP-у, који обухвата све позиције биланса.

Усклађеност са интерно дефинисаним лимитима каматног ризика на крају извештајног периода:

	<u>Лимити</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Релативни GAP	Мах 15%	1.48%	2.04%
Коефицијент диспаритета	0.75 – 1.25	1.02	1.02

Током 2018. године показатељи каматног ризика су се кретали у оквиру интерно дефинисаних лимита.

Усклађеност са интерно дефинисаним лимитима економске вредности капитала:

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
На дан 31. децембар	4.48%	4.46%
Просек за период	5.36%	4.93%
Максималан за период	6.24%	5.39%
Минималан за период	4.48%	4.46%
Лимит	<u>20%</u>	<u>20%</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.3. Каматни ризик (наставак)

Изложеност каматном ризику може се сагледати и на основу Извештаја о GAP–у каматног ризика монетарне активе и пасиве:
Извештај о GAP–каматног ризика монетарног подбиланса на дан 31. децембар 2018. године

	<i>У хиљадама динара</i>							
	<u>До 1 месеца</u>	<u>1-3 месеца</u>	<u>3-12 месеци</u>	<u>1-5 година година</u>	<u>Преко 5 година</u>	<u>Укупно Каматносно</u>	<u>Некаматносно</u>	<u>Укупно</u>
Готовина и средства код централне банке	28,710,086	-	-	-	-	28,710,086	45,281,953	73,992,039
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	16,369,533	2,278,351	32,357	247,637	-	18,927,878	2,109,659	21,037,537
Кредити и потраживања од комитената	51,821,705	17,835,405	53,083,130	60,706,216	7,516,746	190,963,202	485,440	191,448,642
Финансијска средства (ХоВ)	11,208,649	10,552,011	17,313,063	90,148,094	7,829,710	137,051,527	467,263	137,518,790
Остала средства	-	-	-	-	-	-	3,840,378	3,840,378
Укупно	108,109,973	30,665,767	70,428,550	151,101,947	15,346,456	375,652,693	52,184,693	427,837,386
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским институцијама и централној банци	3,388,392	1,845,725	693,519	2,300,743	-	8,228,379	(95)	8,228,284
Депозити и остале обавезе према депонентима	253,469,172	13,642,671	52,730,960	27,578,599	2,229,472	349,650,874	1,017,282	350,668,156
Остале обавезе	-	-	-	-	-	-	8,783,022	8,783,022
Укупно	256,857,564	15,488,396	53,424,479	29,879,342	2,229,472	357,879,253	9,800,209	367,679,462
Нето рочна неусклађеност на дан:								
31. децембар 2018- године	<u>(148,747,591)</u>	<u>15,177,371</u>	<u>17,004,071</u>	<u>121,222,605</u>	<u>13,116,984</u>	<u>17,773,440</u>	<u>42,384,484</u>	<u>60,157,924</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.3. Каматни ризик (наставак)

Извештај о GAP–каматног ризика монетарног подбиланса на дан 31. децембар 2017. године

	У хиљадама динара							
	До 1 месеца	1-3 месеца	3-12 месеци	1-5 година година	Преко 5 година	Укупно Каматносно	Некаматносно	Укупно
Готовина и средства код централне банке	16,820,938	-	-	-	-	16,820,938	39,255,810	56,076,748
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	24,344,964	3,838,711	112,967	85,384	-	28,382,026	1,851,529	30,233,555
Кредити и потраживања од комитената	51,036,588	13,982,811	41,227,020	54,787,837	12,715,701	173,749,957	492,182	174,242,139
Финансијска средства (ХоВ)	4,680,160	14,000,125	19,972,102	82,037,900	693,660	121,383,947	138,633	121,522,580
Остала средства							4,290,672	4,290,672
Укупно	96,882,650	31,821,647	61,312,089	136,911,121	13,409,361	340,336,868	46,028,826	386,365,694
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским институцијама и централној банци	2,657,555	2,654,829	196,475	626,327	22,396	6,157,582	-19,806	6,137,776
Депозити и остале обавезе према депонентима	224,541,827	16,025,194	50,859,171	23,763,258	1,329,434	316,518,884	1,058,864	317,577,748
Остале обавезе	-	-	-	-	-	-	7,014,799	7,014,799
Укупно	227,199,382	18,680,023	51,055,646	24,389,585	1,351,830	322,676,466	8,053,857	330,730,323
Нето рочна неусклађеност на дан: 31. децембар 2017-године	(130,316,732)	13,141,624	10,256,443	112,521,536	12,057,531	17,660,402	37,974,969	55,635,371

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.3. Каматни ризик (наставак)

Извештај о GAP-у каматног ризика монетарног подбиланса садржи монетарне билансне позиције распоређене према периоду поновног формирања каматне стопе или преосталом периоду до доспећа, у зависности од тога који период је краћи. У складу са наведеним, коришћена је конзервативна претпоставка да ће сви трансакциони и депозити по виђењу бити повучени у року до једног месеца.

Руководство чланица Групе верује да одговарајућа усклађеност позиција по врсти каматне стопе и периоду поновног формирања пружа добар предуслов за постојање са захтеваним финансијским резултатом уз очување економске вредности капитала.

Ризик од промене каматних стопа

Поред праћења каматног GAP-а, управљање каматним ризиком подразумева и праћење осетљивости активе и пасиве Банке на различита сценарија промене каматне стопе, Група редовно спроводи стрес тестирање каматног ризика, којим процењује процене утицаја промене кључних фактора на каматни ризик Групе.

Група процењује утицај који би могао имати стандардизовани шок каматних стопа (паралелни позитивни и негативни помак каматних стопа на референтној кривој приноса за 200 базних поена) за сваку значајну валуту појединачно и за све остале валуте заједно.

У моделирању сценарија, поред промена каматних стопа посебно се разматра утицај превременог повлачења депозита и превременог враћања кредита, које Група процењује на бази историјских кретања и експертске процене, Група је извршила процену кретања трансакционих депозита, депозита по виђењу и штедње становништва применом релевантних статистичких модела из домена анализе временских серија.

Извештај о GAP–каматног ризика монетарног подбиланса на дан 31. децембар 2018. године (наставак)

Стандардни сценарио подразумева паралелну промену (повећање и смањење) каматне стопе од 100 базних поена (б.п.) примењен на интерном извештају о каматном ГАП-у. Анализа осетљивости Групе, односно утицај на финансијски резултат на повећање и смањење каматне стопе, уз претпоставку симетричних кретања и константне финансијске позиције, дата је у табели:

	<i>У хиљадама динара</i>	
	<u>Паралелно повећање од 100 б.п.</u>	<u>Паралелно смањење од 100 б.п.</u>
2018.		
На дан 31. децембра	<u>442,304</u>	<u>(442,304)</u>
2017.		
На дан 31. децембра	<u>346,780</u>	<u>(346,780)</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.4. Девизни ризик

Група је изложена девизном ризику који се манифестује кроз могућност настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал услед промене међувалутних односа, промене вредности домаће валуте у односу на стране валуте или промене вредности злата и других племенитих метала. Девизном ризику изложене су све позиције садржане у банкарској књизи и књизи трговања у иностраној валути и злату, као и динарске позиције индексираних валутном клаузулом.

У циљу минимизирања изложености девизном ризику Група врши диверсификацију валутне структуре портфолија и валутне структуре обавеза, усклађивање отворених позиција по појединим валутама, поштујући принципе рочне трансформације средстава.

Група је успоставила одговарајућу организациону структуру, којом се врши јасно разграничавање процеса преузимања девизног ризика од процеса његовог управљања.

Процес управљања девизним ризиком спроводи се кроз идентификацију, мерење, ублажавање, праћење, контролу и извештавање о девизном ризику.

Група на свеобухватан начин благовремено идентификује узроке који доводе до настанка девизног ризика што подразумева утврђивање текуће изложености девизном ризику, као и изложености девизном ризику по основу нових пословних производа и активности.

Мерење, односно процена девизног ризика представља квантитативну процену идентификованог девизног ризика, коришћењем следећих техника:

- GAP анализа и показатељ девизног ризика;
- VaR;
- Stress test;
- Backtesting,

Ублажавање девизног ризика подразумева одржавање ризика на прихватљивом нивоу за ризични профил Групе кроз постављање транспарентног система лимита и дефинисање мера за ублажавање девизног ризика.

Контрола и праћење девизног ризика обухвата праћење и надзор усклађености позиција са интерно и екстерно дефинисаним лимитима, као и мониторинг дефинисаних и предузетих мера. Континуираним праћењем и контролом девизног ризика омогућено је благовремено предузимање мера у циљу одржавања девизног ризика у оквиру дефинисаних лимита. Контрола девизног ризика подразумева контролу на свим нивоима управљања као и независан систем контроле који спроводе организациони делови надлежни за интерну ревизију и праћење усклађености пословања.

Извештавање о девизном ризику обухвата систем интерног и екстерног извештавања и спроводи се на дневном нивоу и по утврђеној динамици, а у складу са дефинисаним системом.

Група усклађује своје пословање са регулаторно прописаним показатељем девизног ризика, који представља однос збира отворене девизне позиције и позиције у злату и регулаторног капитала.

Преглед укупне ризичне девизне позиције и регулаторно дефинисаног показатеља девизног ризика на дан 31. децембра:

	2018.	2017.
Укупна ризична девизна позиција	6,997,500	7,308,623
Показатељ девизног ризика	12.25%	14.29%
Регулаторно прописан лимит	20%	20%

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.4. Девизни ризик (наставак)

Преглед монетарне активе и монетарне пасиве по валутама на дан 31. децембар 2018. године

	<i>У хиљадама динара</i>									
	EUR	USD	CHF	Остале валуте	Укупно у валути	Девизна клаузула у EUR	Девизна клаузула у USD	Девизна клаузула у CHF	Динарске позиције	Укупно
Готовина и готовински еквиваленти	36,151,062	273,785	710,028	7,127,817	44,262,692	-	-	-	29,729,347	73,992,039
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	9,084,054	2,381,279	3,071,605	2,691,227	17,228,165	-	-	-	3,809,372	21,037,537
Кредити и потраживања од комитената	36,995,011	-	-	2,205,124	39,200,135	101,017,998	-	3,651,403	47,579,106	191,448,642
Финансијска средства (ХОВ)	70,581,056	11,273,911	1,702,199	-	83,557,166	249,591	-	-	53,712,033	137,518,790
Остала средства	1,178,684	95,892	63,825	22,348	1,360,749	-	-	-	2,479,629	3,840,378
Укупно	153,989,867	14,024,867	5,547,657	12,046,516	185,608,907	101,267,589	-	3,651,403	137,309,487	427,837,386
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским институцијама и централној банци	1,563,400	379,330	246,907	3,945,523	6,135,160	19,073	-	-	2,074,051	8,228,284
Депозити и остале обавезе према комитентима	246,275,960	12,908,254	8,756,910	6,862,782	274,803,906	468,239	19,705	-	75,376,306	350,668,156
Остале обавезе	812,752	122,798	108,507	183,930	1,227,987	-	-	-	7,555,035	8,783,022
Укупно	248,652,112	13,410,382	9,112,324	10,992,235	282,167,053	487,312	19,705	-	85,005,392	367,679,462
Нето девизна позиција 31. децембар 2018. године	(94,662,245)	614,485	(3,564,667)	1,054,281	(96,558,146)	100,780,277	(19,705)	3,651,403	52,304,095	60,157,924

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.4. Девизни ризик (наставак)

Преглед монетарне активе и монетарне пасиве по валутама на дан 31. децембар 2017. године

	У хиљадама динара									
	EUR	USD	CHF	Остале валуте	Укупно у валути	Девизна клаузула у EUR	Девизна клаузула у USD	Девизна клаузула у CHF	Динарске позиције	Укупно
Готовина и готовински еквиваленти	32,980,237	194,101	532,982	4,276,526	37,983,846	-	-	-	18,092,902	56,076,748
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	6,417,542	3,332,450	2,695,986	2,271,811	14,717,788	227,865	-	-	15,287,901	30,233,555
Кредити и потраживања од комитената	18,945,728	-	-	2,838,679	21,784,407	105,852,986	-	4,011,996	42,592,750	174,242,139
Финансијска средства (ХОВ)	72,837,246	9,474,357	1,782,330	164,417	84,258,350	1,947,199	-	-	35,317,031	121,522,580
Остала средства	1,676,506	262,767	887	153,019	2,093,179	-	-	-	2,197,493	4,290,672
Укупно	132,857,259	13,263,675	5,012,185	9,704,452	160,837,571	108,028,051	-	4,011,996	113,488,077	386,365,695
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским институцијама и централној банци	2,887,061	34,162	20,137	209,334	3,150,694	2,388,808	-	-	598,274	6,137,776
Депозити и остале обавезе према комитентима	224,706,977	11,783,751	8,757,887	6,447,725	251,696,340	6,666,426	18,890	-	59,196,092	317,577,748
Остале обавезе	1,394,516	1,027,312	84,513	100,363	2,606,704	8,921	-	-	4,399,174	7,014,799
Укупно	228,988,554	12,845,225	8,862,537	6,757,422	257,453,738	9,064,155	18,890	-	64,193,540	330,730,323
Нето девизна позиција 31. децембар 2017. године	(96,131,295)	418,450	(3,850,352)	2,947,030	(96,616,167)	98,963,896	(18,890)	4,011,996	49,294,537	55,635,372

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.5. Преглед десетодневног VaR-а

Група врши и стресно тестирање девизног ризика којим се процењује потенцијални утицај специфичних догађаја и/или промене више финансијских варијабли на финансијски резултат, капитал и показатељ девизног ризика.

VaR означава највећи могући губитак у портфолију Групе током одређеног периода и при унапред дефинисаном интервалу поверења. Група израчунава једнодневни и десетодневни VaR, са интервалом поверења од 99%, на девизним позицијама (девизни VaR). Група израчунава VaR применом ауторегресивног-хетероскедастичног модела GARCH, за који није тражила одобрење Народне банке Србије, у циљу процене регулаторних капиталних захтева за девизни ризик.

Девизни VaR се рачуна на позицијама у страниј валуту, као и на позицијама индексираним валутном клаузулом које су садржане у банкарској књизи и књизи трговања.

Преглед десетодневног VaR-а са интервалом поверења од 99% за 2018. и 2017. годину је приказан као што следи:

	<i>У хиљадама динара</i>			
	На дан 31. децембар	Просек	Максималан	Минималан
2018.				
Девизни ризик	19,264	15,478	39,766	1,972
2017.				
Девизни ризик	28,582	30,447	55,893	17,137

4.6. Оперативни ризик

Банке чланице Групе на дневном нивоу прате догађаје оперативних ризика и управљају оперативним ризицима, У циљу ефикасног праћења оперативног ризика, у сваком организационом делу Банке чланице Групе именовани су запослени за оперативне ризике, који су одговорни за тачност и ажурност података о свим догађајима оперативног ризика, као и за евиденцију свих насталих догађаја у базу података оперативних ризика, Организациони део Банке чланице Групе у чијој је надлежности управљање ризицима врши мониторинг и извештавање о оперативним ризицима.

Мерење, односно процену оперативног ризика Група врши кроз квантитативну и/или квалитативну процену идентификованог оперативног ризика. Банке чланице Групе спроводе мерење изложености оперативним ризицима кроз евиденцију догађаја, праћење кључних индикатора ризика, самопроцењивање и стресно тестирање оперативног ризика. Самопроцењивање подразумева процену изложености ризицима од стране организационих делова у складу са мапом идентификованих оперативних ризика мерењем могућег распона, значаја за пословање и учесталости догађаја који могу да проузрокују губитке, идентификовањем нивоа контроле које области пословања имају над овим ризицима и мере за побољшање. Стрес тест представља технику управљања оперативним ризиком, којом се процењује потенцијални утицај специфичних догађаја и/или промене више фактора ризика на изложеност оперативном ризику.

Група не може елиминисати све оперативне ризике, али увођењем одговарајућег контролног оквира, мониторингом и ублажавањем потенцијалних ризика успоставља процес управљања оперативним ризиком, Група предузима мере у циљу ублажавања оперативних ризика и проактивног реаговања на потенцијалне догађаје оперативних ризика кроз перманентно праћење свих активности, примену адекватног и поузданог информационог система и оријентацијом на пројектни приступ, а чијим спровођењем се унапређује пословна пракса и оптимизују пословни процеси.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.6. Оперативни ризик

Путем поузданог извештавања о реализацији мера за ублажавање оперативних ризика, Група је успоставила систем за мониторинг активности које предузимају организациони делови Банка чланица Групе у циљу умањења оперативних ризика и превентивног реаговања на догађаје оперативних ризика који су у настајању. Група процењује ризик поверавања активности трећим лицима за обављање одређених активности у вези са пословањем, на основу уговора закљученог са тим лицима којима се јасно одређују услови, права, обавезе и одговорности уговорених страна.

У циљу несметаног и континуираног функционисања свих значајних система и процеса Групе, као и ограничавања губитака у ванредним ситуацијама, Банке чланице Групе су усвојиле План за обезбеђење континуитета пословања, а у циљу поновног успостављања опоравка система информационе технологије у случају прекида пословања. Банке чланице Групе су усвојиле План опоравка активности у случају катастрофа.

4.7. Ризици улагања

Ризик улагања Групе представља ризик улагања у друга правна лица и у основна средства и инвестиционе некретнине. Улагање Групе у једно лице које није лице у финансијском сектору може бити до 10% капитала Групе, при чему се под овим улагањем подразумева улагање којим чланице Групе стичу удео или акције лица које није лице у финансијском сектору. Укупна улагања Групе у лица која нису лица у финансијском сектору и у основна средства и инвестиционе некретнине Групе могу бити до 60% капитала Групе, с тим што се ово ограничење не односи на стицање акција ради њихове даље продаје у року од шест месеци од дана стицања.

4.8. Ризик изложености

Велика изложеност Групе према једном лицу или групи повезаних лица, укључујући и лица повезана са Групом јесте изложеност која износи преко 10% капитала Групе.

У свом пословању, Група води рачуна о усклађености са регулаторно дефинисаним лимитима изложености:

- Изложеност према једном лицу или групи повезаних лица не сме бити већа од 25% капитала Групе;
- Збир свих великих изложености Групе не сме прећи 400% капитала Групе.

Дефинисани лимити изложености према једном лицу или групи повезаних лица односе се и на лица повезана са Групом.

Изложеност Групе према једном лицу или групи повезаних лица, као и изложеност према лицима повезаним са Групом кретала се у оквиру прописаних лимита.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.9. Ризик земље

Ризик земље је ризик који се односи на земљу порекла лица према коме је Група изложена, односно ризик могућности настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Групе због немогућности чланица Групе да наплати потраживања од дужника из разлога који су последица политичких, економских или социјалних прилика у земљи порекла дужника. Ризик земље обухвата следеће ризике:

- Политичко-економски ризик, под којим се подразумева вероватноћа остваривања губитка због немогућности чланица Групе да наплати потраживања услед ограничења утврђених актима државних и других органа земље порекла дужника, као и општих и системских прилика у тој земљи;
- Ризик трансфера, под којим се подразумева вероватноћа остварења губитка због немогућности наплате потраживања исказаних у валути која није званична валута земље порекла дужника, и то услед ограничења плаћања обавеза према повериоцима из других земаља у одређеној валути која су утврђена актима државних и других органа земље дужника.

Група управља ризиком земље на нивоу појединачног пласмана и на нивоу портфолија. Мерење и контролу изложености појединачног пласмана ризику земље, чланице Групе врше одређивањем категорије интерног рејтинга земље дужника, а на основу рејтинга додељеног од стране међународно признатих рејтинг агенција и утврђивањем лимита изложености као процентом од капитала Групе у зависности од категорије интерног рејтинга земље. Мерење и контролу изложености портфолија ризику земље Група врши на основу груписања потраживања према степену ризика земаља дужника.

У циљу адекватног управљања ризиком земље, Група дефинише лимите изложености појединачно по земљама порекла дужника.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.10. Фер вредност финансијске активе и пасиве

Преглед књиговодствене вредности и фер вредности финансијске активе и пасиве која се не вреднује по фер вредности

	31. децембар 2018. године					У хиљадама динара 31. децембар 2017. године	
	Књиговодствена вредност	Фер вредност	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Књиговодствена вредност	Фер вредност
	Финансијска актива						
Кредити и потраживања од комитената	191,448,642	187,064,015	7,496,770	928,892	178,683,791	174,242,139	172,486,614
Финансијска средства које се држе до доспећа	-	-	-	-	-	-	-
Финансијска пасива							
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	350,668,156	350,658,898	-	-	350,658,898	317,577,748	317,597,843

Израчунавање фер вредности датих кредита и пласмана клијентима процењује се коришћењем модела дисконтовања готовинских токова, за кредите и пласмане са фиксним каматним стопама. Дисконтне стопе заснивају се на текућим каматним стопама, које се нуде за инструменте по сличним условима корисницима кредита, приближно истих кредитних квалитета. Такође, обавезе према комитентима са роком доспећа, уговорене са фиксним каматним стопом се дисконтују узимајући у обзир важеће услове у складу са врстом депозита, роком орочења и валутом.

За кредите који се више не одобравају, нити постоји могућност одобравања (кредити индексирани у CHF), дисконтовање је извршено по истим каматним стопама. Такође, за кредите субвенционисане од стране државе, са фиксном каматном стопом, дисконтовање је извршено по истој стопи, јер чланице Групе не би одобравале кредите по ниским каматним стопама да није било субвенционисања дела камате од стране државе. Сви кредити и обавезе са променљивом каматном стопом су у складу са важећим тржишним условима и Пословном политиком чланица Групе.

Фер вредност инвестиционих ХоВ које се држе до доспећа процењује се коришћењем тржишних цена или коришћењем есконтованих модела готовинских токова на основу тренутних тржишних каматних стопа које се нуде за инструменте сличног производа. Инвестиционе ХоВ које се држе до доспећа су доспеле и књиговодствене вредности су једнаке фер вредности.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.10. Фер вредност финансијске активе и пасиве (наставак)

Финансијски инструменти који се мере по фер вредности

Активa	31.12.2018				У хиљадама динара 31.12.2017			
	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупна активa / пасивa по фер вредности	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупна активa / пасивa по фер вредности
Финансијска средсва по фер вредности кроз биланс успеха продају (у динарима)	597,571	1,197,682	-	1,795,253	-	-	-	-
Финансијска средсва по фер вредности кроз биланс успеха продају (у иностраној валути)	323,293	2,838,113	-	3,161,406	-	-	-	-
Финансијска средсва по фер вредности кроз остали резултат (у динарима)	-	51,916,780	-	51,916,780	-	-	-	-
Финансијска активa по фер вредности кроз остали резултат (у иностраној валути)	13,656,359	66,739,402	249,590	80,645,351	-	-	-	-
Финансијска активa по фер вредности кроз биланс успеха	-	-	-	-	572,576	4,852,066	-	5,424,642
Хартије од вредности расположиве за продају (у динарима)	-	-	-	-	1,888,350	33,137,523	-	35,025,872
Хартије од вредности расположиве за продају (у иностраној валути)	-	-	-	-	2,190,531	78,548,757	332,778	81,072,066
Укупно	14,577,223	122,691,977	249,590	137,518,790	4,651,457	116,538,346	332,778	121,522,580

У ниво 1 распоређују се финансијски инструменти којима се тргује на берзи, док ниво 2 садржи хартије од вредности чија се фер вредност процењује на основу интерно развијених модела који се базирају на информацијама са аукција на секундарном тржишту хартија од вредности (аукције).

Фер вредност активе за коју не постоје директне информације о трговању се распоређује у ниво 3.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.11. Управљање капиталом

Група је успоставила систем управљања ризицима у складу са обимом и структуром својих пословних активности, а циљ управљања капиталом је несметано остварење циљева пословне политике Групе.

Обрачун капитала и показатеља адекватности капитала је почевши од 30.06.2017.године усклађен са Базел III стандардом.

Основни циљеви управљања капиталом су:

- очување минималног регулаторног захтева (EUR 10 милиона);
- одржавање заштитних слојева капитала;
- поштовање минималних регулаторних показатеља адекватности капитала увећаних за заштитне слојеве капитала;
- одржавање поверења у сигурност и стабилност пословања;
- остварење пословних и финансијских планова;
- подржавање очекиваног раста пласмана;
- омогућавање оптимума будућих извора средстава и њиховог коришћења;
- остварење политике дивиденди.

Регулаторни капитал банкарске Групе представља збир основног капитала (кога чине основни акцијски и додатни основни капитал) и допунског капитала, умањен за одбитне ставке. Показатељи адекватности капитала представљају однос капитала (укупног, основног или основног акцијског) Групе и збира: ризиком пондерисаних изложености за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране, ризик смањења вредности купљених потраживања и ризик измирења/испоруке по основу слободних испорука; ризичне активе по основу изложености ризику измирења/испоруке (осим по основу слободних испорука); ризичне активе по основу изложености тржишним ризицима; ризичне активе по основу изложености оперативном ризику; ризичне активе по основу изложености ризику прилагођавања кредитне изложености и ризичне активе по основу прекорачења лимита изложености из књиге трговања. Ризиком пондерисане изложености за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране, ризик смањења вредности купљених потраживања и ризик измирења/испоруке по основу слободних испорука банкарске Групе се утврђују у складу са прописаним пондерима ризичности за све класе активе. Ризична актива по основу изложености оперативном ризику се добија множењем реципрочне вредности прописаног показатеља адекватности капитала и капиталног захтева за оперативни ризик, утврђеног као трогодишњи просек производа индикатора изложености по свим линијама пословања и прописаних стопа капиталног захтева за сваку пословну линију.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.11. Управљање капиталом

Показатељи адекватности капитала	У хиљадама динара	
	31.12.2018.	31.12.2017.
Основни капитал	60,605,577	57,278,280
Основни акцијски капитал	60,232,067	56,904,770
Додатни основни капитал	373,510	373,510
Допунски капитал	-	-
Одбитне ставке од капитала	(3,469,604)	(6,119,492)
Капитал	57,135,973	51,158,788
Ризиком пондерисане изложености за кредитни ризик, ризик друге уговорне стране, ризик смањења вредности купљених потраживања и ризик измирења/испоруке по основу слободних испорука	190,017,311	168,012,566
Ризична актива по основу изложености оперативном ризику	33,733,114	33,979,411
Ризична актива по основу изложености тржишним ризицима	2,833,830	6,349,897
Показатељ адекватности капитала (мин. 14.02%)	25.22%	24.56%
Показатељ адекватности основног капитала (мин. 12.02%)	25.22%	24.56%
Показатељ адекватности основног акцијског капитала (мин. 10.52%)	25.05%	24.38%

Током 2018. године сви прописани показатељи адекватности капитала су били изнад регулаторних лимита (8% + комбиновани заштитни слој капитала, 6% + комбиновани заштитни слој капитала и 4.5% + комбиновани заштитни слој капитала за показатеље адекватности укупног, основног и основног акцијског капитала респективно).

Стратегијом и Планом управљања капиталом, банкарска Група обезбеђује одржавање нивоа и структуру интерног капитала који пружа адекватну подршку расту пласмана, будућих извора средстава и њиховог коришћења на нивоу банкарске Групе, спровођењу политике дивиденди, као и прилагођавање променама у регулаторним захтевима.

Током 2018. године Група је обрачунавала и показатељ левериџа у складу са регулаторним захтевом, који представља количник основног капитала и износа изложености које улазе у обрачун предметног показатеља.

План управљања капиталом, као део система управљања капиталом, садржи:

- стратешке циљеве и период за њихово остваривање;
- опис процеса управљања расположивим интерним капиталом, планирање његовог адекватног нивоа и одговорности за тај процес;
- процедуре планирања адекватног нивоа расположивог интерног капитала;
- начин достизања и одржавања адекватног нивоа расположивог интерног капитала;
- ограничења у вези са расположивим интерним капиталом;
- приказ и образложење ефеката стрес тестирања на интерне капиталне захтеве;
- алокацију капитала;
- план пословања у случају настанка непредвиђених догађаја.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

4. УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА (наставак)

4.11. Управљање капиталом

Група на континуираној основи спроводи процес интерне процене адекватности капитала у складу са природом, обимом и сложеностју пословних активности, а у складу са Стратегијом управљања ризицима, политикама за управљање појединачним ризицима и Стратегијом управљања капиталом.

Процес интерне процене адекватности капитала, као документован и континуиран процес испуњава следеће услове:

- заснован је на идентификацији и мерењу ризика;
- пружа свеобухватну процену и праћење ризика којима је банкарска Група изложена или може бити изложена;
- обезбеђује адекватан ниво расположивог интерног капитала у складу са ризичним профилем банкарске Групе;
- укључен је у систем управљања банкарском Групом и доношење одлука;
- предмет је редовне анализе, праћења и провере.

Фазе процеса интерне процене адекватности капитала на нивоу банкарске Групе обухватају:

- утврђивање материјално значајних ризика, у складу са квалитативним и квантитативним критеријумима;
- обрачун износа интерних капиталних захтева;
- обрачун износа стресираних интерних капиталних захтева;
- одређивање укупног интерног капиталног захтева;
- поређење следећих елемената:
 - капитала и расположивог интерног капитала;
 - минималних капиталних захтева и интерних капиталних захтева за појединачне ризике;
 - збира минималних капиталних захтева и укупних интерних капиталних захтева.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

5. КОРИШЋЕЊЕ ПРОЦЕЊИВАЊА

Група користи претпоставке и процене које имају ефекта на презентоване вредности средстава и обавеза у току извештајног периода. Процене, као и претпоставке на основу којих су процене извршене, су резултат редовних провера. Ове процене и претпоставке су засноване на претходном искуству, као и различитим информацијама расположивим на дан састављања финансијских извештаја, а које делују реално и разумно у датим околностима уз примену концепта очекиваног кредитног губитка.

Кључни извори неизвесности код процена

Резервисања за кредитне губитке

Обезвређење средстава која се процењују методом амортизованог трошка се утврђује на начин који је описан у рачуноводственој политици 3(j).

Обезвређење пласмана има за циљ обезбеђење разумног, опрезног и правовременог утврђивања губитака, како би се заштитио капитал Групе у периоду када губитак буде и дефинитивно потврђен (реализован) због немогућности наплате уговорених износа или одливом средстава за измирење потенцијалних обавеза.

Обезвређење пласмана и резервисања врше се само онда када постоји оправдан основ, односно када постоји објективан доказ о обезвређењу као последица догађаја који су настали након почетног признавања кредита, а који неповољно утичу на будуће новчане токове од кредита.

Главни елементи у процени обезвређења пласмана су следећи: прекорачење рока плаћања главнице или камате, тешкоће у новчаним токовима корисника кредита (финансијске тешкоће), опадање кредитног рејтинга или промене првобитних услова из уговора и друго.

Обезвређење пласмана се врши на основу процене очекиваних будућих новчаних токова из пословања клијената или реализацијом средстава обезбеђења, уколико се процени да ће реално кредит бити намирен из тих средстава.

Група врши процену обезвређења потраживања на групној и појединачној основи.

Појединачно процењивање

Група процењује исправку вредности за сваки појединачно значајан пласман са статусом неизмиревања обавеза – default-а (ризичан пласман, подкатегорија ризика 4Д, 4ДД и 5 према интерном систему рејтинга), односно пласмани који су класификовани у ниво 3 у складу са МСФИ 9 стандардом. Том приликом се узимају у обзир финансијска позиција корисника кредита, одрживост бизнис плана, његова способност да побољша своје перформансе у случају финансијских тешкоћа, пројектовани приходи, расположивост других врста финансијске подршке и вредност колатерала која се може реализовати, као и очекивани новчани токови. Уколико дође до нових информација које према процени битно мењају кредитну способност клијента, вредност колатерала и извесност испуњења обавеза клијента према Банци, врши се нова процена обезвређења пласмана.

Праг материјалне значајности Група одређује на основу анализе вредносне структуре портфолија по врстама клијената и производа.

Исправка вредности на појединачној основи се обрачунава уколико постоје објективни докази обезвређења који су резултат једног или више догађаја насталих након иницијалног признавања финансијског средства и уколико постоји мерљиво смањење будућих токова готовине.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

5. КОРИШЋЕЊЕ ПРОЦЕЊИВАЊА (наставак)

Објективним доказима који указују на потребу обезвређења пласмана, сматра се:

- када финансијско стање дужника указује на знатне проблеме у његовом пословању;
- када постоје подаци о неизмирењу обавеза, учесталом кашњењу у отплати или неиспуњавању других уговорних одредаба;
- када Група, услед финансијских потешкоћа дужника, битно промени услове отплате потраживања у односу на оне који су првобитно уговорени;
- дужник не може да измири своје обавезе у целости без реализације средства обезбеђења;
- непрекидна блокада рачуна преко 60 дана;
- када постоје извесне значајне финансијске потешкоће у пословању клијента (банкротство, ликвидација, стечај или нека друга врста финансијске реорганизације дужника) и слично.

Докази се могу документовати и анализом у Watch процесу, информацијом о повећаном степену ризика дужника, извештајима са састанака који су одржани са дужником, извештајима о обављеном мониторингу колатерала клијената, извештајима о принудној наплати и данима блокаде, извештајима о кредитима у доцњи и другим информацијама којима Група располаже.

Поред тога, документацију потребну као доказ за обезвређење пласмана, представљају и докази за процену очекиваних прилива по пласману, који се пре свега односе на документацију о планираним будућим новчаним токовима дужника.

Када постоје објективни докази, износ обезвређења се обрачунава као разлика између бруто књиговодствене вредности средстава и садашње вредности процењених будућих токова готовине, при чему Група уважава постојање више сценарија наплате приликом процене очекиваних будућих токова готовине. Том приликом, сценарија која се могу узети у обзир су сценарија из пословања (реструктурирање/споразуми и слично), сценарија из реализација колатерала (вансудски/судски/стечај и остало) и продаја потраживања. Вероватноће одређеног сценарија Група процењује на основу историјске реализације и наплате проблематичних случајева, специфичности појединачног клијента, као и предвиђањем будућих могућих исхода, при чему је збир свих сценарија 100%.

Групно процењивање

Обезвређење се процењује групно по свим пласманима код којих није идентификован објективни доказ обезвређења и који нису појединачно значајни са статусом default-а и за пласмане код којих обрачуном на појединачној основи није утврђен износ обезвређења, као и по основу провизија и других потраживања која немају елементе за свођење на садашњу вредност.

Групна процена се врши по групама према сличним карактеристикама у погледу кредитног ризика које се формирају на основу интерно прописане методологије (бонитетне групе по врстама клијената и пласмана), базиране на систему интерног рејтинга и то на месечном нивоу. Методологија за обезвређење је значајно промењена и уместо приступа реализованог губитка у складу са МРС 39, примењује се принцип будућег очекиваног губитка, у складу са МСФИ 9, кроз укључивање утицаја очекиваног кретања макроекономских варијабли на будуће кретање вероватноће губитка на бази статистички доказаних међузависности.

Обезвређење на групној основи базира се на очекиваном кредитном губитку у складу са вероватноћом неизмирења обавеза у наредних 12 месеци (потраживања у нивоу 1), осим у случају када постоји значајно погоршање кредитног ризика у односу на тренутак иницијалног признавања, када се процена кредитних губитака врши на бази вероватноће неизмирења обавеза за период животног века инструмента (потраживања у нивоу 2).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

5. КОРИШЋЕЊЕ ПРОЦЕЊИВАЊА (наставак)

Ценећи специфичности у пословању са клијентима, посебно се утврђују миграције за привредне клијенте, микро бизнис, становништво по врстама производа, финансијске институције и изложености према државама.

Обезвређење кредита умањује вредност кредита и признаје се као расход у оквиру биланса успеха.

Утврђивање вероватног губитка по ванбилансним ставкама

Утврђивање вероватног губитка по ванбилансним ставкама (потенцијалним обавезама) врши се када се процени да постоји довољно извесно очекивање да ће доћи до одлива средстава за измирење потенцијалне обавезе. Утврђивање вероватног губитка Група врши и за неискоришћене преузете обавезе, за које није уговорила безусловно и без претходне најаве, могућност отказа уговорене обавезе. Приликом обрачуна резервисања по основу неискоришћених преузетих обавеза, Група користи фактор конверзије (CCF) којим се коригује књиговодствена вредност неискоришћених преузетих обавеза.

Утврђивање фер вредности

Фер вредност финансијских инструмената представља износе по којима се средства могу разменити или обавезе измити између упућених, вољних страна у трансакцији по тржишним условима.

Група врши вредновање финансијских инструмената по:

- фер вредности кроз биланс успеха и
- фер вредности кроз остали резултат, са признавањем «recycling» или без признавања у билансу успеха.

Финансијска средства и обавезе класификовани по фер вредности кроз биланс успеха се, у поступку накнадног вредновања мере по фер вредности, без укључивања трошкова продаје или других трошкова при престанку признавања. Добици / губици који проистичу од промене фер вредности ових финансијских инструмената, њихови приходи од дивиденди, као и курсне разлике се признају у билансу успеха. Не спроводи се тест на потенцијално обезвређење ових финансијских инструмената.

Након почетног признавања, инструменти капитала накнадно се одмеравају у зависности од тога да ли имају котирану тржишну цену. Инструменти капитала који имају котирану тржишну цену одмеравају се по тржишној вредности, а инвестиције у инструменте капитала који немају котирану тржишну цену на активном тржишту одмеравају се коришћењем техника процене, при чему се комбинује више расположивих приступа и техника за мерење фер вредности.

Инвестиције у инструменте капитала који се не држе ради трговања и који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат се мере, у поступку накнадног вредновања, по фер вредности, без укључивања трошкова продаје или других трошкова при престанку признавања. Уз изузетак примљених дивиденди који се признају у билансу успеха, сви други везани добити и губици, укључујући и компоненту курсних разлика, се признају у осталом резултату, преко капитала. Износи приказани у осталом резултату се не могу накнадно пренети у биланс успеха, иако се кумулирани добити или губици могу трансферисати унутар капитала, на нераспоређену добит.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

5. КОРИШЋЕЊЕ ПРОЦЕЊИВАЊА (наставак)

Инвестиције у дужничке инструменте који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат се, након иницијалног признавања, вреднују на следећи начин:

- a. добици/губици од обезвређења, који се изводе из исте методологије, која се примењује и за финансијска средства мерена по амортизованој вредности, признају се у билансу успеха;
- b. добици/губици од курсних разлика, се признају у билансу успеха;
- c. приходи од камата, који се рачунају применом метода ефективне камате, се признају у билансу успеха;
- d. добици/губици од промене фер вредности се признају кроз остали укупни резултат;
- e. у случају извршене модификације, добици/губици од модификације се признају у билансу успеха и
- f. у случају престанка признавања, кумулативни добици/губици претходно признати кроз остали укупни резултат се рекласификују из капитала у биланс успеха, као прилагођавање услед рекласификације.

Финансијски деривати накнадно се прерачунавају по тржишној вредности. Тржишне вредности финансијских деривата се добијају на основу различитих техника процене, укључујући дисконтовање новчаних токова. Промена вредности финансијских деривата се рачуноводствено исказује у оквиру пасиве, односно активе и биланса успеха.

Промене фер вредности финансијских обавеза за обавезе које се вреднују по фер вредности врши се у случају:

- промена у фер вредности која је последица промене сопственог кредитног ризика обавезе исказује се у осталом резултату, а
- преостали износ промене фер вредности обавезе се исказује у билансу успеха.

Финансијске обавезе које се држе ради трговања и деривати, после почетног признавања и одмеравања, вреднују се по фер вредности.

Промена фер вредности финансијске обавезе која се држи ради трговања, укључује се у приходе, односно расходе периода у коме су настали.

Уколико Група измирује своје обавезе према повериоцима и запосленима готовином која се утврђује у односу на цену акција или има опцију да се определи између ова два начина измирења обавезе, вредновање таквих трансакција се врши у складу са релевантним МСФИ.

Концепт фер вредности

Приликом мерења фер вредности Група се опредељује за приступ/технике које треба да максимизирају употребу релевантних јавно доступних података (енгл. „observable inputs“), а да минимизирају коришћење података који нису јавно доступни (енгл. „unobservable inputs“).

На располагању су 3 приступа за мерење фер вредности:

- тржишни приступ
- приходни приступ
- трошковни приступ

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

5. КОРИШЋЕЊЕ ПРОЦЕЊИВАЊА (наставак)

Група врши утврђивање фер вредности финансијских инструмената на дан биланса. Кад год је могуће Група врши мерење фер вредности употребом тржишних цена доступних на активном тржишту за дати инструмент. Тржиште се сматра активним ако су котиране цене лако и редовно доступне и представљају стварне и редовне тржишне трансакције по тржишним условима.

У случају да тржиште за финансијске инструменте није активно, фер вредност се одређује употребом методологије процене. Методологије процене укључују трансакције по тржишним условима између упућених, вољних страна (ако су доступне), позивање на постојећу фер вредност осталих инструмената који су суштински исти, анализе дисконтованих токова готовине и друге алтернативне методе. Одабрана методологија процене максимално користи тржишне податке, заснива се у најмањој могућој мери на проценама које су специфичне за Групу, укључује све факторе које учесници на тржишту сматрају као одређујуће за цену, у складу са прихваћеним економским методологијама за одређивање цене финансијских инструмената. Улазни подаци за методе процене разумно одражавају тржишна очекивања и факторе ризика приноса који су садржани у финансијском инструменту. Методе процене се подешавају и тестира њихова исправност употребом цена из уочљивих постојећих трансакција на тржишту за исте инструменте, на основу других доступних уочљивих тржишних података.

Најбољи доказ фер вредности финансијског инструмента приликом иницијалног признавања је цена остварена у трансакцији тј. фер вредност надокнаде која је дата или примљена, осим ако је фер вредност датог инструмента доказана поређењем са другим уочљивим постојећим трансакцијама на тржишту за исте инструменте (без модификовања или преформулисања) или је заснована на методи процене чије варијабле укључују само податке који су уочљиви на тржишту. Када цена остварена у трансакцији даје најбољи доказ фер вредности приликом иницијалног признавања, финансијски инструменти се иницијално мере по цени трансакције и све разлике између те цене и вредности која је иницијално установљена методом процене се накнадно исказују у билансу успеха, у зависности од појединачних чињеница и околности трансакције, али не касније од момента када је процена подржана уочљивим тржишним подацима или када је трансакција закључена.

Све разлике између фер вредности приликом почетног признавања и износа који може да зависи од неуочљивих параметара признају се у оквиру биланса успеха без одлагања, али се признају током века трајања инструмента на одговарајући начин или приликом њиховог откупа, преноса или отуђења, или када фер вредност постане уочљива. Средства и дуге позиције се мере по понуђеној цени, а обавезе и кратке позиције се мере по траженој цени. Фер вредност одражава кредитни ризик инструмента и укључује корекције које одражавају кредитни ризик Банке и друге уговорне стране, где је релевантно. Процене фер вредности засноване на моделима процене се коригују за све остале факторе, као што су ризик ликвидности или модели неизвесности, у мери у којој Група сматра да трећа лица учесници на тржишту могу да их узму у обзир приликом одређивања цене трансакције.

Утврђивање фер вредности финансијских инструмената и признавање ефеката процене се спроводи на основу одредби Методологије за утврђивање фер вредности финансијских инструмената, заснованих на Политици и Стратегији управљања ризицима .

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе

Матична банка прати и обелодањује пословање по сегментима кроз два модела извештаја:

- Извештавање по стратешким сегментима – чланице Групе (напомена 6.1.) и
- Извештавање по оперативним сегментима – пословним линијама (напомена 6.2.).

Информације о резултатима сваког извештајног сегмента су приказане у наставку.

Група има укупно четири чланице које представљају стратешке организационе делове:

Комерцијална банка а.д., Београд, Србија, Матична банка	Укључује кредитне, депозитне и гаранцијске послове као и послове обављања платног промета у земљи и иностранству, пословање са хартијама од вредности и другим финансијским инструментима
Комерцијална банка а.д., Подгорица, Црна Гора	Укључује кредитне, депозитне и гаранцијске послове као и послове обављања платног промета у земљи и иностранству, пословање са хартијама од вредности и другим финансијским инструментима
Комерцијална банка а.д., Бања Лука, Босна и Херцеговина	Укључује кредитне, депозитне и гаранцијске послове као и послове обављања платног промета у земљи и иностранству, пословање са хартијама од вредности и другим финансијским инструментима
КомБанк ИНВЕСТ Друштво за управљање инвестиционим фондом а.д., Београд, Србија	Укључује послове управљања инвестиционим фондовима

Матична банка прати и обелодањује пословање по стратешким сегментима – чланице Групе у оквиру својих консолидованих финансијских извештаја. Група највећи део свог пословања обавља на територији Републике Србије. Зависна правна лица нису од материјалног значаја за појединачни финансијски извештај Матичне банке.

Билансна сума Матичне банке износи 90.23% укупне билансне суме консолидованог биланса стања (2017. године: 92.9%).

Билансна сума Комерцијалне банке а.д., Подгорица износи 3.48% укупне консолидоване активе (2017. године: 3.05%), Комерцијалне банке а.д., Бања Лука 6.26% (2017. године: 4.04%) и КомБанк ИНВЕСТ-а 0.03% (2017. године: 0.01%).

Резултат стратешког сегмента се користи за мерење успешности пословања, будући да руководство Матичне банке верује да је ова информација најрелевантнија за вредновање резултата одређеног стратешког сегмента у поређењу са другим правним лицима која послују у наведеним делатностима на локалном тржишту.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

6.1.а. Рекласификације позиција у појединачним финансијским извештајима чланица Групе пре консолидације

За потребе консолидовања, а пре поступка консолидације, према потреби, врши се рекласификација позиција у појединачним финансијским извештајима чланица Групе који утичу на корекцију билансне суме и резултата у билансу успеха исказаних у статутарним извештајима.

Кориговани финансијски извештаји представљају почетне билансне позиције које су даље предмет консолидације.

На дан 31.12.2018. извршене су следеће рекласификације у позицијама биланса стања и биланса успеха по чланицама Групе, осим за чланицу КомБанк ИНВЕСТ, код које није било ефекта рекласификације:

БИЛАНС СТАЊА

	у 000 РСД
Билансна сума Матичне банке	401,165,980
Корекција за исправке вредности које се односе на умањење вредности учешћа у зависне банке	2,869,029
Корекција за исправке вредности које се односе на пласмане зависним чланицама	1,322
Коригована билансна сума Матичне банке	404,036,331
Статутарна билансна сума КБ Бања Лука	27,859,851
Умањење за разграничене приходе за потраживања исказана по амортиз. вред. фирменом ЕКС-а	446
Умањење за разграничене трошкове за обавезе исказане по амортиз. вред. фирменом ЕКС-а	(54,415)
Корекција за исправке вредности које се односе на Матичну банку	(1,712)
Коригована билансна сума по моделу Матичне банке	27,804,170
Статутарна билансна сума КБ Подгорица	16,809,534
Умањење за разграничене трошкове за обавезе исказане по амортиз. вред. фирменом ЕКС-а	3,434
Корекција за исправке вредности које се односе на Матичну банку	(18,540)
Кориговани БС по моделу Матичне банке	16,794,428

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

БИЛАНС УСПЕХА

	у 000 РСД
Резултат Матичне банке	8,145,182
Корекције за ефекат нето промене исправки вредности пласмана који се односе на зависне чланице (негативан ефекат)	(4,937)
Корекције за ефекат нето промена резервисања за губитке по ванбилансној активи (позитиван ефекат)	7,262
Кориговани резултат Матичне банке	8,147,507
<hr/>	
Статутарни резултат КБ Бања Лука	122,702
Корекције за ефекат промене исправки вредности пласмана који се односе на Матичну банку (негативан ефекат на резултат)	(121)
Курсне разлике на порез на добитак по локалној регулативи и одложени порезе – ефекат признат у капиталу (позитиван ефекат)	12
Кориговани резултат КБ КБ Бања Лука	122,593
<hr/>	
Статутарни резултат КБ Подгорица	111,092
Корекције за ефекат промене исправки вредности пласмана који се односе на Матичну банку (позитиван ефекат на резултат)	3,436
Курсне разлике на порез на добитак по локалној регулативи и одложени порезе – ефекат признат у капиталу (позитиван ефекат)	6
Кориговани резултат КБ Подгорица	114,534

Приликом консолидације извршена је елиминација свих међусобних односа из биланса стања у износу од 7,209,128 хиљада динара (2017. године: 7,226,876 хиљада динара). Из биланса успеха извршена је елиминација прихода у износу од 28,802 хиљаде динара (2017. године: 68,429 хиљада динара), а расхода у износу од 23,059 хиљада динара (2017. године 43,414 хиљада динара).

Појединачни рекласификовани Биланси стања 31.12.2018. године:

	у хиљадама динара
КБ Београд	404,036,331
КБ Подгорица	16,794,428
КБ Бања Лука	27,804,170
КомБанк Инвест	161,158
Збирни рекласификовани неконсолидовани БС	448,796,087

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

Појединачни рекласификовани Биланси успеха (пре опорезивања) 31.12.2018. године

	<i>у хиљадама динара</i>
КБ Београд	8,123,398
КБ Подгорица	122,034
КБ Бања Лука	139,853
КомБанк ИНВЕСТ	1,624
Збирни рекласификовани неконсолидовани БУ (пре пореза)	8,386,909

6.1.6 Приказ консолидованих трансакција

Биланс стања 2018. године

Збирни неконсолидовани биланс стања	Износ консолидације биланса стања	У хиљадама динара Консолидовани биланс стања
448,796,087	7,209,128	441,586,959
готовина/обавезе	8,848	
пласмани/обавезе	1,719,392	
улози/капитал	5,480,888	

Биланс успеха 2018. године

Збирни неконсолидовани добитак у Билансу успеха (пре пореза)	Износ консолидације биланса успеха		У хиљадама динара Консолидовани добитак (пре пореза)
	приходи	расходи	
8,386,909	28,802	23,059	8,381,166
Камате	3,449	3,449	
Накнаде	8,671	8,671	
Остали приходи/расходи	618	618	
Курсне разлике (реклаификовано у капитал)	16,064	10,321	

Биланс стања 2017. године

Збирни неконсолидовани биланс стања	Износ консолидације биланса стања	У хиљадама динара Консолидовани биланс стања
407,335,192	7,226,876	400,108,316
готовина/обавезе	1,192	
пласмани/обавезе	1,744,796	
улози/капитал	5,480,888	

Биланс успеха 2017. године

Збирни неконсолидовани добитак у Билансу успеха (пре пореза)	Износ консолидације биланса успеха		У хиљадама динара Консолидовани добитак (пре пореза)
	приходи	расходи	
7,341,399	68,429	43,414	7,316,383
Камате	4,061	4,061	
Накнаде	9,469	9,469	
курсне разлике (реклаификовано у капитал)	54,899	29,884	

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

6.1.ц Преглед активности стратешких сегмената

У наставку је приказан преглед активности стратешких сегмената из консолидованог биланса стања и консолидованог биланса успеха:

А. БИЛАНС СТАЊА – КОНСОЛИДОВАНИ на дан 31. децембра 2018. године -

	<i>У хиљадама динара</i>				Укупно
	Комерцијална банка а.д., Београд	Комерцијална банка а.д., Подгорица	Комерцијална банка а.д., Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	
АКТИВА					
Готовина и средства код централне банке	63,595,710	2,466,997	7,929,332	-	73,992,039
Потраживања по основу деривата	4,070	-	-	-	4,070
Хартије од вредности	133,177,598	1,967,042	2,227,301	142,779	137,514,720
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	18,371,519	1,143,293	1,506,349	16,376	21,037,537
Кредити и потраживања од комитента	167,545,674	8,597,573	15,305,395	-	191,448,642
Нематеријална имовина	557,051	25,194	45,223	-	627,468
Некретнине, постројења и опрема	5,619,078	306,695	121,592	19	6,047,384
Инвестиционе некретнине	1,896,347	94,956	268,512	-	2,259,815
Текућа пореска средства	-	-	1,650	-	1,650
Одложена пореска средства	840,967	-	-	-	840,967
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	227,630	255,595	175,778	-	659,003
Остала средства	6,612,032	496,610	43,046	1,976	7,153,664
Укупно актива	398,447,676	15,353,955	27,624,178	161,150	441,586,959

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

6.1.ц Преглед активности стратешких сегмената

А. БИЛАНС СТАЊА – КОНСОЛИДОВАНИ на дан 31. децембра 2018. године (наставак)

	<i>У хиљадама динара</i>				Укупно
	Комерцијална банка а.д., Београд	Комерцијална банка а.д., Подгорица	Комерцијална банка а.д., Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	
ПАСИВА					
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	4,042,274	237,889	3,948,121	-	8,228,284
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	317,229,084	13,840,132	19,598,940	-	350,668,156
Резервисања	1,646,400	130,585	22,732	9,136	1,808,853
Текуће пореске обавезе	-	119	10,782	143	11,044
Одложене пореске обавезе	-	9,841	4,836	-	14,677
Остале обавезе	9,059,972	95,359	177,810	753	9,333,894
Укупно обавезе	331,977,730	14,313,925	23,763,221	10,032	370,064,908
Капитал					
Акцијски капитал и емисиона премија	40,034,550	-	-	-	40,034,550
Акумулирани резултат	8,300,982	(734,409)	218,749	10,732	7,796,054
Резерве	22,979,387	618,124	93,638	232	23,691,381
Учешћа без права контроле	-	-	66	-	66
Укупан капитал	71,314,919	(116,285)	312,453	10,964	71,522,051
Укупно пасива	403,292,649	14,197,640	24,075,674	20,996	441,586,959

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

6.1.ц Преглед активности стратешких сегмената

А. БИЛАНС СТАЊА – КОНСОЛИДОВАНИ на дан 31. децембра 2017. године:

	<i>У хиљадама динара</i>				
	Комерцијална банка а.д., Београд	Комерцијална банка а.д., Подгорица	Комерцијална банка а.д., Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	Укупно
АКТИВА					
Готовина и средства код централне банке	49,840,887	2,366,019	3,869,842	-	56,076,748
Хартије од вредности	117,288,767	2,300,043	1,778,837	154,933	121,522,580
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	29,047,033	778,990	407,532	-	30,233,555
Кредити и потраживања од комитента	153,897,367	7,104,793	13,239,979	-	174,242,139
Нематеријална имовина	460,263	10,308	27,816	-	498,387
Некретнине, постројења и опрема	5,655,248	305,336	56,586	30	6,017,200
Инвестиционе некретнине	1,988,608	112,256	279,700	-	2,380,564
Текућа пореска средства	-	-	5,622	-	5,622
Одложена пореска средства	857,096	6,431	-	-	863,527
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обунавља	241,148	310,676	235,794	-	787,618
Остала средства	6,798,285	506,853	173,478	1,760	7,480,376
Укупно актива	366,074,702	13,801,705	20,075,186	156,723	400,108,316

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

6.1.ц Преглед активности стратешких сегмената

А. БИЛАНС СТАЊА – КОНСОЛИДОВАНИ на дан 31. децембра 2017. године (наставак)

	<i>У хиљадама динара</i>				Укупно
	Комерцијална банка а.д., Београд	Комерцијална банка а.д., Подгорица	Комерцијална банка а.д., Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд	
ПАСИВА					
Обавезе по основу деривата	7,845	-	-	-	7,845
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	3,283,494	196,445	2,657,837	-	6,137,776
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	292,471,640	11,960,678	13,145,430	-	317,577,748
Резервисања	1,368,051	162,331	15,848	5,653	1,551,883
Текуће пореске обавезе	-	47	1,672	32	1,751
Одложене пореске обавезе	-	-	1,647	-	1,647
Остале обавезе	7,543,442	83,554	101,032	1,522	7,729,550
Укупно обавезе	304,674,472	12,403,055	15,923,466	7,207	333,008,200
Капитал					
Акцијски капитал и емисиона премија	40,034,550	-	-	-	40,034,550
Акумулирани резултат	7,341,571	(772,527)	113,036	9,334	6,691,414
Резерве	19,645,901	586,110	141,964	112	20,374,087
Учешћа без права контроле	-	-	65	-	65
Укупан капитал	67,022,022	(186,417)	255,065	9,446	67,100,116
Укупно пасива	371,696,494	12,216,638	16,178,531	16,653	400,108,316

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

6.1.ц Преглед активности стратешких сегмената

В. БИЛАНС УСПЕХА – КОНСОЛИДОВАНИ за годину која се завршава 31. децембра 2018. године

	У хиљадама динара				
	Комерцијална банка а.д. Београд	Комерцијална банка а.д. Подгорица	Комерцијална банка а.д. Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд	Укупно
Приходи од камата	13,741,459	558,654	791,833	577	15,092,523
Расходи од камата	(910,270)	(83,003)	(152,606)	-	(1,145,879)
Нето приходи од камата	12,831,189	475,651	639,227	577	13,946,644
Приходи од накнада и провизија	7,200,038	188,349	241,604	23,037	7,653,028
Расходи од накнада и провизија	(1,996,886)	(45,230)	(70,170)	(295)	(2,112,581)
Нето приходи од накнада и провизија	5,203,152	143,119	171,434	22,742	5,540,447
Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената	44,076	-	-	4,496	48,572
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности	230,194	-	16,872	18	247,084
Нето приход/расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	2,863	(3,274)	(1,122)	1	(1,532)
Нето приход по основу обезвређења финансијских средстава која се не вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	11,818	29,335	10,528	-	51,681
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по амортизованој вредности	526,547	-	-	-	526,547
Остали пословни приходи	155,351	7,636	11,808	-	174,795
Укупан нето пословни приход	19,005,190	652,467	848,747	27,834	20,534,238
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	(4,442,799)	(265,618)	(320,675)	(14,845)	(5,043,937)
Трошкови амортизације	(551,988)	(34,940)	(42,816)	(10)	(629,754)
Остали приходи	280,229	58,264	36,886	13	375,392
Остали расходи	(6,167,977)	(296,849)	(379,966)	(9,981)	(6,854,773)
Добитак пре опорезивања	8,122,655	113,324	142,176	3,011	8,381,166
Порез на добитак	-	(119)	(18,076)	(181)	(18,376)
Добитак/губитак по основу одложених пореза	24,109	(7,381)	816	-	17,544
Добитак након опорезивања	8,146,764	105,824	124,916	2,830	8,380,334

У оквиру исказаног консолидованог добитка, добитак који припада власницима без права контроле износи 2 хиљаде РСД.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.1. Извештавање по стратешким сегментима - чланице Групе (наставак)

6.1.ц Преглед активности стратешких сегмената

В. БИЛАНС УСПЕХА – КОНСОЛИДОВАНИ за годину која се завршава 31. децембра 2017. године

	Комерцијална банка а.д. Београд	Комерцијална банка а.д. Подгорица	Комерцијална банка а.д. Бања Лука	КомБанк ИНВЕСТ а.д. Београд	Укупно
Приходи од камата	14,048,478	570,143	739,378	400	15,358,399
Расходи од камата	(1,606,137)	(76,856)	(158,168)	-	(1,841,161)
Нето приходи од камата	12,442,341	493,287	581,210	400	13,517,238
Приходи од накнада и провизија	6,692,276	190,745	254,228	22,258	7,159,507
Расходи од накнада и провизија	(1,616,461)	(44,896)	(84,273)	(276)	(1,745,906)
Нето приходи од накнада и провизија	5,075,815	145,849	169,955	21,982	5,413,601
Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената	56,537	-	-	5,083	61,620
Нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности	91,584	534	10,386	19	102,523
Нето приход/расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	(111,257)	24,405	9,430	20	(77,402)
Нето приход по основу умањења обезвређења финансијских средстава која се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	17,883	2,356	16,103	-	36,342
Нето добитак по основу престанка признавања инвестиција у придружена друштва и заједничке подухвате	306	-	-	-	306
Остали пословни приходи	183,973	6,584	10,802	-	201,359
Укупан нето пословни приход	17,757,182	673,015	797,886	27,504	19,255,587
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	(4,520,197)	(281,361)	(315,193)	(14,061)	(5,130,812)
Трошкови амортизације	(563,582)	(25,234)	(36,844)	(20)	(625,680)
Остали приходи	753,804	15,898	9,257	23	778,982
Остали расходи	(6,305,123)	(297,342)	(348,142)	(11,087)	(6,961,694)
Добитак пре опорезивања	7,122,084	84,976	106,964	2,359	7,316,383
Порез на добитак	-	(46)	(9,300)	(35)	(9,381)
Добитак по основу одложених пореза	930,118	29,978	898	-	960,994
Добитак након опорезивања	8,052,202	114,908	98,562	2,324	8,267,996

У оквиру исказаног консолидованог добитка, добитак који припада власницима без права контроле износи 1 хиљаду РСД.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.2. Извештај по оперативним сегментима – пословним линијама

Матична банка има три оперативна сегмента:

- Послови са правним лицима Матичне банке – Укључује кредите, депозите и остале трансакције са клијентима правним лицима осим банака,
- Послови са становништвом Матичне банке – Укључује кредите, депозите и остале трансакције са клијентима физичким лицима, микро клијентима, предузетницима и пољопривредницима и
- Инвестиционо банкарство и међу-банкарско пословање Матичне банке – Укључује пословање са хартијама од вредности и другим финансијским инструментима, као и трансакције са банкама.

Будући да зависне чланице Групе послују као самостални ентитети на својим локалним тржиштима и да се резултати остварени на тај начин користе за мерење њихове успешности пословања, да је пословање појединачних чланица Групе као стратешких сегмената приказано у оквиру напомене 6.1, као и да Матична банка чини 90% консолидоване билансне суме, за потребе извештавања по оперативним сегментима на нивоу Групе, зависне чланице Групе су приказане у оквиру једног сегмента (Супсидијари).

При сагледавању профитабилности / резултата сваког сегмента Матичне банке, осим прихода и расхода остварених из пословања са клијентима, укључују се и приходи и расходи из интерних односа између сегмената Матичне банке обрачунати помоћу трансферних цена које се утврђују на основу одговарајућих тржишних цена (нето приходи/расходи из интерних односа), као и део нето прихода/расхода које је Матична банка исказала из пословања са супсидијарима.

Значајан утицај на резултат у 2018. години имали су нето приходи индиректних отписа који су износили 51,681 хиљаду динара (од чега се на наплаћена отписана потраживања односило 329,451 хиљада динара). Такође, на висину резултата, поред нето прихода индиректних отписа утицао је и нето добитак по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по амортизованој вредности у износу од 526,547 хиљада динара по основу продаје пласмана више клијената.

Приликом израде извештаја по сегментима оперативни трошкови пословања се деле на директне оперативне трошкове (директно под контролом сегмената пословања или су директно повезани са пословањем сегмената) и индиректне оперативне трошкове (висина ових трошкова није под директном контролом сегмената или не постоји директна веза са пословањем сегмената). Сваки сегмент пословања се задужује директним оперативним трошковима који се односе на тај сегмент као и делом индиректних оперативних трошкова (расподела ових трошкова на сегменте се врши применом одговарајућих кључева који се користе за алокацију трошкова трошковних центара на профитне центре).

Директни оперативни трошкови на нивоу Групе износе 8,264,772 хиљаде динара и чине 70% укупних оперативних трошкова. Директни оперативни трошкови се највећим делом састоје од трошкова који су директно повезани са пословањем сегмената (зараде, трошкови закупа, трошкови амортизације, маркетинга и други трошкови), а у мањем делу чине их и трошкови који се на сегменте алоцирају на бази одлуке менаџмента.

На сегмент послова са становништвом Матичне банке односи се износ од 5,764,006 хиљада динара директних трошкова (70% укупних директних трошкова Групе), што је последица велике пословне мреже и броја запослених радника на пословима са становништвом.

У складу са претходно наведеним, Група је у пословној 2018. години остварила добитак пре пореза у износу од 8,381,166 хиљада динара.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.2. Извештај по оперативним сегментима – пословним линијама (наставак)

Извештај по оперативним сегментима за 2018. годину је приказан у наставку:

31.12.2018	Послови са становништвом Матичне банке	Послови са правним лицима Матичне банке	Инвестиционо банкарство и међубанкарско пословање Матичне банке	Остало Матичне банке	Субсидијари	Прилагођавања и консолидација	У хиљадама динара Укупно Група (консолидовано)
Приходи и расходи							
Приходи од камата	6,680,346	2,461,416	4,599,696	-	1,351,065	-	15,092,523
Расходи од камата	(630,059)	(178,255)	(101,956)	-	(235,609)	-	(1,145,897)
Нето камате	6,050,287	2,283,161	4,497,740	-	1,115,456	-	13,946,644
Нето камате из интерних односа	(727,305)	(601,012)	1,331,766	-	(3,449)	-	-
Нето накнаде	3,835,447	757,668	610,037	-	337,295	-	5,540,447
Нето накнаде из интерних односа	-	-	6,997	-	(6,997)	-	-
Резултат пре исправки вредности	9,158,429	2,439,817	6,446,540	-	1,442,305	-	19,487,091
Нето приходи/расходи исправке вредности	(25,518)	22,453	12,558	-	36,548	5,640	51,681
Резултат пре оперативних трошкова	9,132,911	2,462,270	6,459,098	-	1,478,853	5,640	19,538,772
Директни оперативни трошкови	(5,764,006)	(1,410,121)	(179,085)	-	(911,560)	-	(8,264,772)
Нето приходи/расходи курсних разлика	-	-	2,863	-	(4,395)	-	(1,532)
Нето курсне разлике из интерних односа	-	-	(10,321)	-	16,064	(5,743)	-
Нето остали приходи и расходи	(174,657)	488,433	233,641	-	68,701	-	616,118
Нето остали приходи из интерних односа	206	206	206	-	(618)	-	-
Резултат пре индиректних оперативних трошкова	3,194,454	1,540,788	6,506,402	-	647,045	(103)	11,888,586
Индиректни оперативни трошкови	(1,590,127)	(1,193,677)	(336,767)	-	(386,849)	-	(3,507,420)
Резултат пре пореза	1,604,327	347,111	6,169,635	-	260,196	(103)	8,381,166
Актива по сегментима							
Готовина и готовински еквиваленти	-	-	63,595,710	-	10,396,316	13	73,992,039
Готовина из интерних односа	-	-	-	-	8,848	(8,848)	-
Пласмани банкама	-	-	18,370,198	-	2,662,152	5,187	21,037,537
Пласмани банкама из интерних односа	-	-	107,531	-	1,611,625	(1,719,156)	-
Пласмани коинентима	91,855,167	75,690,507	-	-	23,902,968	-	191,448,642
Инвестиционе хартије од вредности	-	-	133,177,598	-	4,337,122	-	137,514,720
Инвестиције у субсидијаре	-	-	2,611,859	-	-	(2,611,859)	-
Остало	-	-	-	15,757,175	1,836,845	1	17,594,021
Остало из интерних односа	-	-	-	236	-	(236)	-
	91,855,167	75,690,507	217,862,896	15,757,411	44,755,876	(4,334,898)	441,586,959
Обавезе по сегментима							
Обавезе према банкама	-	-	4,042,274	-	4,186,010	-	8,228,284
Обавезе према банкама из интерних односа	-	-	1,620,474	-	107,531	(1,728,005)	-
Обавезе према коинентима	261,120,783	49,937,553	6,170,748	-	33,439,072	-	350,668,156
Субординиране обавезе	-	-	-	-	-	-	-
Остало	-	-	-	10,713,635	462,096	(7,263)	11,168,468
Остало из интерних односа	-	-	-	-	236	(236)	-
	261,120,783	49,937,553	11,833,496	10,713,635	38,194,945	(1,735,504)	370,064,908

Напомене: Пласмани микроклијентима приказани су у оквиру сегмента послови са становништвом
Индиректни оперативни трошкови се односе на расходе који нису под контролом пословних сегмената

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

6. ИЗВЕШТАВАЊЕ ПО СЕГМЕНТИМА (наставак)

6.2. Извештај по оперативним сегментима – пословним линијама (наставак)

Извештај по оперативним сегментима за 2017. годину је приказан у наставку:

	Послови са становништвом Матичне банке	Послови са правним лицима Матичне банке	Инвестиционо банкарство и међубанкарско пословање Матичне банке	Остало Матичне банке	Субсидијари	Прилагођавања и консолидација	У хиљадама динара Укупно Група (консолидовано)
31.12.2017							
Приходи и расходи							
Приходи од камата	6,367,966	2,649,990	5,030,522	-	1,309,921	-	15,358,399
Расходи од камата	(897,588)	(207,371)	(501,178)	-	(235,024)	-	(1,841,161)
Нето камате	5,470,378	2,442,619	4,529,344	-	1,074,897	-	13,517,238
Нето камате из интерних односа	(886,255)	(768,155)	1,658,266	-	(3,856)	-	-
Нето накнаде	3,613,223	876,021	586,570	-	337,787	-	5,413,601
Нето накнаде из интерних односа	-	-	6,412	-	(6,412)	-	-
Резултат пре исправки вредности	8,197,346	2,550,485	6,780,592	-	1,402,416	-	18,930,839
Нето приходи/расходи исправке вредности	(310,881)	266,530	62,234	-	18,459	-	36,342
Резултат пре оперативних трошкова	7,886,465	2,817,015	6,842,826	-	1,420,875	-	18,967,181
Директни оперативни трошкови	(5,783,836)	(1,672,719)	(182,687)	-	(907,162)	-	(8,546,404)
Нето приходи/расходи курсних разлика	-	-	(111,257)	-	33,855	-	(77,402)
Нето курсне разлике из интерних односа	-	-	54,899	-	(29,884)	(25,015)	-
Нето остали приходи и расходи	(82,584)	557,765	55,202	-	15,732	-	546,115
Резултат пре индиректних оперативних трошкова	2,020,045	1,702,061	6,658,983	-	533,416	(25,015)	10,889,490
Индиректни оперативни трошкови	(1,612,287)	(1,237,636)	(343,916)	-	(379,268)	-	(3,573,107)
Резултат пре пореза	407,758	464,425	6,315,067	-	154,148	(25,015)	7,316,383
Актива по сегментима							
Готовина и готовински еквиваленти	-	-	49,840,887	-	6,235,861	-	56,076,748
Готовина из интерних односа	-	-	-	-	1,192	(1,192)	-
Пласмани банкама	-	-	29,047,033	-	1,186,522	-	30,233,555
Пласмани банкама из интерних односа	-	-	496,756	-	1,247,819	(1,744,575)	-
Пласмани коминентима	81,512,171	72,385,196	-	-	20,344,772	-	174,242,139
Инвестиционе хартије од вредности	-	-	117,288,767	-	4,233,813	-	121,522,580
Инвестиције у субсидијаре	-	-	2,611,859	-	-	(2,611,859)	-
Остало	-	-	-	16,000,648	2,032,646	-	18,033,294
Остало из интерних односа	-	-	-	221	-	(221)	-
	81,512,171	72,385,196	199,285,302	16,000,869	35,282,625	(4,357,847)	400,108,316
Обавезе по сегментима							
Обавезе према банкама	-	-	3,283,494	-	2,854,282	-	6,137,776
Обавезе према банкама из интерних односа	-	-	1,249,011	-	496,756	(1,745,767)	-
Обавезе према коминентима	242,076,775	41,434,135	8,960,731	-	25,106,107	-	317,577,748
Субординиране обавезе	-	-	-	-	-	-	-
Остало	-	-	-	8,919,338	373,338	-	9,292,676
Остало из интерних односа	-	-	-	-	221	(221)	-
	242,076,775	41,434,135	13,493,236	8,919,338	28,830,704	(1,745,988)	333,008,200

Напомене: Пласмани микроклијентима приказани су у оквиру сегмента послови са становништвом
Индиректни оперативни трошкови се односе на расходе који нису под контролом пословних сегмената

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

7. ФИНАНСИЈСКА АКТИВА И ОБАВЕЗЕ – РАЧУНОВОДСТВЕНА КЛАСИФИКАЦИЈА И ПОШТЕНА (ФЕР) ВРЕДНОСТ

Методологија и претпоставке које су коришћене за обрачун поштене (фер) вредности за наведена финансијска средства и обавезе која нису евидентирана по поштеној вредности у финансијским извештајима су следеће:

(и) Средства и обавезе код којих је садашња вредност у књигама приближно једнака поштеној вредности

Код финансијских средстава и обавеза која су високо ликвидна и са краткорочним доспећем (до године дана) претпоставља се да је садашња књиговодствена вредност приближно једнака поштеној вредности. Ова претпоставка се такође користи и код депозита по виђењу, штедних депозита без специфицираног рока доспећа и свих финансијских инструмената који имају променљиву каматну стопу.

(ии) Инструменти са фиксном каматном стопом

Поштена вредност финансијских средстава и обавеза са фиксном каматном стопом, која се воде по амортизованој вредности, се процењује поређењем тржишних каматних стопа у моменту иницијалног признавања са текућим тржишним каматним стопама за финансијске инструменте сличних карактеристика. Процењена поштена вредност средстава и обавеза са фиксном каматном стопом у највећем делу одговара књиговодственој вредности с обзиром да уговорене каматне стопе не одступају од тржишних. Чланице Групе немају материјално значајних одступања по овом основу.

8. НЕТО ПРИХОДИ ОД КАМАТА

Нето приходи од камата се састоје од:

Приходи од:	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Банака и по основу РЕПО пласмана	249,625	304,534
Комитената	10,314,604	10,138,393
Централних банака (депонована ликвидна средства и обавезне резерве)	283,703	371,056
Хартија од вредности	4,244,591	4,544,416
Приходи од камата	15,092,523	15,358,399
Расходи по основу:		
Депозита и осталих обавеза банака и других фин. организација	(121,653)	(133,890)
Депозита комитената	(916,472)	(1,282,452)
Примљених кредита	(107,754)	(424,819)
Расходи од камата	(1,145,879)	(1,841,161)
Нето приходи од камата	13,946,644	13,517,238

Укупни приходи и расходи камата који су обрачунати коришћењем методе ефективне каматне стопе приказани у претходној табели се односе на финансијска средства и обавезе које се не воде по фер вредности кроз биланс успеха.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

9. НЕТО ПРИХОДИ/РАСХОДИ ПО ОСНОВУ НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА

Нето приходи/расходи од накнада и провизија се састоје од:

	У хиљадама динара	
	2018.	2017.
За годину која се завршава 31. децембра		
Приходи у динарима		
Накнаде за услуге платног промета	3,577,857	3,243,428
Накнаде за одобрене кредите и гаранције-становништво	20,939	28,845
Накнаде за одобрене кредите и гаранције-привреда	93,582	152,973
Накнаде по основу купопродаје девиза	410,146	455,964
Накнаде за брокерске и кастоди услуге	29,906	36,505
Накнаде по пословима са картицама	2,188,081	1,795,588
Накнаде по основу упита у Кредитни биро	69,291	87,771
Накнаде и провизије по основу осталих банкарских услуга	499,570	561,413
	<u>6,889,372</u>	<u>6,362,487</u>
Приходи у иностраној валути		
Накнаде за услуге платног промета	354,737	344,999
Накнаде за одобрене кредите и гаранције-привреда	35,991	34,376
Накнаде за брокерске и кастоди услуге	20,844	12,778
Накнаде по пословима са картицама	273,557	285,881
Накнаде и провизије по основу осталих банкарских услуга	78,527	118,986
	<u>763,656</u>	<u>797,020</u>
	<u>7,653,028</u>	<u>7,159,507</u>
Расходи у динарима		
Накнаде за услуге платног промета	(135,377)	(125,732)
Накнаде по основу купопродаје девиза	(32,831)	(64,340)
Накнаде по пословима са картицама	(931,306)	(770,319)
Накнаде по основу упита у Кредитни биро	(64,462)	(78,149)
Накнаде и провизије по основу осталих банкарских услуга	(131,657)	(138,458)
	<u>(1,295,633)</u>	<u>(1,176,998)</u>
Расходи у иностраној валути		
Накнаде за услуге платног промета	(103,010)	(93,909)
Накнаде по пословима са картицама	(623,138)	(392,177)
Накнаде и провизије по основу осталих банкарских услуга	(90,800)	(82,822)
	<u>(816,948)</u>	<u>(568,908)</u>
	<u>(2,112,581)</u>	<u>(1,745,906)</u>
Нето приходи од накнада и провизија	<u>5,540,447</u>	<u>5,413,601</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

10. НЕТО ДОБИТАК ПО ОСНОВУ ПРОМЕНЕ ФЕР ВРЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА

Нето добитак по основу промене фер вредности финансијских инструмената се састоји од:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Приходи од промене фер вредности деривата намењених трговању – SWAP	11,915	-
Приходи од промене фер вредности хартија од вредности – инвестиционе јединице	14,114	17,934
Приходи од промене фер вредности хартија од вредности – записи и обвезнице Републике Србије и осталих фин.средстава	22,647	51,739
Укупни приходи	48,676	69,673
Расходи од промене фер вредности деривата намењених трговању - SWAP	-	(7,845)
Расходи од промене фер вредности хартија од вредности - инвестиционе јединице	(32)	(208)
Расходи од промене вредности хартија од вредности - обвезнице	(72)	-
Укупни расходи	(104)	(8,053)
Нето добитак	48,572	61,620

11. НЕТО ДОБИТАК ПО ОСНОВУ ПРЕСТАНКА ПРИЗНАВАЊА ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА КОЈИ СЕ ВРЕДНУЈУ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ

Нето добитак од продаје се састоји од:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Добици по основу престанка признавања фин.инстр.који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	103,863	55,454
Добици по основу престанка признавања фин.инструмената по фер вредности кроз биланс успеха	162,443	47,280
Губици по основу престанка признавања фин.инстр.који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат	(688)	-
Губици по основу престанка признавања фин.инструмената који се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха	(18,534)	(211)
Нето добитак	247,084	102,523

Добици по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат у износу од 103,863 хиљада динара односе се на обвезнице Републике Србије и обвезнице Републике Српске, од чега у динарима у износу од 50,078 хиљаду динара и у инострану валути у износу од 53,785 хиљада динара.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

11. НЕТО ДОБИТАК ПО ОСНОВУ ПРЕСТАНКА ПРИЗНАВАЊА ФИНАНСИЈСКИХ ИНСТРУМЕНАТА КОЈИ СЕ ВРЕДНУЈУ ПО ФЕР ВРЕДНОСТИ (наставак)

Добици по основу престанка признавања хартија од вредности и осталих пласмана по фер вредности кроз биланс успеха у износу од 162,443 хиљаде динара односе се на: обвезнице Републике Србије у динарима у износу од 78,148 хиљада динара, обвезнице Републике Србије у иностраној валути у износу од 80,133 хиљада и инвестиционе јединице у динарима у износу од 4,162 хиљаде динара.

Губици по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по фер вредности кроз остали резултат у износу 688 хиљада динара односе се на: обвезнице Републике Србије у динарима у износу од 353 хиљаде динара, обвезнице Републике Србије у иностраној валути у износу од 335 хиљада динара.

Губици по основу престанка признавања хартија од вредности и осталих пласмана по фер вредности кроз биланс успеха у износу од 18,534 хиљада динара односе се на: обвезнице Републике Србије у динарима у износу од 298 хиљада динара, обвезнице Републике Србије у иностраној валути у износу од 9,142 хиљаде динара и продају девизних SWAP аранжмана у износу од 9,094 хиљада динара.

12. НЕТО РАСХОД ОД КУРСНИХ РАЗЛИКА И ЕФЕКТА УГОВОРЕНЕ ВАЛУТНЕ КЛАУЗУЛЕ

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава	31. децембра
	2018.	2017.
Приходи од позитивних курсних разлика по основу уговорене валутне клаузуле – правна лица	639,208	1,325,087
Приходи од позитивних курсних разлика по основу промене вредности хартија од вредности – уговорена девизна клаузула	2,627	7,533
Приходи од позитивних курсних разлика по основу промене вредности обавеза	5,503	17,989
Приходи од позитивних курсних разлика по основу уговорене валутне клаузуле - становништво	706,052	427,235
Приходи по основу позитивних курсних разлика	<u>2,586,267</u>	<u>14,940,221</u>
Укупно приходи	<u>3,939,657</u>	<u>16,718,065</u>
Расходи од негативних курсних разлика по основу уговорене валутне клаузуле – правна лица	(787,602)	(3,575,513)
Расходи од негативних курсних разлика по основу промене вредности хартија од вредности – уговорена девизна клаузула	(3,357)	(24,147)
Расходи од негативних курсних разлика од промене вредности обавеза – уговорена валутна клаузула	(4,636)	(4,170)
Расходи од негативних курсних разлика по основу уговорене валутне клаузуле - становништво	(664,949)	(2,546,402)
Расходи по основу негативних курсних разлика	<u>(2,480,645)</u>	<u>(10,645,235)</u>
Укупно расходи	<u>(3,941,189)</u>	<u>(16,795,467)</u>
Нето расход	<u>(1,532)</u>	<u>(77,402)</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

13. НЕТО ПРИХОД ПО ОСНОВУ ОБЕЗВРЕЂЕЊА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА И КРЕДИТНО РИЗИЧНИХ ВАНБИЛАНСНИХ СТАВКИ

Нето приходи обезвређења финансијских средстава се односе на:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Расходи индиректних отписа финанс. средстава која се вреднују по амортиз. вредности	(6,290,137)	(12,703,727)
Расходи резервисања за ванбилансне позиције	(383,333)	(338,553)
Расходи по основу директног отписа пласмана	(3,638)	(5,951)
Расходи дужничких ХоВ по фер вредности кроз остали резултат	(114,688)	-
Приходи од укидања индиректних отписа финансијских средстава која се вреднују по амортизованој вредности	6,097,706	11,948,417
Приходи од укидања резервисања за ванбилансне позиције	330,916	397,562
Приходи дужничких ХоВ по фер вредности кроз остали резултат	85,404	-
Приход од наплате отписаних потраживања	329,451	738,594
Укупно	51,681	36,342

У оквиру позиције расходи индиректних отписа пласмана билансних позиција Група је евидентирала и обезвређење материјалних вредности стечених наплатом потраживања у износу од 109,932 хиљаде динара на основу процене вредности непокретности и опреме од стране овлашћених проценитеља и у складу са интерним актима Групе.

У току 2018. године наплаћена отписана потраживања у износу од 329,451 хиљаду динара у највећем делу односе се на наплату потраживања из ванбилансне евиденције за која је претходно извршен трајни отпис преносом из биланса на ванбиланс, од чега се на наплату кредита физичких лица односи 134,263 хиљаде динара, а остатак у износу од 195,188 хиљаде динара се односи на наплату кредита правних лица.

До краја јануара 2019. године нису извршене материјално значајне наплате обезвређених пласмана које би утицале на укидање исправке вредности сходно захтевима из MPC 10.

Ефекти по основу кредитног ризика дужничких хартија од вредности у износу нето расхода 29,284 хиљаду динара Група је признала у оквиру капитала на позицији губици по основу дужничких инструмената (расходи дужничких ХоВ по фер вредности кроз остали резултат у износу од 114,688 хиљада динара и приходи по истом основу у износу од 85,404 хиљаде динара). Ове позиције су изузете из табела у наставку.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

13. НЕТО ПРИХОД ПО ОСНОВУ ОБЕЗВРЕЂЕЊА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА И КРЕДИТНО РИЗИЧНИХ ВАНБИЛАНСНИХ СТАВКИ (наставак)

Ефекат прве примене МСФИ 9 корекција 01.01.2018. умањено за ефекат интерних односа

Матична Банка

У хиљадама динара

Исправке вредности финанс. средстава вреднованих по амортизованој вредности укључујући и ефекат промене резервисања за ванбилансну активу - умањено за ефекат интерних односа	Ефекат корекције фер вредности ХОВ кроз остали резултат	Укупан ефекат прве примене МСФИ 9 признат кроз корекцију резултата претходне године
943,486	211,947	1,155,433

КВ Подгорица

У хиљадама динара

Исправке вредности финанс. средстава вреднованих по амортизованој вредности укључујући и ефекат промене резервисања за ванбилансну активу - умањено за ефекат интерних односа	Ефекат корекције фер вредности ХОВ	Укупан ефекат прве примене МСФИ 9 признат кроз корекцију капитала
22,765	23,585	46,350

КБ Бања Лука

У хиљадама динара

Исправке вредности финанс. средстава вреднованих по амортизованој вредности укључујући и ефекат промене резервисања за ванбилансну активу - умањено за ефекат интерних односа	Ефекат корекције фер вредности ХОВ	Укупан ефекат прве примене МСФИ 9 признат кроз корекцију капитала
78,415	22,409	100,824

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2018. године

13. НЕТО ПРИХОД ПО ОСНОВУ ОБЕЗВРЕЂЕЊА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА И
КРЕДИТНО РИЗИЧНИХ ВАНБИЛАНСНИХ СТАВКИ (наставак)

КРЕТАЊЕ НА РАЧУНИМА ИСПРАВКИ ВРЕДНОСТИ И РЕЗЕРВИСАЊИМА ЗА ВАНБИЛАНС

	Пласмани банкама (напомена 25.2)	Пласмани комитентима (напомена 26.2)	Хартије од вредности (напомена 24)	Остала средства (напомена 31)	Ванбилансн е обавезе (напомена 35)	Укупно
Стање 1. јануара 2018. године	202,579	18,773,614	3	3,140,917	171,582	22,288,695
Корекција почетног стања МСФИ 9 – корекција резултата у капиталу	18,982	859,653	1,828	78,900	85,303	1,044,666
Корекција почетног стања 100% обезвређени удели	-	-	-	(504,732)	-	(504,732)
Кориговано стање 1. јануара 2018. године	221,561	19,633,267	1,831	2,715,085	256,885	22,828,629
Нова исправка вредности	56,129	5,990,896	586	242,526	383,333	6,673,470
Смањење исправке вредности	(59,817)	(5,745,785)	(818)	(291,286)	(330,916)	(6,428,622)
Курсне разлике	9,171	(13,667)	(5)	(1,496)	(90)	(6,087)
Трајни отписи	-	(5,155,182)	-	(10,785)	-	(5,165,967)
Остале промене	827	200,514	-	(16,345)	-	184,996
Стање 31. децембра 2018. године	227,871	14,910,043	1,594	2,637,699	309,212	18,086,419

* ефекат признавања прихода од камате на обезвређене кредите применом алтернативног концепта ИРЦ метода који се односи на нетирање прихода од камата и расхода исправки вредности.

Група је у 2018. години, извршила повећање нето расхода исправке вредности и резервисања у укупном износу од 244,848 хиљада динара.

Од осталих промена на рачунима исправки вредности и резервисања износ од 5,165,967 хиљада динара односи се на смањење по основу трајног отписа преносом у ванбиланс код Матичне банке, КБ Подгорица и КБ Бања Лука на основу примене јединствених рачуноводствених политика.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

14. НЕТО ДОБИТАК ПО ОСНОВУ ПРЕСТАНКА ПРИЗНАВАЊА ФИН.ИНСТРУМЕНАТА КОЈИ СЕ ВРЕДНУЈУ ПО АМОРТИЗОВАНОЈ ВРЕДНОСТИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Добитак по основу престанка признавања фин.инструмената који се вреднују по амортизованој вредности	526,547	-
Укупно	526,547	-

Добитак по овом основу остварен у 2018. години у целости се односи на име уговора о уступању потраживања једног клијента по ком основу је Матична банка примила у износу од 12,900,000 ЕУР односно РСД 1,522,765 хиљада динара. По основу трансакције остварен је позитиван ефекат на биланс успеха у износу од 526,547 хиљада динара.

15. НЕТО ДОБИТАК ПО ОСНОВУ ПРЕСТАНКА ПРИЗНАВАЊА ИНВЕСТИЦИЈА У ПРИДРУЖЕНА ДРУШТВА И ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОДУХВАТЕ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Приходи по основу продаје – учешћа у капитал ЈУБМЕС банке	-	306
Нето добитак	-	306

16. ОСТАЛИ ПОСЛОВНИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Остали приходи оперативног пословања	164,059	192,195
Приходи од дивиденди и учешћа	10,736	9,164
Укупно	174,795	201,359

У оквиру осталих прихода оперативног пословања у износу од 164,059 хиљада динара најзначајнији износи односе се на приходе од накнада по основу давања у закуп непокретности укључујући и примљене авансе за закуп у износу од 80,708 хиљада динара и рефундације судских трошкова и комуналних трошкова у износу од 52,510 хиљада динара.

У току 2018. године Матична банка је примила дивиденде по основу учешћа и акција намењених трговању у износу од 10,736 хиљада динара (2017: 9,137 хиљада динара) које чине део позиције осталих прихода, и то дивиденде од учешћа у власништву VISA Inc. у износу од 6,154 хиљада динара, Дунав осигурање АДО у износу од 3,363 хиљаде динара и MasterCard у износу од 1,219 хиљада динара.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

17. ТРОШКОВИ ЗАРАДА, НАКНАДА ЗАРАДА И ОСТАЛИ ЛИЧНИ РАСХОДИ

Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи се састоје од:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Трошкови зарада	2,956,795	3,067,911
Трошкови накнада зарада	509,985	480,967
Трошкови пореза на зараде и накнаде зарада	429,588	453,421
Трошкови доприноса на зараде и накнаде зарада	993,431	1,003,739
Трошкови накнада за привремене и повремене послове	8,192	15,291
Резервисања за отпремнине – нето (напомена 34)	81,701	32,606
Остали лични расходи	64,245	76,877
Укупно	5,043,937	5,130,812

18. ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Трошкови амортизације – нематеријална улагања (напомена 27.2)	161,229	162,273
Трошкови амортизације – некретнине и опрема (напомена 28.2)	419,447	418,137
Трошкови амортизације – инвестиционе некретнине (напомена 29.1)	49,078	45,270
Укупно	629,754	625,680

19. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Приходи од укидања неискоришћених резервисања по судским споровима и осталим обавезама (напомена 35)	147,719	29,089
Добици од продаје опрема/некретнине	3,718	11,268
Приходи од смањења обавеза	41,080	68,924
Вишкови	-	3
Остали приходи	182,875	669,698
	375,392	778,982

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

19. ОСТАЛИ ПРИХОДИ (наставак)

У оквиру позиције осталих прихода Матичне банке у 2018. години, најзначајније ставке чине приходи:

- По основу судских спорова пресуђених у корист Банке или спорова у прекиду до окончања претходног повезаног поступка у износу од 134,110 хиљада динара
- По основу смањења обавеза у износу од 40,650 хиљада динара које су резултат приходовања материјално безначајних обавеза неактивних партија текућих, динарских и девизних рачуна физичких лица који су у току 2018. године испунили услове прописане одлуком Извршног одбора Банке. У случају накнадног захтева клијента за испатом укинуге обавезе иста ће се извршити на терет расхода Банке.
- Од осигуравајућег друштва за затезну камату и надокнаду трошкова на основу судског решења у износу од 63,405 хиљада динара,
- По основу камата из ранијих година – становништво у износу од 16,260 хиљада динара
- По основу камата из ранијих година – привреда у износу од 14,251 хиљаду динара

20. ОСТАЛИ РАСХОДИ

Остали расходи се односе на:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава	
	2018.	31. децембра 2017.
Трошкови материјала	373,201	401,199
Трошкови производних услуга	2,130,158	2,282,749
Нематеријални трошкови (без пореза и доприноса)	2,704,964	2,746,978
Трошкови пореза	164,807	146,519
Трошкови доприноса	780,027	792,567
Остали оперативни трошкови	26,427	25,613
Остали расходи	342,617	267,464
Губици по основу расходовања и отписа осн.сред. и нематер. имовине	12,405	-
Расходи по основу промене вредности инвестиционих некретнина и средстава намењених продаји	43,627	107,576
Расходи по основу резервисања по судским и осталим обавезама (напомена 35)	276,540	191,029
Укупно	6,854,773	6,961,694

а) Остали расходи

У оквиру позиције осталих расхода Матичне банке у износу од 304,928 хиљада динара између осталих евидентирани су:

- расходи по основу резервисања за судске спорове у износу од 270,971 хиљаду динара
- расходи по основу плаћених фактура осигуравајућем друштву за полисе животног осигурања клијената винкулираних у корист Банке у износу од 176,422 хиљаде динара, а чије је плаћање на свој терет преузела Банка. Наведене полисе се користе као колатерал за одобрене кредите физичким лицима. Такође, у овој позицији су приказани и расходи по полисама за кориснике сетова текућих рачуна и путног осигурања интернационалних платних картица у износу од 64,889 хиљада динара и
- губици по основу расходовања и отписа основних средстава и нематеријалних улагања у износу 12,405 хиљада динара.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

20. ОСТАЛИ РАСХОДИ (наставак)

б) Расходи по основу резервисања за судске спорове

Расходи по основу резервисања за судске спорове Матичне банке у укупном износу од 270,971 хиљада динара (напомена 36) резултат су повећање расхода за тридесетиједан нови предмет у току 2018 године и повећања расхода за активне предмете из ранијих година.

21. ПОРЕЗ НА ДОБИТ

Матична банка нема могућност вршења пореске консолидације на основу важећих прописа у Републици Србији. Коначне износе обавеза по основу пореза на добит чланице Групе утврђују применом пореске стопе на пореску основицу утврђену локалним пореским прописима и обелодањују у појединачним напоменама уз своје годишње статутарне финансијске извештаје.

Пореске стопе за 2018. годину су:

Србија	15%
Црна Гора	9%
Босна и Херцеговина	10%

Компоненте пореза на добит за Групу на дан 31. децембра су следеће:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Порески расход периода	(18,376)	(9,381)
Добитак по основу одложених пореза	702,775	1,366,704
Губитак по основу одложених пореза	(685,231)	(405,710)
Укупно	(832)	951,613

С обзиром на немогућност пореске консолидације, компоненте пореза се одвојено обелодањују као у наставку:

21.1. Матична банка

21.1.1. Компоненте пореза на добит на дан 31. децембра су следеће:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Добитак по основу одложених пореза	700,754	1,335,828
Губитак по основу одложених пореза	(676,645)	(405,710)
Укупно	24,109	930,118

У 2018. и 2017. години Банка није исказала текући порез на добит на основу важећих пореских прописа.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

21. ПОРЕЗ НА ДОБИТ (наставак)

21.1. Матична банка (наставак)

21.1.2. Усаглашавање ефективне пореске стопе је приказано у следећој табели:

	У хиљадама динара			
	2018.	2018.	2017.	2017.
Добитак/ Губитак пре опорезивања		8,121,073		7,187,250
Порез обрачунат по домаћој стопи пореза на добит	15%	1,218,161	15%	1,078,087
Расходи који се не признају у пореске сврхе	1.05%	85,015	-0.41%	(29,449)
Порески ефекти нето капиталних губитака/добитака	-0.01%	(621)	-0.01%	(562)
Порески ефекат усклађивања прихода	-0.24%	(19,773)	0.03%	1,868
Порески ефекти по МСФИ 9	-0.43%	(34,851)	-	-
Порески кредити примљени и искоришћени у текућој години	-7.80%	(632,773)	-5.13%	(368,666)
Порески ефекти прихода од камата по дужничким ХОВ чији је издавалац РС, АП Војводина или НБС	-7.57%	(615,158)	-9.48%	(681,278)
Корекција пореских ефеката по основу одложених пореза	-0.30%	(24,109)	-12.94%	(930,118)
Порески ефекти исказани у билансу успеха		24,109		930,118

21.1.3. Промене на одложеним порезима на дан 31. децембра су приказане као што следи:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Стање на дан 1. јануара	857,096	(23,592)
Настанак и укидање привремених разлика	(16,129)	880,688
Стање на дан 31. децембра	840,967	857,096

У току 2018. године Банка није плаћала порез на добит, имајући у виду да приликом обрачуна пореза на добит за 2017. год. није исказала обавезу плаћања пореза, због покрића пореске обавезе пренетим пореским губитком.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2018. године
21. ПОРЕЗ НА ДОБИТ (наставак)**21.1. Матична банка (наставак)****21.1.4. Одложена пореска средства и обавезе****21.1.4.1 Одложена пореска средства и обавезе се односе на:**

	2018.			У хиљадама динара 2017.		
	Средства	Обавезе	Нето	Средства	Обавезе	Нето
Разлика у садашњој вредности основних средстава за пореске и књиговодствене потребе	69,359	-	69,359	112,277	-	112,277
Пренети порески губици	878,000	-	878,000	867,146	-	867,146
Ефекат промене вредности дужничких и власничких ХОВ	4,885	(570,187)	(565,302)	624	(530,171)	(529,547)
Дугорочна резервисања за отпремнине запослених	49,098	-	49,098	35,322	-	35,322
Обезвређење имовине	295,225	-	295,225	265,532	-	265,532
Примања запослених по чл.9 ст. 2. ЗПДПЛ обр. а неплаћена у пор. периоду	1,183	-	1,183	1,192	-	1,192
Обрачунате а неплаћене јавне дажбине	13	-	13	-	-	-
Средства по резервисањима за судске спорове	135,023	-	135,023	118,797	-	118,797
Актуарски добици по резервисањима за отпремнине	-	(21,632)	(21,632)	-	(13,623)	(13,623)
Укупно	1,432,786	(591,819)	840,967	1,400,890	(543,794)	857,096

Пренети порески губици који нису евидентирани у књигама Банке и по основу којих нису формирана пореска средства, а могу се користити за покриће пореза на добит у наредним периодима износе укупно 7,979,816 хиљада динара и односе се на део пореског губитка оствареног у 2016. години.

Одложена пореска средства нису формирана ни на пореске кредите по основу улагања у основна средства у износу од 15,692 хиљада динара ни по основу пореских кредита за међукомпанијске дивиденди у износу од 13,154 хиљада динара.

21.1.4.2 Преглед пореских кредита на која нису формирана одложена пореска средства:

Врста пореског кредита	Година настанка	У хиљадама динара		
		Износ на дан 31.12.2018	Износ на дан 31.12.2017	Година истека коришћења
	2014		-	2019
	2015		2,533,717	2020
Пренети порески губици	2016	7,979,816	9,719,742	2021
Укупно порески губици		7,979,816	12,253,459	
Утицај пореских губитака на будући порез на добит (15%)		1,196,972	1,838,019	од 2019 -2021
Порески кредит по основу улагања у основна средства	2013	15,692	15,692	2023
Порески кредит по основу међукомпанијских дивиденди	2014	13,154	13,154	2019
Укупно за умањење будућих обавеза за порез на добит		1,225,818	1,866,865	

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

21. ПОРЕЗ НА ДОБИТ (наставак)

21.1. Матична банка (наставак)

21.1.4.3. Кретања у оквиру привремених разлика током 2018. и 2017. године су приказана као што следи:

	У хиљадама динара				
	Стање 1. јануара	Исказано у оквиру биланса успеха	Исказано у оквиру осталог резултата	Исказано директно кроз нераспоређ ену добит	Стање 31. децембра
2018					
Некретнине и опрема	112,277	(46,444)	3,526	-	69,359
Пренети порески губици	867,146	10,854	-	-	878,000
Хартије од вредности	(529,547)	-	(35,755)	-	(565,302)
Дугорочна резервисања за отпремнине Запослених	35,322	13,776	-	-	49,098
Актуарски добици	(13,623)	-	(8,009)	-	(21,632)
Обезвређење имовине	265,532	29,693	-	-	295,225
Примања запослених по чл.9. ст.2. ЗПДПЛ	1,192	(9)	-	-	1,183
Неплаћене јавне дажбине	-	13	-	-	13
Средства по резервисањима за судске спорове	118,797	16,226	-	-	135,023
Укупно	857,096	24,109	(40,238)	-	840,967

	У хиљадама динара				
	Стање 1. јануара	Исказано у оквиру биланса успеха	Исказано у оквиру осталог резултата	Исказано директно кроз нераспоређ ену добит	Стање 31. децембра
2017					
Некретнине и опрема	77,473	96,720	(61,917)	-	112,277
Пренети порески губици	-	867,146	-	-	867,146
Хартије од вредности	(565,549)	-	36,003	-	(529,547)
Дугорочна резервисања за отпремнине Запослених	41,978	3,237	(9,894)	-	35,322
Актуарски добици	-	-	(13,623)	-	(13,623)
Обезвређење имовине	284,297	(18,765)	-	-	265,532
Примања запослених по чл.9. ст.2. ЗПДПЛ	1,134	58	-	-	1,192
Средства по резервисањима за судске спорове	137,075	(18,278)	-	-	118,797
Укупно	(23,592)	930,118	(49,431)	-	857,096

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

21. ПОРЕЗ НА ДОБИТ (наставак)

21.1. Матична банка (наставак)

21.1.5. Порески ефекти који се односе на Остали укупан резултат

	У хиљадама динара					
	2018			2017		
	Бруто	Порез	Нето	Бруто	Порез	Нето
Повећање по основу промене фер вредности учешћа у капиталу и хартија од вредности (повећање по власничким и дужничким ХОВ)	54,832	(8,224)	46,608	(241,847)	36,277	(205,570)
Нето смањење по основу актуарских губитака	53,387	(8,008)	45,379	24,648	(23,517)	1,131
Промене вредности некретнина	-	3,526	3,526	-	(61,917)	(61,917)
Смањење по основу промене фер вредности учешћа у капиталу и хартија од вредности (смањење по власничким и дужничким хов)	(28,403)	4,260	(24,143)	1,823	(274)	1,549
Укупно	79,816	(8,446)	71,370	(215,376)	(49,431)	(264,807)

21.2. Комерцијална банка а.д., Подгорица

21.2.1. Компоненте пореза на добит на дан 31. децембра су следеће:

	У хиљадама динара	
	2018.	2017.
Порески расход периода	(119)	(47)
Добитак на основу одложених пореза	1,205	29,978
Губитак на основу одложених пореза	(8,586)	-
	(7,500)	29,931

21.2.2. Усаглашавање ефективне пореске стопе је приказано у следећој табели:

	2018.	2018.	2017.	2017.
Добитак / (губитак) пре опорезивања		118,517		59,797
Порез обрачунат по домаћој стопи пореза на добит 9%	9.00%	10,667	9.00%	5,382
Опорезиви приходи – повезана лица и капитални добици	0.10%	119	0.08%	47
Порески непризнати трошкови	0.00%	-	1.79%	1,067
Преносиви порески кредит	0.00%	-	-10.79%	-6,449
Ефективни порез на добит	0.10%	119	0.08%	47
Порески ефекти исказани у билансу успеха – порески расход периода		(119)		(47)

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2018. године

21. ПОРЕЗ НА ДОБИТ (наставак)

21.3. Комерцијална банка а.д., Бања Лука

21.3.1. Компоненте пореза на добит на дан 31. децембра су следеће:

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Порески расход периода	(18,076)	(9,299)
Добитак на основу одложених пореза	816	898
	<u>(17,261)</u>	<u>(8,401)</u>

21.3.2. Усаглашавање ефективне пореске стопе је приказано у следећој табели:

	2018.	2018.	2017.	2017.
Добитак пре опорезивања		<u>139,879</u>		<u>89,714</u>
Порез обрачунат по домаћој стопи пореза на добит 10%	10.00%	13,988	10.00%	8,971
Порески непризнати трошкови	8.09%	11,302	5.43%	4,869
Приход ослобођен обрачуна пореза	-5.16%	(7,214)	-5.06%	(4,541)
Ефективни порез на добит	12.93%	<u>18,076</u>	10.37%	<u>9,299</u>
Порески ефекти исказани у билансу успеха – порески расход периода		<u>(18,076)</u>		<u>(9,299)</u>

21.3.3. Промене на одложеним порезима на дан 31. децембра су приказане као што следи:

	У хиљадама динара За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Стање на дан 1. јануара	1,647	4,414
Настанак и укидање привремених разлика	<u>3,189</u>	<u>(2,767)</u>
Стање на дан 31. децембра	<u>4,836</u>	<u>1,647</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
31. децембар 2018. године

21. ПОРЕЗ НА ДОБИТ (наставак)

21.4. КомБанк ИНВЕСТ Друштво за управљање инвестиционим фондом а.д., Београд

21.4.1. Компоненте пореза на добит на дан 31. децембра су следеће:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Порески расход периода	(181)	(35)
	<u>(181)</u>	<u>(35)</u>

21.4.2. Усаглашавање ефективне пореске стопе је приказано у следећој табели:

	У хиљадама динара	
	За годину која се завршава 31. децембра	
	2018.	2017.
Добитак пре опорезивања	1,624	940
Обрачун пореза по важећој стопи 15%	244	141
Порески ефекти нето капиталних добитака	181	35
Порески ефекти разлике амортизације за пореске сврхе и рачуноводствене амортизације	40	40
Корекција пореских ефеката (искоришћених и ефекат нових)	(465)	(216)
Остало	181	35
ПОРЕСКИ ЕФЕКТИ ИСКАЗАНИ У БИЛАНСУ УСПЕХА	<u>(181)</u>	<u>(35)</u>
Ефективна пореска стопа	<u>11.15</u>	<u>3.72</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

22. ГОТОВИНА И СРЕДСТВА КОД ЦЕНТРАЛНЕ БАНКЕ

Готовина и средства код централне банке укључује:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
У динарима		
Готовина у благајни	4,247,196	3,045,919
Жиро рачун	25,485,437	15,047,427
Остала динарска новчана средства	99	99
	<u>29,732,732</u>	<u>18,093,445</u>
У иностраној валути		
Готовина у благајни	3,956,036	4,622,429
Девизна обавезна резерва	39,287,392	32,318,639
Остала новчана средства	1,015,879	1,042,235
	<u>44,259,307</u>	<u>37,983,303</u>
Укупно	<u>73,992,039</u>	<u>56,076,748</u>
<i>Корекције готовине за извештај о токовима готовине</i>		
Девизни рачуни код страних банака (напомена 25.1)	9,825,488	5,199,540
Девизна обавезна резерва	<u>(39,287,392)</u>	<u>(32,318,639)</u>
	<u>(29,461,904)</u>	<u>(27,119,099)</u>
Готовина из извештаја о токовима готовине	<u>44,530,135</u>	<u>28,957,649</u>

Група у извештају о токовима готовине исказује готовину на жиро рачунима код централне банке, готовину на рачунима код страних банака, средства на рачуну код Централног регистра хартија од вредности и готовину у благајнама.

Матична банка

Банка у извештају о токовима готовине исказује готовину на жиро рачуну код НБС, готовину на рачунима код страних банака, средства на рачуну код Централног регистра хартија од вредности и готовину у благајнама.

У оквиру жиро рачуна исказана је динарска обавезна резерва, која представља минималну резерву динарских средстава издвојену у складу са Одлуком о обавезној резерви код Народне банке Србије. У складу са наведеном Одлуком, динарска обавезна резерва се обрачунава на износ просечног дневног књиговодственог стања динарских депозита, кредита и осталих динарских обавеза у току једног календарског месеца применом стопе у распону од 0.0% до 5.00% у зависности од доспећа обавеза и њиховог извора, с тим што обрачунату динарску обавезну резерву чини збир: обрачунате обавезне резерве у динарима, 38.00% динарске противвредности обрачунате обавезне резерве у еврима на депозите до 730 дана, и 30.00% динарске противвредности обрачунате обавезне резерве у еврима на депозите преко 730 дана.

Народна банка Србије плаћа Банци камату на издвојена средства у динарима у висини од 1.25% годишње (стопа у примени од маја 2018.).

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

22. ГОТОВИНА И СРЕДСТВА КОД ЦЕНТРАЛНЕ БАНКЕ (наставак)

Матична банка (наставак)

Девизну обавезну резерву Банка обрачунава сваког 17. дана у месецу на основу просечног стања девизних депозита у току претходног календарског месеца. Девизну обавезну резерву Банка издваја у девизама на посебан рачун код Народне банке Србије и та средства може по потреби повлачити. Банка је дужна да одржава просечно месечно стање издвојене девизне обавезне резерве у висини обрачунате девизне обавезне резерве, с тим што ради остваривања просечног дневног стања издвојене обавезне резерве дневно стање на рачуну девизне обавезне резерве може бити мање или веће од обрачунате девизне обавезне резерве.

Одлуком о измени Одлуке о обавезној резерви од 11.12.2015. године (Сл.Глас. 102/2015), стопе издвајања девизне обавезне резерве износе:

- на девизне депозите орочене до 730 дана стопа је 20%
- на девизне депозите орочене преко 730 дана стопа је 13%
- на динарске депозите индексирани валутном клаузулом стопа је 100% без обзира на рочност

Одлуком о обавезној резерви Народне банке Србије, Банка је одређени део девизне обавезне резерве издвајала у динарима на свом жиро рачуну. На обавезну резерву у иностраној валути Банка не остварује камату.

Остала новчана средства у иностраној валути у износу од 110 хиљада динара (2017: 184 хиљаде динара) односи се на обрачунски рачун код Централног регистра хартија од вредности за трговину хартијама од вредности.

Комерцијална банка а.д., Подгорица

Обавезна резерва Банке са стањем на дан 31. децембра 2018. године представља минимум издвојених депозита у складу са регулативом Централне банке Црне Горе на коју се односи „Одлука о обавезној резерви банака код Централне банке Црне Горе“ („Службени лист Црне Горе“ бр 73/15, 78/15 и 3/16). У складу са наведеним, банка обрачунава обавезну резерву на депозите по виђењу и орочене депозите.

Рачуни депозита код депозитних институција у Црној Гори се односе на обавезну резерву која се издваја по стопи од 7.5% на део основице коју чине депозити по виђењу и депозити уговорени са рочношћу до једне године, односно до 365 дана, и 6.5% на део основице коју чине депозити уговорени са рочношћу преко једне године, односно преко 365 дана. На депозите уговорене са роком доспећа преко једне године који имају клаузулу о могућности разорочења тих депозита у року краћем од 365 дана, примењује се стопа од 7.5%.

Износ до 50% урачунава се у слободна расположива средства као износ којим је дозвољено располагати ради одржавања дневне ликвидности Банке.

Банка може до 25% обавезне резерве издвојити и држати у облику државних записа које је емитовала Црна Гора.

На 50% издвојених средстава Централна банка плаћа Банци месечну накнаду од 1% на годишњем нивоу.

Банка није користила средства обавезне резерве у току 2018. године.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

22. ГОТОВИНА И СРЕДСТВА КОД ЦЕНТРАЛНЕ БАНКЕ (наставак)

Комерцијална банка а.д., Бања Лука

Готовина и готовински еквиваленти обухватају и депоноване вишкове ликвидних средстава код Централне банке Босне и Херцеговине у складу са прописима Централне банке Босне и Херцеговине.

Обавезна резерва код Централне банке Босне и Херцеговине представља минималну резерву средстава у домаћој валути обрачунату у складу са Одлуком о обавезној резерви код Централне банке Босне и Херцеговине.

Од 1. јула 2016. године Централна банка Босне и Херцеговине обрачунава накнаду банкама на следећи начин:

- а) на износ средстава обавезне резеве – не обрачунава накнаду,
- б) на износ средстава изнад обавезне резерве – обрачунава накнаду по стопи која је једнака 50% стопе коју примењује Европска Централна банка на депозите комерцијалних банака (Deposit Facility Rate) - (С.гласник Републике Српске 33/2016).

Уколико у току периода одржавања дође до промене вредности Deposit Facility Rate, примењиваће се стопа која је важила на први дан периода одржавања током којег је дошло до промене Deposit Facility Rate.

23. ПОТРАЖИВАЊА ПО ОСНОВУ ДЕРИВАТА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Потраживања по основу промене фер вредности деривата у динарима- SWAP	4,070	-
Укупно	4,070	-

24. ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ

24.1. Хартине од вредности се састоје од:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Хартине од вредности које се вреднују по фер вредности кроз БУ(у динарима)	1,795,977	2,184,287
Хартине од вредности које се вреднују по фер вредности кроз БУ (у иностраној валути)	3,156,612	3,240,355
Укупно	4,952,589	5,424,642
Хартине од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали резултат (у динарима)	52,167,965	33,470,304
Хартине од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали резултат (у иностраној валути)	80,395,760	82,627,637
Укупно	132,563,725	116,097,941
Исправка вредности	(1,594)	(3)
Укупно (напомена 4.1.6)	137,514,720	121,522,580

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

24. ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ (наставак)

24.2. Структура хартија од вредности које се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха је приказана у табели:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Обвезнице Републике Србије у динарима	1,193,611	1,628,010
Инвестиционе јединице ОИФ КомБанк ДЕВИЗНИ ФОНД	4,794	4,778
Инвестиционе јединице ОИФ новчани фондови у динарима	597,572	551,499
Обвезнице Републике Србије у иностраној валути	3,156,612	3,240,355
Укупно	4,952,589	5,424,642

Инвестиционе јединице на дан 31. децембра 2018. године у укупном износу од 602,366 хиљада динара односе се на инвестиционе јединице КомБанк Новчани фонд Београд и ОИФ девизни фонд.

24.3. Структура хартија од вредности које се вреднују по фер вредности кроз остали резултат

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
У динарима		
Обвезнице Републике Србије	51,916,780	33,137,523
Обвезнице локалне самоуправе (град Панчево и општина Стара Пазова)	251,185	332,781
Укупно у динарима	52,167,965	33,470,304
У иностраној валути		
Обвезнице Републике Србије	75,650,086	77,178,120
Обвезнице страних банака (Raiffeisen Bank International)	1,702,199	1,782,330
Обвезнице владе Републике Српске	2,884,532	1,778,838
Државне обвезнице Црне Горе	158,943	1,888,350
Укупно у иностраној валути	80,395,760	82,627,638
Укупно	132,563,725	116,097,942

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

24. ХАРТИЈЕ ОД ВРЕДНОСТИ (наставак)

Промене на исправци вредности су приказане као што следи:

Исправка вредности ХОВ које се вреднују по фер вредности
крз ост.рез

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Појединачна исправка вредности		
Стање на дан 1. јануара	3	81,710
Корекција почетног стања:		
МСФИ 9 – корекција резултата у капиталу	1,828	-
Кориговано стање 1. јануара 2018. године	1,831	-
Повећање (напомена 13)	586	29,813
Ефекти промене курса (напомена 13)	(5)	(3,523)
Ослобођено у току године (напомена 13)	(818)	(27,211)
Трајни отпис	-	(80,786)
Укупно појединачна исправка	1,594	3

Исправка вредности ХОВ које се вреднују по амортизов.вред..

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Стање на дан 1. јануара	-	84,169
Корекција почетног стања:		
МСФИ 9 – корекција резултата у капиталу	-	-
Кориговано стање 1. јануара 2018. године		
Исправка вредности у текућој години:		
Повећање	-	-
Ослобођено у току године	-	-
Трајни отпис		(84,169)
Укупно исправке	-	-

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

25. КРЕДИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ОД БАНАКА И ДРУГИХ ФИНАНСИЈСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

25.1 Пласмани банкама укључују

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Кредити дати у динарима		
По репо трансакцијама	1,500,000	15,000,000
Кредити за обртна средства	1,000,000	200,000
Overnight кредити	1,260,000	-
Остали пласмани	15,993	68,549
Дати депозити	16,376	-
Активна временска разграничења	14,744	18,809
Исправка вредности	(1,127)	-
	<u>3,805,986</u>	<u>15,287,358</u>
Кредити дати у иностраној валути		
Девизни рачун код страних банака (напомена 22)	9,825,488	5,199,539
Overnight кредити	1,587,977	2,144,357
Остали пласмани у страним банкама	1,243,418	972,056
Дати депозити у иностраној валути	3,793,400	5,929,799
Активна временска разграничења	513	819
Остала потраживања	9,843	13,004
Покривена јемства у иностраној валути	997,656	889,202
Исправка вредности	(226,744)	(202,579)
	<u>17,231,551</u>	<u>14,946,197</u>
Укупно	<u>21,037,537</u>	<u>30,233,555</u>

На дан 31. децембра 2018. године хартије од вредности стечене у 'reverse' репо трансакцијама са Народном банком Србије у износу од 1,500,000 хиљада динара односе се на благајничке записе купљене од Народне банке Србије, са доспећем до 8 дана, уз годишњу каматну стопу од 2.31% до 2.59%.

Краткорочно орочени кредити и депозити код банака у динарима су депоновани на период до једне године уз каматну стопу у распону од 1.9 % до 3.5 % годишње.

Краткорочно орочени депозити код банака у иностраној валути депоновани су на период до једне године уз каматну стопу у распону од 0.05 % до 0.20% годишње за EUR, од 1.2% до 2.5% за USD и 0.13% за CHF.

Дугорочно орочени депозити код банака у иностраној валути депоновани су уз годишњу каматну стопу у распону од 0.25 % до 0.25%.

Каматне стопе на пласиране краткорочне кредитне у иностраној валути кретале су се у распону од 3.00% до 6.50%, док су се каматне стопе на планиране дугорочне кредитне у иностраној валути кретале у распону од 3.70% до 6.90%.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

25. КРЕДИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ОД БАНАКА И ДРУГИХ ФИНАНСИЈСКИХ ОРГАНИЗАЦИЈА (наставак)

25.2 Промене на рачуну исправке вредности по пласманима банкама приказане су у следећој табели:

Исправка вредности	2018.	2017.
Стање на дан 1. јануара	202,579	311,994
МСФИ 9 – корекција резултата у капиталу	18,982	-
Кориговано стање 1. јануара 2018. године	221,561	-
<i>Исправка вредности у текућој години:</i>		
Повећање (напомена 13)	56,129	3,036
Ефекти промене курса (напомена 13)	9,171	(46,791)
Трајни отпис	-	-
Ослобођено у току године (напомена 13)	(59,817)	(65,660)
Остало	827	-
Стање на дан 31. децембра	227,871	202,579

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

26. КРЕДИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ОД КОМИТЕНАТА

26.1 Пласмани комитентима

	2018.			У хиљадама динара 2017.		
	Бруто износ	Исправка вредности	Књигово-дствена вредност	Бруто износ	Исправка вредности	Књигово-дствена вредност
Привредна друштва						
Кредити по трансакционим рачунима	908,929	(22,389)	886,540	547,983	(15,523)	532,460
Кредити за обртна средства	38,238,806	(4,484,678)	33,754,128	41,111,061	(6,948,860)	34,162,201
Извозни кредити	-	-	-	59,381	-	59,381
Инвестициони кредити	38,547,851	(1,655,814)	36,892,037	31,305,119	(2,591,763)	28,713,356
Кредити за плаћање увоза робе и услуга из иностранства	2,072,507	(18,613)	2,053,894	2,109,314	(18,892)	2,090,422
Пласмани по основу акцептирања, авалирања и извршених плаћања по гаранцијама	386,037	(289,188)	96,849	416,502	(261,893)	154,609
Остали кредити и пласмани	43,407,400	(7,058,215)	36,349,185	43,331,933	(7,271,480)	36,060,453
Активна временска разграничења	120,248	(19,393)	100,855	146,649	(24,290)	122,359
Пасивна временска разграничења	(200,317)	-	(200,317)	(174,533)	-	(174,533)
	<u>123,481,461</u>	<u>(13,548,290)</u>	<u>109,933,171</u>	<u>118,853,409</u>	<u>(17,132,701)</u>	<u>101,720,708</u>
Становништво						
Кредити по трансакционим рачунима	3,629,088	(179,038)	3,450,050	3,852,990	(425,362)	3,427,628
Стамбени кредити	44,282,275	(785,292)	43,496,983	41,444,608	(660,884)	40,783,724
Готовински кредити	32,855,277	(299,495)	32,555,782	26,591,048	(429,866)	26,161,182
Потрошачки кредити	198,225	(2,765)	195,460	285,226	(6,927)	278,299
Остали кредити и пласмани	2,270,794	(92,333)	2,178,461	2,369,413	(114,850)	2,254,563
Активна временска разграничења	260,985	(2,830)	258,155	229,137	(3,024)	226,113
Пасивна временска разграничења	(619,420)	-	(619,420)	(610,078)	-	(610,078)
	<u>82,877,224</u>	<u>(1,361,753)</u>	<u>81,515,471</u>	<u>74,162,344</u>	<u>(1,640,913)</u>	<u>72,521,431</u>
Стање на дан 31. децембра	<u>206,358,685</u>	<u>(14,910,043)</u>	<u>191,448,642</u>	<u>193,015,753</u>	<u>(18,773,614)</u>	<u>174,242,139</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

26. КРЕДИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ОД КОМИТЕНАТА (наставак)

26.2 Промене на рачуну исправке вредности по пласманима комитентима дате су у следећој табели

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Појединачна исправка вредности		
Стање на дан 1. јануара	17,446,730	29,920,987
Исправка вредности у текућој години:		
МСФИ 9 – корекција резултата у капиталу	110,779	-
Кориговано стање 1. јануара 2018. године	17,557,509	-
Повећање (напомена 13)	1,711,065	7,337,739
Рекласификовано из групне исправке вредности	348,305	197,466
Ефекти промене курса (напомена 13)	(7,051)	(419,849)
Ослобођено у току године (напомена 13)	(1,864,903)	(6,605,172)
Трајни отпис	(4,570,641)	(13,010,356)
Приходи по основу камата из ранијих година	-	2,014
Остало (напомена 13)	1,953	23,901
Укупно појединачна исправка	13,176,237	17,446,730
Групна исправка вредности		
Стање на дан 1. јануара	1,326,884	2,169,615
Исправка вредности у текућој години:		
МСФИ 9 – корекција резултата у капиталу	748,874	-
Кориговано стање 1. јануара 2018. године	2,075,758	-
Повећање (напомена 13)	4,279,831	4,684,063
Рекласификовано у појединачну исправку вредности	(348,305)	(197,466)
Ефекти промене курса (напомена 13)	(6,616)	(411,656)
Ослобођено у току године (напомена 13)	(3,880,882)	(5,108,173)
Трајни отпис (напомена 13)	(584,541)	(589,260)
Остало (напомена 13)	198,561	779,761
Укупно групна исправка	1,733,806	1,326,884
Стање на дан 31. децембра	14,910,043	18,773,614

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

26. КРЕДИТИ И ПОТРАЖИВАЊА ОД КОМИТЕНАТА (наставак)

Кредити становнишву

Током 2018. краткорочни и дугорочни кредити становништву у динарима одобравани су на рок од 30 дана до 120 месеци са номиналним каматним стопама у распону од 1.80% до 14.50% годишње.

Краткорочни кредити становништву у страниј валути одобравани су на рок до дванаест месеци са номиналним каматним стопама у распону од 1.50% до 9.60% на годишњем нивоу.

Дугорочни кредити становништву у страниј валути одобравани су на рок од тринаест до тристотинешездесетпет месеци са номиналним каматним стопама у распону од 1.50% до 13.00% на годишњем нивоу.

Кредити правним лицима

Краткорочни кредити правним лицима у динарима одобравани су на период до дванаест месеци уз распон каматних стопа од 2.35% до 10.20% на годишњем нивоу. У страниј валути краткорочни кредити одобрени су на период до дванаест месеци са каматном стопом за EUR 1.30% до 6.00% на годишњем нивоу, а за остале стране валуте са номиналном каматном стопом у распону од 2.00% до 13.2% на годишњем нивоу.

Дугорочни кредити у динарима одобравани су на период од тринаест месеци до шездесет месеци уз каматну стопу од 2.25% до 5.50% на годишњем нивоу. Дугорочни кредити у страниј валути су одобравани на период до стотетрдесетчетири месеца уз каматну стопу за EUR од 1.05% до 4.95% на годишњем нивоу, а за остале стране валуте са номиналном каматном стопом у распону од 2.00% до 11.99% на годишњем нивоу, односно од 4.19% плус шестомесечни еурибор до 11.40% плус шестомесечни еурибор, са периодом одобравања до сто четрдесет четири месеца.

Ризици и неизвесности

Руководство чланица Групе је извршило резервисање за потенцијалне кредитне губитке применом концепта очекиваног кредитног губитка. Губици због обезвређења средстава евидентираних по амортизованој вредности се мере као разлика између књиговодствене вредности финансијског средства и садашње вредности будућих процењених токова готовине дисконтованих употребом иницијалне ефективне каматне стопе датог средства. Губици се признају у билансу успеха и исказују се на позицији расхода и обезвређења финансијских средстава по кредитима. Када догађаји након датума биланса стања утичу на смањење износа губитка због обезвређења, такво смањење се признаје као приход од укидања обезвређења, кроз биланс успеха.

Кредити и остала потраживања се приказују у износу умањеном за групни и појединачни обрачун обезвређења. Појединачна и групна резервисања се одузимају од књиговодствене вредности кредита који су идентификовани као обезвређени да би се њихова вредност смањила до њихове надокнадиве вредности. У циљу заштите од ризика неизвршења обавеза у пословању са клијентима, Група предузима следеће мере за регулисање потраживања: продужење рока, реструктурирање, поравнање, преузимање средстава обезбеђења у циљу наплате потраживања, закључење уговора са заинтересованим трећим лицем, покретање судског спора и остале мере. Уколико предузете мере регулисања пласмана, односно принудне наплате и судског поступка нису дале очекиване резултате, односно када не постоји могућност наплате потраживања у целости, иницира се предлог за трајан отпис преосталог потраживања Група, или пренос из билансне у ванбилансну евиденцију.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

27. НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА

27.1 Нематеријална улагања се састоје из

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Нематеријална улагања	437,419	367,875
Нематеријална улагања у припреми	190,049	130,512
Укупно	627,468	498,387

27.2 Промене на нематеријалним улагањима у току 2018. и 2017. године приказане су у следећој табели

	У хиљадама динара		
	Лиценце и софтвер	Нематеријална улагања у припреми	Укупно
Набавна вредност			
Стање на дан 1. јануара 2017. године	2,247,277	2,563	2,249,840
Набавке у току године	4,755	262,196	266,951
Пренос	134,186	(134,186)	-
Курсне разлике	(11,090)	(61)	(11,151)
Стање на дан 31. децембра 2017. године	2,375,128	130,512	2,505,640
Стање на дан 1. јануара 2018. године	2,375,128	130,512	2,505,640
Набавке у току године	19,516	270,867	290,383
Пренос	211,304	(211,304)	-
Отуђење и расходовање	(5,475)	-	(5,475)
Курсне разлике	(656)	(26)	(682)
Стање на дан 31. децембра 2018. године	2,599,817	190,049	2,789,866
Исправка вредности			
Стање на дан 1. јануара 2017. године	1,855,294	-	1,855,294
Амортизација (напомена 18)	162,273	-	162,273
Курсне разлике	(10,314)	-	(10,314)
Стање на дан 31. децембра 2017. године	2,007,253	-	2,007,253
Стање на дан 1. јануара 2018. године	2,007,253	-	2,007,253
Амортизација (напомена 18)	161,229	-	161,229
Отуђење и расходовање	(5,475)	-	(5,475)
Курсне разлике	(609)	-	(609)
Стање на дан 31. децембра 2018. године	2,162,398	-	2,162,398
Садашња вредност			
Стање на дан 31. децембра 2017. године	367,875	130,512	498,387
Стање на дан 31. децембра 2018. године	437,419	190,049	627,468

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

28. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА

28.1 Некретнине, постројења и опрема се састоје из:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Некретнине	5,146,980	5,240,836
Опрема	678,001	634,924
Инвестиције у току	222,403	141,440
Укупно	6,047,384	6,017,200

28.2 Промене на некретнинама и опреми у току 2018. и 2017. године приказане су у наредној табели

Набавна вредност	У хиљадама динара			
	Некретнине	Опрема	Инвестиције у току	Укупно
Стање на дан 1. јануара 2017. године	7,626,856	3,903,215	50,896	11,580,967
Набавке у току године	-	3,962	359,456	363,418
Преноси са основних средстава у припреми	60,058	213,000	(268,829)	4,229
Пренос на инвестиционе некретне (нап.29.1)	(14,773)	-	-	(14,773)
Преноси на средства намењена продаји	(176,051)	-	-	(176,051)
Пренос са опреме	787	(787)	-	-
Преноси са сред.стечених напл.потраживања	-	4,013	-	4,013
Отуђење и расходовање	(67,183)	(115,536)	-	(182,719)
Продаја	-	(15,907)	-	(15,907)
Курсне разлике	(23,032)	(21,708)	(83)	(44,823)
Стање на дан 31. децембра 2017. године	7,406,662	3,970,252	141,440	11,518,354
Стање на дан 01. јануара 2018. године	7,406,662	3,970,252	141,440	11,518,354
Набавке у току године	-	55,982	390,573	446,555
Преноси са основних средстава у припреми	74,395	235,194	(309,589)	-
Пренос са инвестиционих некретнина (нап.29.1)	49,341	-	-	49,341
Преноси на средства намењена продаји	(99,152)	-	-	(99,152)
Отуђење и расходовање	(48,213)	(153,219)	-	(201,432)
Продаја	-	(40,140)	-	(40,140)
Мањак по попису	-	(23,058)	-	(23,058)
Курсне разлике	(1,246)	(1,165)	(21)	(2,432)
Стање на дан 31. децембра 2018. године	7,381,787	4,043,846	222,403	11,648,036
Исправка вредности				
Стање на дан 01. јануара 2017. године	2,078,645	3,251,135	-	5,329,780
Амортизација (напомена 18)	186,308	231,829	-	418,137
Преноси на инвестиционе некретнине (напомена 29.1)	(3,265)	-	-	(3,265)
Пренос на средства намењена продаји	(25,486)	-	-	(25,486)
Преноси са сред.стечених напл.потраживања	1,833	-	-	1,833
Отуђење и расходовање	(62,116)	(112,639)	-	(174,755)
Продаја	-	(15,322)	-	(15,322)
Курсне разлике	(10,093)	(19,675)	-	(29,768)
Стање на дан 31. децембра 2017. године	2,165,826	3,335,328	-	5,501,154
Стање на дан 01. јануара 2018. године	2,165,826	3,335,328	-	5,501,154
Амортизација (напомена 18)	174,480	244,967	-	419,447
Пренос на средства намењена продаји	(66,684)	-	-	(66,684)
Отуђење и расходовање	(38,239)	(150,704)	-	(188,943)
Продаја	-	(40,140)	-	(40,140)
Мањак по попису	-	(22,572)	-	(22,572)
Курсне разлике	(576)	(1,034)	-	(1,610)
Стање на дан 31. децембра 2018. године	2,234,807	3,365,845	-	5,600,652
Стање на дан 31. децембра 2017. године	5,240,836	634,924	141,440	6,017,200
Стање на дан 31. децембра 2018. године	5,146,980	678,001	222,403	6,047,384

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

28. НЕКРЕТНИНЕ, ПОСТРОЈЕЊА И ОПРЕМА (наставак)

Чланице Групе немају грађевинске објекте под хипотеком ради обезбеђења отплате кредита. На дан 31. децембра 2018. године, Матична банка за 29 грађевинска објекта садашње вредности 465,649 хиљада динара још увек нема спроведен упис права својине у надлежним јавним регистрима (број објеката укључује и средства стечена наплатом потраживања). У односу на ове непокретности, предузете су све потребне активности које треба да резултирају коначим уписима права својине у корист Банке. Окончање овог процеса зависи од поступања надлежних државних органа.

Укупно расходовање основних средстава Матичне банке у садашњој вредности од 12,891 хиљаду динара извршено је током године на основу искњижавања улагања у туђа основна средства у износу од 10,040 хиљада динара.

На основу Годишњег пописа чланица Групе расходовано је и искњижено из евиденције трајно неупотребљивих основних средстава садашње вредности и мањка у износу од 2,935 хиљада динара.

29. ИНВЕСТИЦИОНЕ НЕКРЕТНИНЕ

29.1 Промене на инвестиционим некретнинама у току 2018. и 2017. године приказане су у следећој табели

	У хиљадама динара Укупно
Набавна вредност	
Стање на дан 1. јануара 2017. године	3,107,746
Преноси са основних средстава	14,773
Преноси са средстава намењених продаји	23,461
Преноси са средстава стечених наплатом потраживања - корекција	(5,272)
Продаја	(117,034)
Процена – смањење	(79,477)
Курсне разлике	(26,675)
Стање на дан 31. децембра 2017. године	2,917,522
Стање на дан 1. јануара 2018. године	2,917,522
Преноси са основних средстава	-
Пренос на основна средства	(49,341)
Преноси са средстава намењених продаји	69,218
Продаја	(78,176)
Процена – смањење	(7,700)
Курсне разлике	(1,561)
Стање на дан 31. децембра 2018. године	2,849,962
Исправка вредности	
Стање на дан 1. јануара 2017. године	499,695
Амортизација (напомена 18)	45,270
Пренос на основна средства	3,265
Пренос са средстава стечених наплатом потраживања и корекција	7,672
Продаја	(4,438)
Процена – смањење	(3,520)
Курсне разлике	(10,986)
Стање на дан 31. децембра 2017. године	536,958
Стање на дан 1. јануара 2018. године	536,958
Амортизација (напомена 18)	49,078
Пренос са средстава намењених продаји	12,868
Продаја	(14,786)
Процена – смањење	6,679
Курсне разлике	(650)
Стање на дан 31. децембра 2018. године	590,147
Садашња вредност	
Стање на дан 31. децембра 2017. године	2,380,564
Стање на дан 31. децембра 2018. године	2,259,815

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

29. ИНВЕСТИЦИОНЕ НЕКРЕТНИНЕ (наставак)

Информације о инвестиционим некретнинама по чланицама Групе се приказују у наставку:

29.2.1 Матична банка

На дан 31. децембра 2018. године, Банка има исказане инвестиционе некретнине садашње вредности у износу од 1,896,347 хиљада динара, које чине објекти дати у закуп.

У току 2018. године на основу процене овлашћеног екстерног проценитеља извршено је смањење вредности инвестиционих некретнина у износу од 6,892 хиљаде динара на терет расхода обезвређења (део напомене 20.) У току 2018. године Банка је извршила пренамену за два локала у Новом Саду у објекте са пословном наменом.

На дан 31. децембра 2018. године нето резултат по основу инвестиционих некретнина је негативан и износи 2,618 хиљада динара.

Назив објекта	Површина у м ²	Укупни трошкови	Остварени приходи од закупа	Нето резултат
Београд, Трг политике 1	3,354	(23,710)	9,239	(14,471)
Ниш, Вртиште нова д-зграда	1,816	(4,313)	-	(4,313)
Ниш, ТПЦ Калча	85	(799)	4,974	4,175
Београд, Омладинских бригада 19	15,218	(19,655)	16,487	(3,168)
Шабац, Мајур, Обилазни пут бб	1,263	(1,742)	-	(1,742)
Ловћенац, Маршала Тита бб,	46,971	(2,696)	7,096	4,400
Неготин, Саве Драговића 20-22	658	(583)	-	(583)
Ниш, Булевар 12. фебруар бб	816	(380)	4,541	4,161
Београд, Радничка 22	7,190	(18,189)	18,717	528
Нови Сад, Вардарска 1/Б,	291	(1,895)	3,608	1,713
Нови Сад, Булевар Ослобођења 88	44	(526)	2,316	1,790
Котор, Стари Град, Палата бескућа, пословни простор, згр.бр.1	207	(1,007)	5,647	4,640
Београд, Луке Војводића 77а	80	(604)	856	252
Укупно		(76,099)	73,481	(2,618)

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

29. ИНВЕСТИЦИОНЕ НЕКРЕТНИНЕ (наставак)

29.2.2 Комерцијална банка а.д., Бања Лука

На дан 31. децембра 2018. године, Банка има исказане инвестиционе некретнине у вредности од 268,512 хиљада динара, које чине објекти дати у закуп.

На основу закљученог уговора о дугорочном закупу Банка је у 2018. години извршила пренос на инвестиционе непокретности са позиције сталних средстава намењених продаји (пословна зграда и земљиште у Хаџићима и Брчком) у вредности од 135,380 хиљада динара.

У току 2018. године на основу процене овлашћеног екстерног проценитеља извршено је смањење вредности инвестиционих непокретности у укупном износу 7,487 хиљада динара.

Процена вредности инвестиционих непокретности код којих је процењена вредност била нижа од нето-књиговодствене вредности у 2018. години:

Назив објекта	Површина а у м ²	Књигов. вредност пре процене у 000 динара	Процењена вредност		Разлика вредности у 000 динара
			у 000 EUR	у 000 динара	
Пословни објекат: Приземље- производно складишни део; Приземље-управни део; Спрат- управни део; Поткровље- управни део смештен у Бесцаринској зони Дистрикт Брчко – Зона индустрије и рада	1,266	81,060	343	79,306	(1,754)
Пословна зграда-производна зграда: Производна хала; спрат- управни део смештен у Бесцаринској зони Дистрикт Брчко – Зона индустрије и рада	1,088	53,830	223	51,458	(2,372)
Пословна зграда-складиште смештен у Бесцаринској зони Дистрикт Брчко – Зона индустрије и рада	873	23,995	58	13,477	(10,518)
УКУПНО		158,885	624	144,241	(14,644)

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

29. ИНВЕСТИЦИОНЕ НЕКРЕТНИНЕ (наставак)

29.2.2 Комерцијална банка а.д., Бања Лука (наставак)

На дан 31. децембра 2018. године нето резултат по основу инвестиционих некретнина износи 3,772 хиљаде динара:

Назив објекта	Површина у м ²	Укупни трошкови	У хиљадама динара	
			Остварени приходи од закупа	Нето резултат
Брчко, Бесцаринска зона бб	7,197	(1,723)	3,155	1,432
Astros мотел-пицерија Нова Топола	5,437	(2,426)	4,029	1,603
Штрбац Милован и Мирослав		(348)	725	377
Сарајево, Аурум Арена	402	(206)	204	(2)
Нова Топола, земљиште	5,767	(1)	363	362
		<u>(4,704)</u>	<u>8,476</u>	<u>3,772</u>

29.2.3 Комерцијална банка а.д., Подгорица

На дан 31. децембра 2018. године, Банка има исказане инвестиционе некретнине у вредности од 94,956 хиљада динара, које чине објекти дати у закуп.

На дан 31. децембра 2018. године нето резултат по основу инвестиционих некретнина износи 2,062 хиљаде динара:

Назив објекта	Површина у м ²	Укупни трошкови	У хиљадама динара	
			Остварени приходи од закупа	Нето резултат
Земљиште и дистрибутивни центар у Будви	7,114	-	2,062	2,062
		<u>-</u>	<u>2,062</u>	<u>2,062</u>

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

30. **СТАЛНА СРЕДСТВА НАМЕЊЕНА ПРОДАЈИ И СРЕДСТВА ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА**

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	659,003	787,618
Укупно	659,003	787,618

a) **Стална средства намењена продаји код Матичне банке:**

<u>Назив објекта</u>	<u>Површина у м²</u>	<u>Књиговодствена вредност у хиљадама динара</u>
Јасика, пословни простор	75.87	538
Пожаревац, Моше Пијаде 2, пословни простор	826.82	27,926
Пожаревац, Моше Пијаде 2, пословни простор	880.86	23,107
Врбас, М. Тита 49, пословни простор	145.56	2,128
Котор, пословни простор 1 и 2	690.00	91,582
Јастребац, зграда одмаралишта	687.00	19,388
Јастебац, летњиковац	108.00	1,301
Јастребац, кућица за агрегат	65.00	310
Београд, Палмира Тољатија 5	637.00	61,350
Укупно		227,630

У току 2018. године на основу процене овлашћеног екстерног проценитеља извршено је смањење вредности сталних средстава намењених продаји у износу од 13,518 хиљада динара.

Руководство Банке и даље има намеру да спроведе поступак продаје за сва средства која нису продата у протеклих годину дана.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

30. **СТАЛНА СРЕДСТВА НАМЕЊЕНА ПРОДАЈИ И СРЕДСТВА ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА (наставак)**

б) **Стална средства намењена продаји код Комерцијалне банке а.д., Бања Лука:**

<u>Назив објекта</u>	<u>Површина у м²</u>	<u>Књиговодствена вредност у хиљадама динара</u>
Пословни простор Посушје	1,289.00	20,311
Привредна зграда и земљиште, Кочићево, Градишка	5,333.30	14,492
Породична стамбена зграда, Приједор	505.65	5,504
Пословне зграде и земљиште, Мркоњић град	2,619.00	4,339
Пословне зграде и земљиште, Приједор	7,043.00	58,883
Привредна зграда и земљиште, Ровине, Градишка	961.00	4,957
Пословни простор - Брчко Дистрикт	29.00	1,675
Пословни простор - Брчко Дистрикт	52.00	4,184
Производно – привредни комплекс Брчко Дистрикт	67,232.00	58,043
Опрема - разне машине		3,390
		<u>175,778</u>

У току 2018. године продато је 5 објеката (некретнина стан Пале, пословни објекат и земљиште Прохема доо Брчко, пословни објекти Чулић доо Приједор и Алумина доо Кнежево) и по том основу извршено је умањење сталних средстава намењених продаји садашње вредности 105,729 хиљада динара. Укупна продајна цена наведених објеката износи 137,788 хиљада динара.

У току 2018. године продата је разна опрема (трговачка роба, прикључна возила, теретна возила, резервни делови и потрошни материјал) и по том основу извршено је умањење сталних средстава намењених продаји садашње вредности 30,706 хиљада динара. Укупна продајна цена наведених објеката износи 30,386 хиљада динара. Остварен је губитак од продаје у износу 320 хиљада динара.

У току 2018. године на основу процене овлашћеног екстерног проценитеља извршено је смањење вредности сталних средстава намењених продаји у износу од 14,009 хиљада динара.

У складу да интерним актима Банке извршено је смањење вредности сталних средстава намењених продаји у износу 1,716 хиљада динара.

Укупно обезвређење сталних средстава намењених продаји у току 2018. године износи 15,725 хиљада динара.

Руководство Банке и даље има намеру да спроведе поступак продаје за сва средства која нису продата у протеклих годину дана.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

30. **СТАЛНА СРЕДСТВА НАМЕЊЕНА ПРОДАЈИ И СРЕДСТВА ПОСЛОВАЊА КОЈЕ СЕ ОБУСТАВЉА (наставак)**

в) **Стална средства намењена продаји код Комерцијалне банке а.д., Подгорица:**

<u>Назив објекта</u>	<u>Површина у м²</u>	<u>Књиговодствена вредност у хиљадама динара</u>
2 пословна простора на Старом Аеродрому у Подгорици	97	5,496
4 пословна простора на Старом Аеродрому у Подгорици	455	26,973
Пашњак површине на Ђемовском пољу у Подгорици	375	1,172
2 стана и 2 гараже у Перазића Долу у Будви	135	18,095
Земљиште у Режевићима	547	6,567
Земљиште и помоћна зграда у Подгорици	849	-
Земљиште и производна хала за прераду дрвета у Андријевици (3 помоћне зграде и зграда у енергетици)	14,233	8,829
Неурбанизовано земљиште у Котору	31,534	35,718
Шума у Будви	709	14,767
Шума и ливада у Врановићима	3,131	2,724
Земљиште у Котору	3,362	5,429
Земљиште и Фабрика рибе (зграде) у Ријеци Црнојевића (Цетиње)	50,455	87,865
Стан у Никшићу	65	2,361
Урбанизована парцела у Херцег Новом	300	1,369
Урбанизована парцела у Рисну	425	4,061
Шуме, њиве и пашњаци у Бару	12,501	9,986
2 Пословна простора у Петровцу	173	24,183
Пословни простор Хоти - Подгорица	45	-
УКУПНО		255,595

У току 2018. године продато је пет непокретности које су књижњих као стална средства намењена продаји.

У току 2018. године на основу процене овлашћеног екстерног проценитеља и интерним актом Банке извршено је смањење вредности сталних средстава намењених продаји у износу од 8,823 хиљаде динара.

Руководство Банке и даље има намеру да спроведе поступак продаје за сва средства која нису продата у ротеклих годину дана.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА

Остала средства се састоје од:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
У динарима		
Потраживања за накнаду по основу осталих средстава	107,852	102,745
Залихе	148,886	158,202
Средства стечена наплатом потраживања	3,379,717	3,412,873
Унапред плаћени трошкови	141,317	120,459
Учешће у капиталу	1,747,405	1,572,140
Остала потраживања у динарима	3,220,716	3,003,211
	<u>8,745,893</u>	<u>8,369,630</u>
<i>Исправке вредности по основу:</i>		
Накнада – остала средства	(68,497)	(44,251)
Средства стечена наплатом потраживања	(1,599,828)	(1,507,288)
Учешћа у капиталу	(446,661)	(504,732)
Осталих потраживања у динарима	(859,572)	(944,035)
	<u>(2,974,558)</u>	<u>(3,000,306)</u>
У иностраној валути		
Потраживања за накнаду по основу осталих средстава	807	2,104
Остала потраживања из пословања	984,859	813,355
Потраживања у обрачуну	381,548	1,379,082
Остала потраживања у иностраној валути	226,552	157,975
	<u>1,593,766</u>	<u>2,352,516</u>
<i>Исправке вредности по основу:</i>		
Осталих потраживања из пословања	(133,562)	(163,542)
Потраживања у обрачуну	(77,875)	(77,922)
	<u>(211,437)</u>	<u>(241,464)</u>
Укупно	<u>7,153,664</u>	<u>7,480,376</u>

Матична банка је на основу извршеног Годишњег пописа извршила отпис на терет расхода залиха материјала у укупном износу од 22 хиљаде динара.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА (наставак)

Промене на рачуну исправке вредности по осталим средствима и активним временским разграничењима током године приказане су у следећој табели:

Појединачна исправка вредности	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Стање на дан 1. јануара	892,037	1,235,731
Корекција почетног стања		
МСФИ 9 – Корекција резултата у капиталу и обезвређени удели	13,573	-
Кориговано стање 1. јануара 2018. године	905,610	-
Исправка вредности у текућој години:		
Повећање (напомена 13)	24,983	197,905
Ефекти промене курса (напомена 13)	(1,598)	(35,144)
Ослобођење током године (напомена 13)	10,592	(20,151)
Трајни отпис	(4,226)	(16,865)
Остало	(8,574)	(469,439)
Укупно појединачна исправка	926,787	892,037
Групна исправка вредности	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Стање на дан 1. јануара	2,248,880	2,340,680
Корекција почетног стања		
МСФИ 9 – Корекција резултата у капиталу и обезвређени удели	(439,405)	-
Кориговано стање 1. јануара 2018. године	1,809,475	-
Исправка вредности у текућој години:		
Повећање (напомена 13)	217,543	451,171
Ефекти промене курса (напомена 13)	102	(9,994)
Ослобођење током године (напомена 13)	(301,878)	(122,050)
Трајни отпис	(6,559)	(9,781)
Остало	(7,771)	(401,146)
Укупно групна исправка вредности	1,710,912	2,248,880
Стање на дан 31. децембра (без ситног инвентара)	2,637,699	3,140,917
Исправка вредности инвентара (није предмет кредитног ризика)	101,635	100,851
Стање на дан 31. децембра (са ситним инвентаром)	2,739,334	3,241,770

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА (наставак)

а) Учешћа у капиталу

У оквиру позиције осталих средстава признати су удели у капиталу правних лица према табели:

	2018.	2017.
Учешћа у капиталу банака и финансијских организација	80,270	80,270
Учешћа у капиталу предузећа и других правних лица	410,760	464,902
Учешћа у капиталу страних лица у иностранству	1,256,375	1,026,968
	<u>1,747,405</u>	<u>1,572,140</u>
<i>Исправке вредности по основу:</i>		
Учешћа у капиталу банака и финансијских организација	(80,270)	(80,270)
Учешћа у капиталу предузећа и других правних лица	(366,391)	(424,462)
	<u>(446,661)</u>	<u>(504,732)</u>

Учешћа у капиталу банака и финансијских организација у стечају односе се на: Euroaxis bank Moscow у износу од 78,387 хиљада динара, Унион банку А.Д. у износу 1,874 хиљаде динара и Универзал банку а.д. Београд (у стечају) у износу од 9 хиљада динара.

Учешћа у капиталу предузећа највећим делом се односе на: 14. Октобар а.д. Крушевац у износу 324,874 хиљаде динара, РТВ Политика д.о.о. Београд у износу 37,634 хиљаде динара, Београдска берза а.д. у износу 2,246 хиљада динара, Компанија Дунав осигурање а.д.о. Београд у износу од 32,759 хиљада динара и Политика а.д. Београд 1,899 хиљада динара.

Учешћа у капиталу страних лица у иностранству односе се на компанију VISA INC у износу од 1,020,797 хиљада динара и MASTER Card International у износу од 235,223 хиљаде динара и Монтенегро берза Подгорица у износу од 355 хиљада динара.

Обезвређење учешћа у капиталу у износу од 446,661 хиљаде динара односи се на обезвређење набавне вредности за она учешћа која немају тржишну вредност, од чега се највећи износи односе на: 14. октобар а.д., Крушевац у износу од 324,874 хиљаде динара, Euroaxis bank Moscow у износу 78,387 хиљада динара, РТВ Политика д.о.о., Београд у износу од 37,633 хиљаде динара, Политика а.д. и ППД Добричево д.о.о. Ћуприја у износу од 2,563 хиљаде динара.

б) Остала потраживања и потраживања у обрачуну

Остала потраживања у динарима у највећем делу се односе на потраживања по основу купопродаје девиза на девизном тржишту у износу од 709,270 хиљада, потраживања из пословања у износу од 250,989 хиљада динара, потраживања по основу материјалних вредности примљених наплатом потраживања у износу од 2,268,696 хиљада динара (исправка вредности у износу од 949,729 хиљаде динара), потраживања по основу аванса датих за обртна средства у износу од 28,391 хиљада динара, потраживања по основу закупнине 368,981 хиљаде динара, потраживања за затезну камату по основу осталих средстава у износу од 204,498 хиљада динара, потраживања по основу претплаћених пореза и доприноса у износу од 1,606 хиљада динара и потраживања у обрачуну по судској пресуди у износу 209,085 хиљада динара (исправка вредности у пуном износу 100%).

У оквиру позиције Осталих потраживања у обрачуну у страниој валути од укупног износа 381,548 хиљаде динара најзначајнији износ од 227,052 хиљада динара односи се на потраживања Матичне банке по основу спот трансакција.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА (наставак)

в) Материјалне вредности стечене по основу наплате потраживања

Материјалне вредности стечене по основу наплате потраживања у износу од 3,379,717 хиљада динара, уз прокњижену исправку вредности у износу од 1,599,828 хиљада динара што чини садашњу вредност у износу од 1,779,889 хиљада динара односе се на чланице Групе:

Матична банка

- 1) *Непокретности стечене наплатом потраживања пре 30. децембра 2013. године - која не испуњавају услове према одлуци НБС о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки за које Банка издваја резерве из добити*

Опис	Површина у м ²	У хиљадама динара	
		Вредност	Датум стицања
Нови Пазар, Кеј скопских жртава 44, локал	82.95	2,128	27.09.2006.
Гњилица, њива VII класе	2,638	56	15.04.2008.
Чачак, Хотел „Президент“, Булевар ослобођења бб	2,278.92	98,456	21.01.2009.
Тиват, Мрчевац-стамбена зграда, помоћна зграда	277	4,834	23.12.2009.
Будва, Црна Гора, шума, IV класе	8,292	88	12.10.2010.
Буче, шума, IV класе	974	3,875	27.05.2011.
Пријевор, шума IV класе	1,995	4,559	27.05.2011.
Београд, Михајла Аврамовића 14а, стабена зграда	925.35	164,228	21.11.2011.
Крушевац, Кошеви, производно пословни објект И.Ц.П.	12,836	45,433	08.06.2012.
Младеновац, Сопот-Неменикуће, њиве III класе	16,633	258	25.06.2012.
Обреновац, Мислођин, њиве III класе	10,017	1,016	11.07.2012.
Нови Пазар, Ејупа Куртагића 13, кућа	139.90	3,547	24.07.2012.
Мајур, Табановачка, њива	14,452	1,575	10.08.2012.
Мали Пожаревац, Велико поље, њива III и IV класе	21,915	309	27.09.2012.
Ђуприја, Алексе Шантића 2/24, стан	72.40	811	15.01.2013.
Ниш, Ивана Милутиновића 30, пословни простор	438.39	4,924	23.04.2013.
Ниш, Триглавска 3/1, стан	79.80	3,165	04.06.2013.
Младеновац, њива-луг III класе	1,142	405	18.07.2013.
Ниш, Булевар 12. фебруара, помоћна зграда-складиште	2,062	39,112	30.07.2013.
Кула, Железничка бб, пословни простор, земљиште	7,959	21,990	01.10.2013.
Пријепоље, Карошевина, стругара	450	839	08.11.2013.
Укупно I		401,608	

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА (наставак)

в) Материјалне вредности стечене по основу наплате потраживања (наставак)

II Непокретности стечене наплатом потраживања после 30. децембра 2013. године – која не испуњавају услове према одлуци НБС о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки за које Банка издваја резерве из добити

Опис	Површина у м ²	У хиљадама динара	
		Вредност	Датум стицања
Вуковац, Милатовац, пољопривредно земљиште	132,450	552	16.05.2014.
Бор, Николе Пашића 21, пословна зграда, магацин	3,823	46,813	08.05.2014.
Суботица, Магнетна поља 17, производна хала и магацин	2,492	44,612	18.07.2014.
Мокра Гора, земљиште, шуме, њиве, кућа	58,400	3,985	31.01.2014.
Копаоник, кућа са земљиштем	337	3,936	31.01.2014.
Нови Сад, Булевар ослобођења 30а, пословни простор 6/3	29	2,970	31.01.2014.
Нови Сад, Булевар ослобођења 30а пословни простор 7/3	44	4,506	31.01.2014.
Нови Сад, Булевар ослобођења 30а, пословни простор 8/3	35	3,584	31.01.2014.
Нови Сад, Булевар ослобођења 30а, пословни простор 9/3	34	3,482	31.01.2014.
Нови Сад, Булевар ослобођења 30а, пословни простор 10/3	39	3,994	31.01.2014.
Нови Сад, Булевар ослобођења 88, пословни простор 22	226	16,430	31.01.2014.
Нови Сад, Булевар ослобођења 88, пословни простор 23	253	19,463	31.01.2014.
Нови Сад, Тихомира Остојића 4, пословни простор 7	134	5,530	31.01.2014.
Нови Сад, Полгар Андраша 40/а, пословни простор 8	81	4,769	31.01.2014.
Нови Сад, Полгар Андраша 40/а, пословни простор 9	79	4,651	31.01.2014.
Нови Сад, Полгар Андраша 40/а, пословни простор 10	408	24,703	31.01.2014.
Зрењанин, Новосадски пут 4, зграда, пумпа и земљиште	9,144	33,601	14.08.2014.
Будва, Режевићи, Црна Гора, камењар, шума	1,363.20	19,469	22.07.2014.
Будва, Режевићи, Црна Гора, шума V класе	5,638.54	79,502	22.07.2014.
Ниш, Ивана Горана Ковачића 31, стамбени објект	434.58	4,360	17.04.2013.
Младеновац, Амерић, њива IV класе	7,768	245	03.10.2014.
Ваљево, Рађево село, магацин	394	423	11.06.2014.
Бела Црква, Кајтасово, шума	4,187	68	03.10.2014.
Младеновац, њиве, воћњаци	25,136	519	03.10.2014.
Ваљево, Војводе Мишића 17, породична стамбена зграда	106	1,651	25.09.2014.
Ниш, Чајничка бб, стамбена зграда са помоћном зградом	825.74	10,369	14.03.2013.
Ниш, Сјеничка 1, пословна зграда, магацини, радионица	1,452.73	12,767	14.03.2013.
Београд, Земун, Цара Душана 130, фабрички комплекс	6,876	96,957	16.06.2014.
Ниш, Шумадијска 1, пословни простор	504.60	1,746	04.12.2014.
Ваљево, Радничка 6, стан	69	2,684	28.05.2014.
Прокупље, њива III класе	12,347	554	28.08.2015.
Мионица, Проте Жарка Томовића бб, кућа	107	1,678	10.09.2015.
Прокупље, Малопланска 7, зграде са земљиштем	490	270	11.06.2012.
Сокобања, пољопривредно земљиште, воћњак, њива IV класе	417,908	5,312	31.07.2012.
Сокобања, производна хала са зељиштем	5,042	22,825	31.07.2012.
Сокобања, портирница са земљиштем	2,005	656	31.07.2012.
Сокобања, кућа са земљиштем	4,194	3,547	31.07.2012.
Београд, Баје Пивљанина 83, стамбена зграда	278.52	58,577	23.08.2012.
Дивчибаре, ливада V класе	8,012	4,114	02.12.2015.
Лебане, Бранка Радичевића 17, стамбено пословни објект	768.42	5,507	27.08.2015.
Лозница, Липница, Карађорђева, стамбено пословна зграда са земљиштем	146	1,997	15.10.2015.
Врхпоље, објект угоститељства	1,334	2,283	16.05.2013.
Крушевац, Ст.село, Бетонска база са земљиштем	100,560	131,163	11.03.2016.
Зрењанин, Багљаш, пашњак II класе	230	48	22.12.2015.
Свилајнац, Кодубље, пословна зграда, хала и земљиште	10,462	29,667	26.02.2016.
Александрово, Мeroшина, зграда са земљиштем	8,527	14,135	23.12.2015.
Чачак, Суво поље, зграде 1 и 2 са земљиштем	1,225	11,564	05.05.2016.
Бојник, Мирошевце, њиве, пашњак, виноград	29,550	224	31.03.2016.
Ваљево, Бобове, њиве VI и VII класе	20,599	307	19.05.2016.
Котор, Црна Гора, пословни простор, зграда бр. 1	106	20,622	22.12.2016.
Котор, Црна Гора, пословни простор, зграда бр. 1	345	60,860	22.12.2016.
Котор, Црна Гора, пословни простор, зграда бр. 1	345	60,860	22.12.2016.
Укупно II		895,111	

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА (наставак)

в) Материјалне вредности стечене по основу наплате потраживања (наставак)

III *Опрема стечене наплатом потраживања пре 30. децембра 2013. године – која не испуњавају услове према одлуци НБС о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки за које Банка издваја резерве из добити*

Опис	У хиљадама динара	
	Вредност	Датум стицања
Крушевац, покретна имовина (машине, намештај, опрема)	6,799	08.06.2012.
Ниш и Соко Бања покретна имовина (линија за прераду кафе, транспортни уређаји и уређаји за одржавање хигијене)	6,101	31.07.2012.
Параћин, линија за пржење кафе	2,512	31.12.2012.
Вранић, опрема, линија за производњу	4,318	09.07.2013.
Укупно III	19,730	

IV *Опрема стечена у периодима после 30. децембра 2013. године која не испуњавају услове према одлуци НБС о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки за које Банка издваја резерве из добити*

Опис	У хиљадама динара	
	Вредност	Датум стицања
Покретна имовина, пољопривредна опрема и алати	59	03.06.2015.
Опрема залихе секундарне сировине	1,523	18.07.2014.
Покретне ствари, инсталациони материјал	672	13.05.2014.
Остало	264	
Укупно IV	2,518	
УКУПНО (садашња вредност) I + II+ III+ IV	1,318,967	

Ефекат обезвређења средстава стечених наплатом пораживања у 2018. години приказан је у табели:

	У 000 динара
Ефекат обезвређења непокретности	83,099
Ефекат обезвређења опреме	13,439
УКУПНО	96,538

Негативан ефекат процене признат је као расход периода у укупном износу од 96,538 хиљада динара (напомена 13) и то:

- обезвређење непокретности у износу од 57,525 хиљаде динара по основу процене ниже тржишне вредности некретнина, као и обезвређење обрачунато у складу са интерним актом због немогућности продаје у периоду дужем од дванаест месеци у износу од 26,151 хиљаде динара за непокретности чија је проценена вредност виша од књиговодствене
- за опрему у износу од 13,439 хиљада динара по основу процене ниже тржишне вредности и у складу са интерним актом банке

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА (наставак)

Банка је ангажовањем овлашћеног екстерног проценитеља извршила поновну процену сталних средстава стечених наплатом потраживања која су стечена пре периода од дванаест месеци.

ГЛ.1. Процењена вредност некретнина стечених наплатом потраживања:

Назив објекта	Површина у м ²	Књигов. вредност пре процене у хиљадама динара	Процењена вредност		Разлика вредности у хиљадама динара
			у хиљадама EUR	Садашња у хиљадама динара	
Београд, Михаила Аврамовића 14а, стамбена зграда	925.35	184,285	1,559	164,228	(20,057)
Крушевац, Ст.село, Бетонска база са зељиштем	100,560	136,062	1,151	131,163	(4,899)
Чачак, Хотел „Президент“, Булевар ослобођења ББ	2,278.92	100,608	851	98,456	(2,152)
Београд, Земун, Цара Душана 130, фабрички комплекс	6,876	100,578	851	96,957	(3,621)
Будва, Режевићи, Црна Гора, шума V класе	5,638.54	81,042	686	79,502	(1,540)
Котор, Црна Гора, пословни простор, зграда бр. 1 ПД 4	345	69,626	589	60,860	(8,766)
Котор, Црна Гора, пословни простор, зграда бр. 1 ПД6	345	69,626	589	60,860	(8,766)
Београд, Баје Пивљанина 83, пословна зграда	278.52	60,764	514	58,577	(2,187)
Бор, Николе Пашића 21, пословна зграда, магацин	3,823	54,292	459	46,813	(7,479)
Суботица, Магнетна поља 17, производна хала и магацин	2,492	46,278	392	44,612	(1,666)
Крушевац, Кошеви бб, производно пословни објекат И.Ц.П.	12,836	45,475	385	45,433	(42)
Ниш, Булевар 12. Фебруар бб, помоћна зграда-складиште	2,062	40,573	343	39,112	(1,461)
Сокобања, произ.хала, порт.са земљиштем,воћњак,кућа,њива IV кл.	429,149	38,957	330	32,340	(6,617)
Зрењанин, Багљаш,Новосадски пут 4, зграде,пумпа, земљ.,пашњак	9,374	34,904	295	33,649	(1,255)
Свилајнац, Кодубље, посл.зграда, хала и зељиште	10,462	32,672	276	29,667	(3,005)
Нови Сад, Полгар Андраша 40/а, послов. простор 10	408	24,857	210	24,703	(154)
Кула, Железничка бб, пословни простор, земљиште	7,959	22,811	193	21,990	(821)
Котор, Црна Гора, пословни простор, зграда бр. 1 ПД2	106	21,393	181	20,622	(771)
Нови Сад, Булевар ослобођења 88, пословни простор 23	253	20,189	171	19,463	(726)
Будва, Режевићи, Црна Гора, камењар и шума	1,363.20	19,846	168	19,469	(377)
Нови Сад, Булевар ослобођења 88, пословни простор 22	226	17,044	144	16,430	(614)
Александрово, Мерошина, управна зграда са земљиштем	8,527	14,663	124	14,135	(528)
Ниш, Сјеничка 1, пословна зграда, магацини, радионица	1,452.73	13,244	112	12,767	(477)
Чачак, Суво поље, зграде 1 и 2 са земљиштем	1,225	11,996	101	11,564	(432)
Ниш, Чајничка бб, стамбена зграда	825.74	10,756	91	10,369	(387)
Нови Сад, Тихомира Остојића 4, послов. простор 7	134	5,736	49	5,530	(206)
Лебане, Бранка Радичевића 17, стамбено пословни објекат	768.42	5,714	48	5,507	(207)
Ниш, Ивана Милутиновића 30, пословни простор	438.39	5,107	43	4,924	(183)
Нови Сад, Полгар Андраша 40/а, послов. простор 8	81	4,922	42	4,769	(153)
Нови Сад, Полгар Андраша 40/а, послов. простор 9	79	4,801	41	4,651	(150)
Нови Сад, Булевар ослобођења 30а, посл. простор (5 локала)	181	19,227	163	18,536	(691)
Пријевор, шума 4 класе	1,995	4,647	39	4,559	(88)
Ниш, Ивана Горана Ковачића 31, стамбени простор	434.58	4,523	38	4,360	(163)
Дивчибаре, ливада V класе	8,012	4,193	35	4,114	(79)
Мокра Гора, кућа и ливаде	58,400	4,134	35	3,985	(149)
Копаоник, кућа са земљиштем	337	4,083	35	3,936	(147)
Будва, шума IV класе	974	3,950	33	3,875	(75)
Нови Пазар, Ејула Куртагића 13, кућа	139.90	3,648	31	3,547	(101)
Остало (27 објеката)	-	32,201	272	30,294	(1,907)
УКУПНО		1,379,427		1,296,328	(83,099)

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА (наставак)

Г.1.2. Процењена вредност опреме стечених наплатом потраживања

Опис опреме	Књигов. вредност пре процене у хиљадама динара	Садашња вредност у хиљадама динара	Разлика вредности у хиљадама динара
Покретне ствари	21,262	13,618	7,644
Опрема, залихе, секундарне сиров.	6,303	1,846	4,457
Остало	8,169	6,831	1,338
УКУПНО	35,734	22,249	(13,439)

За три покретне ствари укупне вредности од 96 хиљада динара Банка не поседује књижно власништво (ствари евидентирани у ванбилансној евиденцији). Руководство Банке предузима све неопходне мере ради продаје стечених средстава.

Комерцијална банка а.д., Подгорица

Материјалне вредности стечене по основу наплате потраживања у ранијим периодима:

Опис	Површина у м ²	Вредност у 000 РСД	Датум стицања
Даниловград – земљиште и помоћне зграде	13,395	-	09.10.2007.
Сутоморе – хотел и земљиште	1,590	88,376	31.01.2009.
Будва – пашњак и три породичне зграде	1,105	15,934	17.12.2009.
Петровац – стамбени објекат и пословни простор	80	11,179	17.12.2009.
Подгорица – фабрика и земљиште	8,214	36,041	28.12.2009.
Подгорица – пословни простор и земљиште	5,209	37,436	28.12.2009.
Цетиње – гаража и земљиште	439	1,437	25.05.2010.
Подгорица – кућа и двориште	883	25,519	31.07.2010.
Земљиште, две помоћне зграде и кућа/кафана - Даниловград	1,892	4,175	31.10.2011.
Подгорица – хотел	551	40,991	31.12.2011.
Подгорица – земљиште и кућа	484	5,624	31.12.2011.
Бар – земљиште, кућа и две помоћне зграде	1,507	3,747	28.02.2013.
Никшић – ливаде и некатегорисани путеви	977	981	28.02.2013.
Будва – Презића До – земљиште, посл.простор, три гараже, четири стана	5,315	78,622	25.01.2014.
Будва – Буљарице земљиште и посл.простор	9,791	25,530	25.01.2014.
Котор – земљиште, две породичне стамбене зграде и помоћна зграда	396	1,674	12.08.2014.
Подгорица – земљиште и објекат у изградњи	412	4,733	22.12.2014.
Бар – шуме	3,569	56,760	29.12.2014.
Бар – пословни простор	385	22,163	24.03.2015.
УКУПНО КБ Подгорица (садашња вредност)		460,922	

За 20 објеката стечених наплатом потраживања, Банка има власничке листове али није остварила улазак у посед. Укупна нето вредност средстава стечених наплатом потраживања код којих Банка, на дан 31. децембра 2018. године, није ушла у посед износи 460,922 хиљаде динара (EUR 3,899 хиљада). Руководство Банке предузима све неопходне мере ради продаје стечених средстава.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

31. ОСТАЛА СРЕДСТВА (наставак)

в) Материјалне вредности стечене по основу наплате потраживања (наставак)

Банка је ангажовањем овлашћених екстерних проценитеља извршила поновну процену средстава стечених наплатом потраживања која су стечена пре периода од дванаест месеци. Негативан ефекат процене признат је као расход периода у укупном износу од 11,395 хиљада динара. Такође, због немогућности продаје стечене активе у року од годину дана, а чија је процењена вредност већа од књиговодствене извршено је признавање трошкова обезвређења у износу од 2,000 хиљада динара.

Процењена вредност некретнина стечених наплатом потраживања:

Назив објекта	Површина у м ²	Књигов. вредност пре процене у хиљадама динара	Процењена вредност		Разлика вредности у хиљадама динара
			у хиљадам а EUR	у хиљадама динара	
Земљиште, пословни простор, 3 гараже и 4 стана - Перазића До	5,315	78,858	665	78,622	(236)
Земљиште и пословни простор - Буљарице - Будва	9,791	26,440	216	25,530	(910)
Двориште и кућа у Подгорици	883	25,519	216	25,519	-
Земљиште и Хотел у Сутомору	1,590	88,376	748	88,376	-
Стан и пословни простор у Петровцу	80	11,495	95	11,179	(316)
Пашњак и три породичне стамбене зграде у Будви	1,105	16,231	135	15,934	(297)
Земљиште и фабрика у Подгорици	8,214	37,061	305	36,041	(1,020)
Земљиште и два пословна простора у Подгорици	5,209	37,436	317	37,436	-
Земљиште и помоћна зграда у Даниловграду	13,395	40	-	-	(40)
Земљиште и гаража у Цетињу	439	1,451	12	1,437	(14)
Земљиште, две помоћне зграде и кућа/кафана - Даниловград	1,892	4,175	35	4,175	-
Хотел у Подгорици	551	40,991	347	40,991	-
Земљиште и кућа у Подгорици	484	6,288	48	5,624	(664)
Ливаде и некатегорисани путеви у Никшићу	977	1,033	8	981	(52)
Земљиште, кућа и две помоћне зграде у Бару	1,507	3,785	32	3,747	(38)
Земљиште, две породичне стамбене зграде и помоћна зграда у Котору	396	2,065	14	1,674	(391)
Земљиште и објекат у изградњи у Подгорици	412	4,867	40	4,733	(134)
Шуме у Бару	3,569	56,760	480	56,760	-
Пословни простор у Бару	385	22,790	187	22,163	(627)
УКУПНО		465,661	3,900	460,922	(4,739)

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

32. ОБАВЕЗЕ ПО ОСНОВУ ДЕРИВАТА

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Обавезе по основу промене фер вредности - SWAP	-	7,845
Укупно	-	7,845

33. ДЕПОЗИТИ И ОСТАЛЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕМА БАНКАМА, ДРУГИМ ФИНАНСИЈСКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ЦЕНТРАЛНОЈ БАНЦИ

Обавезе према банкама и финансијским организацијама се састоје од:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Депозити по виђењу	2,401,291	2,440,548
Орочени депозити	5,096,550	1,494,226
Обавезе по основу кредита	709,168	2,203,592
Разграничени трошкови применом ЕКС (одбитна ставка)	(2,990)	(20,681)
Остало	24,265	20,091
Стање на дан 31. децембра	8,228,284	6,137,776

У току 2018. године, депозити у динарима депоновани су по стопи од 2.10% до 2.55%, а у иностранству депоновани су по стопи за CHF од 0.05% до 0.15%, EUR од 0.05% до 0.10%, а за остале стране валуте од 0.30% до 2.60%.

У оквиру обавеза по основу кредита признате су укупне обавезе по ино-кредитним линијама према страним правним лицима и екстериторијалним организацијама које се за потребе састављања биланса стања сматрају банкама.

Структура дугорочних кредита Матичне банке који су исказани на позицији обавеза према банкама је:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
EBRD	709,168	2,132,509
Стање на дан 31. децембра	709,168	2,132,509

Банка је током 2018. године вратила кредитну линију EBRD у износу од 12,000 хиљаде EUR, што је резултирало смањењем стања на крају године у односу на 2017. у износу од 1,423,341 хиљаду динара.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

33. ДЕПОЗИТИ И ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕМА БАНКАМА, ДРУГИМ ФИНАНСИЈСКИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ЦЕНТРАЛНОЈ БАНЦИ (наставак)

Структура дугорочних кредита Комерцијалне банке а.д., Бања Лука који су исказани на позицији обавеза према банкама је:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
EFSE фонд	-	71,083
Стање на дан 31. децембра	-	71,083

34. ДЕПОЗИТИ И ОСТАЛЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ДРУГИМ КОМИТЕНТИМА

Обавезе према комитентима се састоје од:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Привредна друштва		
Депозити по виђењу	72,491,064	62,522,169
Опозиви депозит	30,820	-
Остали и overnight депозити	18,589,984	10,673,102
Обавезе по основу кредита	4,205,963	6,560,037
Наменски депозити	2,104,808	1,616,883
Депозити по основу датих кредита	710,420	691,317
Обавезе по основу камата, разграничене обавезе по каматама и остале финансијске обавезе	500,933	456,241
Становништво		
Депозити по виђењу	36,114,872	30,083,520
Опозиви депозити	34,962	31,717
Штедни депозити	207,149,245	197,121,547
Наменски депозити	4,668,630	4,198,663
Депозити по основу датих кредита	2,430,396	2,197,246
Обавезе по основу камата, разграничене обавезе по каматама и остале финансијске обавезе	930,104	943,804
Остали депозити	705,955	481,502
Стање на дан 31. децембра	350,668,156	317,577,748

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

34. **ДЕПОЗИТИ И ОСТАЛЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ДРУГИМ КОМИТЕНТИМА**
(наставак)

Депозити привредних друштава

Депозити по виђењу у динарима, највећим делом, представљају стања трансакционих депозита предузећа и других правних лица. Одлуком о каматним стопама за 2018. годину ови депозити су каматносно. У зависности од нивоа просечног месечног стања на трансакционим рачунима комитената каматна стопа износи 0.10% на годишњем нивоу за депозите са просечним месечним стањем изнад 50 хиљада динара.

У зависности од нивоа просечног месечног стања на трансакционим рачунима комитената Комерцијалне банке а.д. Бања Лука каматна стопа износи од - 0.30 % до 0.62 % на годишњем нивоу.

У зависности од нивоа просечног месечног стања на трансакционим рачунима комитената Комерцијалне банке а.д. Подгорица каматна стопа износи од 0.00 % до 0.01% на годишњем нивоу.

Депозити по виђењу нерезидената у иностраној валути у Матичној банци су некаматносно, изузев код специфичних пословних аранжмана.

Депозити по виђењу нерезидената у иностраној валути у Комерцијалној банци а.д. Подгорица су некаматносно.

Депозити по виђењу нерезидената у иностраној валути у Комерцијалној банци а.д. Бања Лука се крећу у распону од 0.0 % до 0.62%.

У току 2018. године краткорочни депозити предузећа у динарима су депоновани уз каматну стопу у распону од: референтне каматне стопе минус 2.50 процентна поена на депозите од три до четрнаест дана до референтне каматне стопе на годишњем нивоу минус 1.00 процентних поена на рок до годину дана уз лимит од минимум 300 хиљада динара. Краткорочни депозити предузетника депоновани су уз каматну стопу у распону од 0.25% до 2.20% на годишњем нивоу уз лимит од минимум од 300 хиљада динара.

Краткорочни депозити предузећа и предузетника у иностраној валути су депоновани уз каматну стопу у распону од 0.0 % до 1.50% на годишњем нивоу за EUR односно од 0.0 % до 1.00% за USD, а за остале стране валуте у распону од 0.0 % до 0.85%.

Дугорочни депозити предузећа у динарима депоновани су уз каматну стопу одређену износом референтне каматне стопе Народне банке Србије на годишњем нивоу умањене за 0.50 процентна поена до 0.20 процентна поена, а у иностраној валути од 0.50% до увећања за 2.00% на годишњем нивоу за EUR и од 1.30% до 1.40% на годишњем нивоу за USD, од 0.00% до 3.70% на годишњем нивоу за остале стране валуте.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

34. ДЕПОЗИТИ И ОСТАЛЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ДРУГИМ КОМИТЕНТИМА
(наставак)**Депозити становништва**

Динарски и девизни *a vista* штедни улози становништва у Матичној банци током 2018. године су били некаматоносни.

Девизни *a vista* штедни улози становништва у Комерцијалној банци а.д. Бања Лука у током 2018. године су били са каматном стопом која се креће у распону од -0.30 % до 0.47% на годишњем нивоу.

Девизни *a vista* штедни улози становништва у Комерцијалној банци а.д. Подгорица у током 2018. године су били са каматном стопом која се креће у распону од 0.00 % до 0.01% на годишњем нивоу.

Краткорочни депозити становништва у динарима депоновани су уз каматне стопе у распону од 1.50% до 3.50% на годишњем нивоу, а у страниј валути од 0.05% до 1.60% за EUR, а за остале валуте у распону од -0.45% до 2.90% на годишњем нивоу.

Дугорочни депозити становништва у динарима депоновани су уз каматне стопе у распону од 3.75% до 4.00% на годишњем нивоу, а у страниј валути од 0.65% до 2.00% за EUR, а за остале валуте у распону од -1.00% до 5.20% на годишњем нивоу.

У оквиру обавеза по основу кредита признате су укупне обавезе по ино-кредитним линијама према страним правним лицима које се за потребе биланса стања дефинишу као комитенти.

Структура дугорочних и краткорочних кредита Матичне банке који су исказани на позицији обавеза према комитентима је следећа:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Дугорочни кредити		
LEDIB 1 и 2 (Кредит Краљевине Данске)	-	3,982
Влада Републике Италије	103,104	249,272
Европска инвестициона банка (EIB)	1,955,882	3,635,120
Европска агенција за реконструкцију и развој (EAR)	52,836	98,674
Краткорочни кредити		
KfW	-	1,292,430
Стање на дан 31. децембра	2,111,822	5,279,478

Доспеће презентованих кредита је у периоду од 2019. до 2030. године.

По кредитним линијама Матична банка је са кредиторима уговарала одређене финансијске показатеље. Методологија обрачуна уговорених финансијских показатеља, по кредитним линијама, разликује се од метода обрачуна показатеља у складу са прописима Народне банке Србије у делу обрачуна капитала и обухвата ставке за утврђивање отворене кредитне изложености.

У току 2018. Године Матична банка је извршила превремену отплату кредитне линије на основу уговора закључених са Немачком развојном банком (KfW) као и редовну отплату кредитне линије LEDIB 1 и 2 чиме су обавезу отплаћене у целини.

Такође извршена је и превремена отплата дела кредитне линије Европске инвестиционе банке (EIB) у износу 7,065 хиљада EUR и кредитне линије Владе Републике Италије у износу 333 хиљаде EUR.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

34. **ДЕПОЗИТИ И ОСТАЛЕ ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ДРУГИМ КОМИТЕНТИМА**
(наставак)

Структура дугорочних кредита Комерцијалне банке а.д., Подгорица који су исказани на позицији обавеза према комитентима је следећа:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Европска инвестициона банка (EIB)	196,287	291,950
Влада Црне Горе - Пројекат 1000+	46,728	50,441
Фонд за развој Црне Горе	378,782	123,681
Стање на дан 31. децембра	621,797	466,072

Доспеће презентованих дугорочних кредита је у периоду од 2018. до 2031. године.

По наведеним кредитима Комерцијална банка а.д., Подгорица нема обавезу испуњења финансијских показатеља.

Структура дугорочних кредита Комерцијалне банке а.д., Бања Лука који су исказани на позицији обавеза према комитентима је следећа:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Инвестиционо развојна банка	1,472,344	814,487
Стање на дан 31. децембра	1,472,344	814,487

Доспеће презентованих дугорочних кредита је у периоду од 2018. до 2044. године.

На основу уговора закљученог са Инвестиционо развојном банком Републике Српске, Комерцијална банка а.д. Бања Лука нема обавезу испуњавања одређених финансијских показатеља.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

35. РЕЗЕРВИСАЊА

Резервисања се односе на:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Резервисање по основу ванбилансних позиција (напомена 13)	309,211	171,582
Резервисања за судске спорове и остале обавезе (нап. 38.4)	988,557	876,374
Резервисања за примања запослених МРС 19	511,085	503,927
Стање на дан 31. децембра	1,808,853	1,551,883

Промене на рачуну резервисања су приказане у следећој табели:

	2018.				2017.			
	Резервисање по основу ванбилансних позиција (напомена 13)	Резервисања за судске спорове и остале обавезе (напомена 37.4)	Резервисања за примања запослених (МРС 19)	Укупно	Резервисање по основу ванбилансних позиција (напомена 13)	Резервисања за судске спорове и остале обавезе (напомена 37.4)	Резервисања за примања запослених (МРС 19)	Укупно
Стање на дан 1. јануара	171,582	876,374	503,927	1,551,883	493,492	1,042,094	485,921	2,021,507
Корекција почетног стања – МСФИ 9	85,303	-	-	85,303	-	-	-	-
Кориговано почетно стање 01.01.2018.	256,885	876,374	503,927	1,637,186	-	-	-	-
Повећање Резервисање на терет актуарских добитака у капиталу	-	-	(53,596)	(53,596)	-	-	(25,699)	(25,699)
Коришћење	-	(29,186)	(7,475)	(36,661)	(260,686)	(323,540)	(14,568)	(598,794)
Укидање резервисања	(330,916)	(134,354)	-	(465,270)	(397,562)	(29,089)	(1,538)	(428,189)
Курсне разлике	(91)	(187)	(107)	(385)	(2,215)	(4,120)	(2,013)	(8,348)
Остало	-	(630)	(13,365)	(13,995)	-	-	27,680	27,680
Стање на дан 31. децембра	309,211	988,557	511,085	1,808,853	171,582	876,374	503,927	1,551,883

а) Резервисања за судске спорове Матичне банке

Признавање резервисања је вршено на основу процене будућих одлива у висини тужбених захтева укључујући камату и трошкове. Укупан износ резервисања за 1 725 судских спорова на дан 31.12.2018. износи 900,153 хиљаде динара.

У односу на 31.12.2017. дошло је до промене у укупном нивоу резервисања у нето износу 181,171 хиљада динара. Од тога, промена која се односи на нето расход резервисања по судским обавезама износи 136,861 хиљада динара признатих у оквиру позиција биланса успеха, док се смањење резервисања у износу 28,690 хиљада динара односи на коришћење резервисања за исплате и укидање по донетим судским пресудама.

Највећи број спорова се односи на захтеве за плаћање накнаде за обраду кредита, накнаду штете и радне спорове.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

35. РЕЗЕРВИСАЊА (наставак)

б) Резервисања за примања запослених

Резервисања за отпремнине приликом одласка у пензију формиране су на бази извештаја независног актуара, на дан биланса стања, и иста су исказана у износу садашње вредности очекиваних будућих исплата.

Главне актуарске претпоставке употребљене у обрачуну резервисања за отпремнине:

	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Матична банка		
Дисконтна стопа	4.75%	4.50%
Стопа раста зараде Банке	2.00%	4.00%
Флукуација запослених	4.00%	4.00%

Према МРС 19, стопа која се користи за дискотовање требало би да буде у складу са тржишним приносима на висококвалитетне корпоративне обвезнице, односно за дугорочне државне обвезнице. Тренутно на финансијском тржишту не постоје овакве хартије од вредности што онемогућава проналажење адекватне дисконтне стопе за дужи временски хоризонт, па је за одређивање дисконтне стопе коришћена каматна стопа на дугорочне обвезнице издате од владе Републике Србије.

Комерцијална банка а.д., Подгорица

	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Дисконтна стопа	3.00%	3.00%
Стопа раста зараде Банке	3.00%	5.00%
Флукуација запослених	8.00%	6.00%

Према МРС 19, стопа која се користи за дискотовање требало би да буде у складу са тржишним приносима на висококвалитетне корпоративне обвезнице, односно за дугорочне државне обвезнице. Тренутно на финансијском тржишту не постоје овакве хартије од вредности, па је за одређивање дисконтне стопе коришћена каматна на дугорочне обвезнице издате од стране Републике Црне Горе.

Комерцијална банка а.д., Бања Лука

	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Дисконтна стопа	4.00%	4.00%
Стопа раста зараде Банке	2.00%	1.00%
Флукуација запослених	5.00%	4.00%

Према МРС 19, стопа која се користи за дискотовање требало би да буде у складу са тржишним приносима на висококвалитетне корпоративне обвезнице, односно за дугорочне државне обвезнице. Тренутно на финансијском тржишту не постоје овакве хартије од вредности, па је за одређивање дисконтне стопе коришћена каматна стопа на десетогодишње обвезнице издате од стране Републике Српске.

КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд

	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Дисконтна стопа	4.75%	4.50%
Стопа раста зараде	7.00%	8.00%
Флукуација запослених	5.00%	5.00%

Према МРС 19, стопа која се користи за дискотовање требало би да буде у складу са тржишним приносима на висококвалитетне корпоративне обвезнице, односно за дугорочне државне обвезнице. Тренутно на финансијском тржишту не постоје овакве хартије од вредности, па је за одређивање дисконтне стопе коришћена каматна стопа на дугорочне обвезнице издате од владе Републике Србије.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

36. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

Остале обавезе укључују:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Обавезе према добављачима	559,770	435,448
Обавезе према запосленима (зараде, порези, доприноси и остале обавезе према запосленима)	77,450	76,450
Примљени аванси	129,635	89,167
Разграничени приходи од камата и накнада и остали приходи	170,378	163,311
Укалкулисане обавезе и остала разграничења	380,493	551,441
Обавезе у обрачуну	2,277,235	3,077,788
Обавезе из добитка	5,442,133	2,507,577
Обавезе за порезе и доприносе	30,842	30,125
Остале обавезе	265,958	798,243
Стање на дан 31. децембра	9,333,894	7,729,550

Обавезе у обрачуну у укупном износу од 2,277,235 хиљада динара највећим делом се односе на обавезе по основу купопродаје девиза на девизном тржишту од банака у иностраној валути износу од 709,168 хиљаде динара, обавезе по основу купопродаје девиза у динарима у износу од 708,910 хиљада динара, обавезе у иностраној валути по основу спот трансакција у износу од 227,056 хиљаде динара и обавезе по основу рекламација платних картица у износу од 322,546 хиљада динара.

Обавезе из добитка Матичне банке у укупном износу од 5,442,133 хиљада динара састоје се из:

- обавеза по основу дивиденди на приоритетне акције у износу од 86,497 хиљада динара,
- дивиденде на обичне акције у износу од 4,456,758 хиљада динара и
- обавезе из добитка за запослене у износу од 898,877 хиљада динара

Одлуком Скупштине Банке 6380/3 од 26.04.2018. године извршено је распоређивање дела нераспоређеног добитка ранијих година за дивиденде на обичане акције у износу 2,522,693 хиљаде динара и преференцијалне акције у износу 13,222 хиљаде динара уз ограничење исплате испуњењем захтева из члана 25. Закона о банкама.

У току 2018. године Банка није вршила исплате по основу расподеле добити за 2014., 2015., 2016. и 2017. годину, због наведеног ограничења.

37. КАПИТАЛ

37.1 Капитал се састоји из:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Акцијски капитал	17,191,526	17,191,527
Емисиона премија	22,843,084	22,843,084
Резерве из добити и остале резерве	17,503,846	14,439,525
Ревалоризационе резерве	6,187,537	5,934,564
Добитак	9,277,759	8,357,094
Губитак	(1,481,701)	(1,665,678)
Стање на дан 31. децембра	71,522,051	67,100,116

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

37. КАПИТАЛ (наставак)

Структура капитала

	31. децембар 2018. године			31. децембар 2017. године		
	Учешћа		Укупно	Учешћа		Укупно
	Већински удео	без права контроле		Већински удео	без права контроле	
Акцијски капитал	17,191,466	60	17,191,526	17,191,466	61	17,191,527
Емисиона премија	22,843,084	-	22,843,084	22,843,084	-	22,843,084
Акцијски капитал	40,034,550	60	40,034,610	40,034,550	61	40,034,611
Добитак	9,277,755	4	9,277,759	8,357,092	2	8,357,094
Губитак	(1,481,701)	-	(1,481,701)	(1,665,678)	-	(1,665,678)
Резерве из добити и остале резерве	17,503,844	2	17,503,846	14,439,523	2	14,439,525
Ревалоризационе резерве (потражни салдо)	4,539,643	-	4,539,643	4,385,025	-	4,385,025
Ревалоризационе резерве (дуговни салдо)	(257)	-	(257)	(109,194)	-	(109,194)
Транслационе резерве (напомена 37.3)	1,648,151	-	1,648,151	1,658,733	-	1,658,733
Резерве	23,691,381	2	23,691,383	20,374,087	2	20,374,089
Капитал	71,521,985	66	71,522,051	67,100,051	65	67,100,116

Акцијски капитал Матичне банке формиран је иницијалним улозима акционара и наредним емисијама нових акција. Акционари имају право управљања Банком (власници обичних акција), као и право учешћа у расподели добити (власници обичних и приоритетних акција). На дан 31. децембра 2018. године акцијски капитал износи 17,191,466 хиљада динара и састоји се од 17,191,466 акција са номиналном вредношћу од 1 хиљаду динара по акцији.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

37. КАПИТАЛ (наставак)

Ефекат прве примене МСФИ 9 у консолидованим финансијским извештајима Групе умањен је за ефекат међусобних интерних односа чланица и приказан у табелама:

Матична Банка

Ефекат прве примене МСФИ 9 корекција 01.01.2018. умањено за ефекат интерних односа

У хиљадама динара

Исправке вредности финанс. средстава вреднованих по амортизованој вредности укључујући и ефекат промене резервисања за ванбилансну активу - умањено за ефекат интерних односа	Ефекат корекције фер вредности ХОВ кроз остали резултат	Укупан ефекат прве примене МСФИ 9 признат кроз корекцију резултата претходне године
943,486	211,947	1,155,433

КБ Подгорица

У хиљадама динара

Исправке вредности финанс. средстава вреднованих по амортизованој вредности укључујући и ефекат промене резервисања за ванбилансну активу - умањено за ефекат интерних односа	Ефекат корекције фер вредности ХОВ	Укупан ефекат прве примене МСФИ 9 признат кроз корекцију капитала
22,765	23,585	46,350

КБ Бања Лука

У хиљадама динара

Исправке вредности финанс. средстава вреднованих по амортизованој вредности укључујући и ефекат промене резервисања за ванбилансну активу - умањено за ефекат интерних односа	Ефекат корекције фер вредности ХОВ	Укупан ефекат прве примене МСФИ 9 признат кроз корекцију капитала
78,415	22,409	100,824

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

37. КАПИТАЛ (наставак)

37.1 Капитал се састоји из (наставак)

Структура акција Матичне банке је дата у наредној табели:

Врсте акција	Број акција	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Обичне акције	16,817,956	16,817,956
Приоритетне акције	373,510	373,510
Стање на дан 31. децембра	17,191,466	17,191,466

Структура акционара Матичне банке према обичним акцијама на дан 31. децембра 2018. године је следећа:

Назив акционара	Број акција	% учешћа
Република Србија	7,022,166	41.75
EBRD, Лондон	4,109,440	24.43
IFC Capitalization Fund LP	1,706,810	10.15
Deg Deutche Investitions	772,850	4.60
Swedfund International Aktiebo	386,420	2.30
Југобанка а.д., Београд у стечају	321,600	1.91
BDD M&V INVESTMENTS AD BEOGRAD	320,000	1.90
Компанија Дунав осигурање а.д., Београд	290,214	1.73
East capital (lux)-Balkan fund	195,656	1.16
Global Marco Capital Opportun.	130,558	0.78
Станком со. д.о.о., Београд	117,535	0.70
Global Marco ABSOLUTE RETURN	91,575	0.54
SOCIETE GENERAL BANKA SRBIJA (custody рачун)	81,651	0.49
FRONT MARK OPPORTUN.MASTER	68,404	0.41
Остали (1,154 акционара)	1,203,077	7.15
	16,817,956	100.00

Структура акционара Матичне банке према приоритетним акцијама на дан 31. децембра 2018. године је следећа:

Назив акционара	Број акција	% учешћа
Једно физичко лице	85,140	22.79
Југобанка а.д., Београд (у стечају)	18,090	4.84
Остали (614 акционара)	270,280	72.37
	373,510	100.00

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

37. КАПИТАЛ (наставак)

37.1 Капитал се састоји из (наставак)

Ревалоризационе резерве у износу од 6,187,537 хиљада динара (2017: 5,934,564 хиљаде динара) се односе на: ефекте по основу повећања вредности некретнина на основу процене извршене од стране независног проценитеља у износу од 1,027,040 хиљада динара, ревалоризационе резерве по основу вредновања власничких хартија од вредности у износу од 1,077,886 хиљада динара, ревалоризационе резерве по основу вредновања дужничких хартија од вредности у износу од 2,299,326 хиљада динара и актуарске добитке у износу од 135,134 хиљаде динара. Исказане вредности садрже и пореске ефекте ревалоризационих резерви.

37.2. Зарада по акцији

Основна зарада по акцији израчунава се тако што се добитак који припада акционарима (матичног правног лица) подели пондерисаним просечним бројем обичних акција у оптицају за период:

	2018.	2017.
Добитак умањен за приоритетне дивиденде (у хиљадама динара)	8,132,109	8,104,145
Просечан пондерисани број акција у току године	16,817,956	16,817,956
Основна зарада по акцији (у динарима без пара)	484	482

Основни добитак по акцији за 2018. годину износи 484 динара или 48.35% на номиналну вредност обичне акције, за 2017. годину добитак по акцији износио 482 динара или 48.19% на номиналну вредност обичне акције, а за 2016. годину губитак по акцији је износио 480 динара или 48.04% на номиналну вредност обичне акције

37.3. Кумулативне курсне разлике по основу курсирања инооперација

	Кумулативне курсне разлике на уделе у зависна друштва	Курсне разлике остварене на унутаргрупним трансакцијама	У хиљадама динара	
			Курсне разлике из превођења резултата Биланса успеха са просечног на закључни курс	Укупно
Стање на дан 1. јануара претходне године	1,827,754	44,300	55,634	1,927,688
Повећање Стање на дан 31. децембар претходне године	(290,273)	25,015	(3,697)	(268,955)
Повећање Стање на дан 31. децембра 2018. године	1,537,481	69,315	51,937	1,658,733
Повећање Стање на дан 31. децембра 2018. године	(16,147)	5,743	(178)	(10,582)
	1,521,335	75,058	51,758	1,648,151

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

38. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ И ДРУГЕ ВАНБИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Послови у име и за рачун трећих лица	4,278,176	4,278,704
Преузете будуће обавезе	47,477,824	37,815,096
Деривати намењени трговању по уговореној валути	1,772,919	592,364
Друге ванбилансне позиције	443,254,125	464,659,832
Укупно	496,783,044	507,345,996

Из преузетих будућих обавеза елиминисан је интерни однос са Комерцијалном банком а.д., Бања Лука по основу неповучених кредита у износу од 1,181,946 хиљада динара (EUR 10 милиона) и неискоришћени део одобреног лимита по картицама КомБанк ИНВЕСТ у износу 200 хиљада РСД.

Из других ванбилансних позиција елиминисани су интерни односи које Комерцијална банка а.д. Бања Лука и КомБанк ИНВЕСТ имају са Комерцијалном банком а.д. Београд.

38.1 Издате гаранције и акредитиви

Банке, чланице Групе, издају гаранције и акредитиве, којим гарантују трећим лицима измирење обавеза од стране својих клијената. Ови уговори имају уговорено време трајања које најчешће износи до годину дана. Уговорене вредности потенцијалних обавеза су приказане у наредној табели:

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Плативе гаранције	3,897,871	4,021,866
Чинидбене гаранције	3,630,897	4,802,696
Акредитиви	214,361	104,330
Стање на дан 31. децембра	7,743,129	8,928,892

Претходно наведени износи представљају максималан износ губитка који би банке чланице Групе оствариле на датум финансијских извештаја, уколико нико од клијената не би успео да измири уговорене обавезе (напомена 4).

38.2 Структура преузетих обавеза је следећа

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Неискоришћени део одобрених прекорачења по платним и кредитним картицама и прекорачењима по текућим рачунима	11,082,318	10,191,351
Преузете неопозиве обавезе за неповучене кредите	26,336,746	17,539,762
Остале неопозиве обавезе	2,315,630	1,155,091
Стање на дан 31. децембра	39,734,694	28,886,204

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

38. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ И ДРУГЕ ВАНБИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ (наставак)

38.3 Остале ванбилансне позиције чине средства по пословима у име и за рачун трећих лица и друга ванбилансна актива

Послови у име и за рачун трећих лица у укупном износу од 4,278,176 хиљада динара највећим делом се састоје од средстава комисионих кредита Републике Србије за финансирање стамбених кредита у износу 3,524,405 хиљаде динара, кредите по основу откупа друштвених станова буџетских установа у износу од 291,695 хиљаде динара (кредити прузети од Беобанке у стечају) док се остала средства углавном односе на пољопривредне кредите финансиране од стране надлежних министарстава.

У оквиру друге ванбилансне активе у износу од 443,254,125 хиљада динара, Група између осталог исказује примљена материјална средства обезбеђења за пласмане и потраживања у износу од 210,154,497 хиљада динара, номиналну вредност хартија по custody пословима за клијенте Групе у износу од 58,545,369 хиљада динара, номиналну вредност хартија од вредности у портфељу Групе у износу од 126,513,591 хиљаду динара, репо пласмане у државне хартије од вредности у износу од 1,500,000 хиљада динара, износ отписаних финансијских средстава у динарима у износу од 28,336,005 хиљада динара, и износ отписаних финансијских средстава у страној валути у износу од 4,609,712 хиљада динара према Одлуци НБС о рачуноводственом отпису билансне активе.

Матична банка, сагласно издатој дозволи за обављање кастоди послова, чува и финансијске инструменте клијената на рачунима хартија од вредности, о чему се води ванбилансна евиденција. По основу ових послова Матична банка не сноси кредитни ризик.

Такође на позицији друге ванбилансне активе, у складу са законском регулативом, Матична банка исказује и вредност примљених материјалних средстава обезбеђења пласмана: стамбених, пословних непокретности и осталих средстава обезбеђења у износу од 178,731,833 хиљада динара.

38.4 Судски спорови

На основу стручне процене Сектора правних послова и адвоката који заступају чланице Групе, код свих спорова који се воде против чланица Групе у току 2018. године руководства су извршила резервисања за потенцијалне губитке по судским споровима у износу од 988,557 хиљада динара (напомена 35).

На дан 31. децембра 2018. године, потенцијалне обавезе по основу спорова – основица тужбеног захтева који се воде против чланица Групе процењена је на износ од 2,854,176 хиљада динара (за 2,165 активних предмета).

Поред тога, чланице Групе воде спорове против трећих лица чији најзначајнији део чини 39,684,043 хиљада динара (за 1,337 предмета највеће појединачне вредности). Руководства чланица Групе очекују позитивне исходе код већине спорова.

38.5 Преузете обавезе по основу оперативног лизинга су дате у наредној табели

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Преузете обавезе са доспећем до годину дана	477,010	449,654
Преузете обавезе са доспећем од 1 до 5 година	1,150,541	1,058,330
Преузете обавезе са доспећем после 5 година	91,020	123,179
Укупно	1,718,571	1,631,163

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

38. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ И ДРУГЕ ВАНБИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ (наставак)

38.6 Порески ризици

Порески системи у Републици Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини су у процесима континуиране ревизије и измена. У различитим околностима, порески органи могу имати различите приступе одређеним питањима и могу утврдити додатне пореске обавезе заједно са накнадним затезним каматама и казнама. Руководства чланица Групе сматрају да су пореске обавезе евидентиране у финансијским извештајима правилно исказане.

У току 2018. године Матична банка, Комерцијална банка а.д. Подгрица и Комбанк ИНВЕСТ а.д. Београд нису имали пореске контроле.

У току 2018. године извршена је једна пореска контрола Комерцијалне банке а.д. Бања Лука.

39. ПОВЕЗАНА ЛИЦА

Највеће учешће у управљачким акцијама Матичне банке имају Република Србија, која је власник 41.75% обичних акција Банке и EBRD, Лондон која је власник 24.43% обичних акција Матичне банке. Матична банка има три зависна правна лица: Комерцијална банка а.д., Подгрица, Комерцијална банка а.д., Бања Лука и КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд.

Правна и физичка лица се сматрају повезаним лицима уколико једно лице има контролу, заједничку контролу или значајан утицај на доношење финансијских и пословних одлука другог правног лица. Повезана лица су и она лица која су под заједничком контролом истог матичног правног лица.

У оквиру редовног пословања Групе обавља се извештајан број банкарских трансакција са повезаним лицима. Оне укључују кредите, депозите, инвестиције у власничке хартије од вредности и дериватне инструменте, трансакције платног промета и друге банкарске послове.

Консолидоване трансакције са зависним лицима су приказане у напмени 6.1.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

39. ПОВЕЗАНА ЛИЦА (наставак)

39.1. Кредити и потраживања од повезаних лица

Пласмани	2018.			2017.		
	Билансно	Ванбилансно	Укупно	Билансно	Ванбилансно	Укупно
Volero ZR	1	-	1	-	-	-
ПМЦ Инжењеринг	1	-	1	-	-	-
Cedens company	-	-	-	29	63	92
Физичка лица	173,920	15,859	189,779	155,978	14,338	170,316
Укупно	173,922	15,859	189,781	156,007	14,401	170,408
Обавезе	Депозити	Примљени кредити	Укупно	Депозити	Примљени кредити	Укупно
ПМЦ Инжењеринг	207	-	207	-	-	-
Архитетонски биро СТУДИО 3	1	-	1	-	-	-
ЈП Југоимпорт	29	-	29	-	-	-
Анфибија д.о.о. Чачак	239	-	239	189	-	189
EBRD (напомена 33)	-	710,563	710,563	-	2,145,943	2,145,943
International Finance Corporation	9	-	9	-	-	-
Reprezent doo	12	-	12	12	-	12
Volero ZR	11	-	11	8	-	8
Cedens company	-	-	-	2,364	-	2,364
Физичка лица	179,554	-	179,554	113,841	-	113,841
Укупно	180,062	710,563	890,625	116,414	2,145,943	2,262,357

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

39. ПОВЕЗАНА ЛИЦА (наставак)

39.2. Приходи и расходи од повезаних лица

	2018.		
	Кamate	Накнаде	Укупно
Приходи			
ПМЦ Инжењеринг	-	12	12
Анфибија д.о.о. Чачак	-	7	7
Архитетонски биро СТУДИО 3	-	12	12
Volero ZR	-	18	18
Физичка лица	8,452	1,134	9,586
Укупно приходи	8,452	1,183	9,635
Расходи			
EBRD	40,813	-	40,813
Физичка лица	1,427	736	2,163
Укупно расходи	42,240	736	42,976
Нето расходи	(33,788)	447	(33,341)

	2017.		
	Кamate	Накнаде	Укупно
Приходи			
Volero ZR	-	18	18
Cedens company	10	144	154
Анфибија	-	8	8
Физичка лица	7,628	1,540	9,168
Укупно приходи	7,638	1,710	9,348
Расходи			
EBRD	100,446	5,106	105,552
International Finance Corporation	284,025	3	284,028
Cedens company	3	23	26
Физичка лица	394	512	906
Укупно расходи	384,868	5,644	390,512
Нето расходи	(377,230)	(3,934)	(381,164)

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

39. ПОВЕЗАНА ЛИЦА (наставак)

39.3 Бруто и нето примања руководства чланица Групе и укупне накнаде чланова Управних и Одбора за ревизију су следећа

	У хиљадама динара	
	31. децембар 2018.	31. децембар 2017.
Бруто примања		
Извршни одбори	125,437	143,026
Нето примања		
Извршни одбори	91,459	109,096
Бруто примања		
Управни и Одбори за ревизију	44,490	39,724
Нето примања		
Управни и Одбори за ревизију	27,856	24,457

40. НЕУСАГЛАШЕНИ ИЗВОДИ ОТВОРЕНИХ СТАВКИ

Неусаглашени изводи отворених ставки

На основу анализе извршеног редовног Годишњег пописа на дан 31. децембра 2018. године, Матична банка има неусаглашене изводе отворених ставки за 10 клијента са наведеним разлогом оспоравања.

Неусаглашени изводи за 3 клијента односе се на клијенте који оспоравају износ потраживања за дате авансе, потраживања по основу издатих фактура и потраживања по основу закупнине у укупном износу од 282 хиљаде динара.

За једног клијента неусаглашени износи односе се на ванбилансне ставке исказаних гаранција због различитог датума евиднтирања издате гаранције у пословним књигама Банке и клијента у износу од 4,137 хиљада динара.

Шест клијената оспорава износе потраживања по основу накнада домаћег и платног промета са иностранством, непријављеног износа из стечаја за клиринга чекова, накнада за послове агента емисије у динарима, све у укупном износу од 80 хиљада динара.

Износ исправки вредности за потраживања која су оспорена (и износ резервисања за билансне ставке) одређен је политиком кредитног ризика Матичне банке.

Матична банка је у континуираном процесу усаглашавања оспорених ставки.

КомБанк ИНВЕСТ а.д., Београд нема неусаглашене изводе отворених ставки.

Комерцијална банка а.д., Бања Лука има пет неусаглашених извода отворених ставки у износу од 45 хиљада динара.

Комерцијална банка а.д., Подгорица има два неусаглашена извода отворених ставки у износу од 77 хиљада динара.

НАПОМЕНЕ УЗ КОНСОЛИДОВАНЕ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ

31. децембар 2018. године

41. ДОГАЂАЈИ НАКОН ДАТУМА БИЛАНСА СТАЊА

Матична банка је реализацијом уговора између два клијента, у складу са одредбама правоснажног УППР-а, дана 12.02.2019. наплатила износ од 442,089 хиљада динара (у динарској против вредности 3,740 хиљада ЕУР) од клијента чији је пласман био у потпуности обезвређен и као такав искњижен у ванбилансну евиденцију, а по основу купородаје складишног простора над којим је Матична банка имала право уписа хипотеке. Укупан износ уплате од 442,089 хиљада динара признат је у билансу успеха по основу наплате отписаних потраживања.

Осим догађаја описаног у претходном ставу није било значајних догађаја након датума биланса стања које би било неопходно обелоданити у финансијским извештајима.


42. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Девизни курсеви утврђени на међубанкарском састанку девизног тржишта примењени за прерачун позиција биланса стања у динаре на дан 31. децембра 2018. и 2017. године за поједине главне валуте су:


	Званични курс Народне банке Србије		Просечни курс Народне банке Србије	
	2018.	2017.	2018.	2017.
USD	103.3893	99.1155	-	-
EUR	118.1946	118.4727	118.2752	121.4027
CHF	104.9779	101.2847	-	-
BAM	60.4319	60.5741	60.4731	62.0722

У Београду, дана 12. марта 2019. године.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д., Београд:


Др Мирослав Перић
Члан Извршног одбора




Др Владимир Медан
Председник Извршног одбора